

**ANNE BEDEN MEMNUNİYETSİZLİĞİ VE BESLEME
DAVRANIŞI İLE ÇOCUK BEDEN MEMNUNİYETSİZLİĞİ VE
YEME DavRANIŞI ARASINDAKİ İLİŞKİ**

EZGİ ŞEN

**İŞIK ÜNİVERSİTESİ
HAZİRAN, 2021**

ANNE BEDEN MEMNUNİYETSİZLİĞİ VE BESLEME DAVRANIŞI
İLE ÇOCUK BEDEN MEMNUNİYETSİZLİĞİ VE YEME
DAVRANIŞI ARASINDAKİ İLİŞKİ

EZGİ ŞEN

Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans
Programı, 2021

Bu tez, Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne Yüksek Lisans (MA) derecesi
için sunulmuştur.

IŞIK ÜNİVERSİTESİ
HAZİRAN, 2021

İŞIK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ANNE BEDEN MEMNUNİYETSİZLİĞİ VE BESLEME DAVRANIŞI İLE
ÇOCUK BEDEN MEMNUNİYETSİZLİĞİ VE YEME DAVRANIŞI
ARASINDAKİ İLİŞKİ

EZGİ ŞEN

ONAYLAYANLAR:

Doç. Dr. Berna Akçınar

(Tez Danışmanı)

Dr. Öğr. Üyesi Ezgi Deveci

Dr. Öğr. Üyesi F. Elif Ergüney Okumuş

Işık Üniversitesi

Işık Üniversitesi

İstanbul Sabahattin

Zaim Üniversitesi

ONAY TARİHİ: 17/06/2021

THE RELATIONSHIP BETWEEN MATERNAL BODY DISSATISFACTION AND FEEDING BEHAVIOUR WITH CHILD BODY DISSATISFACTION AND EATING BEHAVIOUR

ABSTRACT

The objective of this study is to examine the relationship between maternal body dissatisfaction and feeding behaviour with child body dissatisfaction and eating behaviour.

A total of 205 mothers were included in the study who have children between the ages 5 and 9 and live in Turkey. Informed Consent Form, A Socio-Demographic Form, Child Eating Behaviour Questionnaire, Child Feeding Questionnaire, Child Body Figure Rating Scale, Photographic Figure Rating Scale for Women and Turkish version of Body Image Satisfaction Scale were applied to the participants. The hypothesis of the study were analyzed with IBM SPSS for Statistics 26.0. The descriptive analysis of the research, Chi-Square Test, Independent Sample T-Test and One Way ANOVA were applied while Pearson Correlation Test, Independent Sample T-Test, One Way ANOVA, Simple Linear Regression and Multiple Linear Regression were used to examine the relationship between the variables.

As a result of the analyses, there were no significant relationship between mother and child body dissatisfaction. The child feeding and eating behaviors were differed according to the maternal perception of child body. The children who were perceived as overweight by their mothers, had higher scores with food responsiveness, emotional overeating, enjoyment of food, fussiness, perceived child weight and concern about child weight than other group. The children who were perceived as underweight by their mothers, had higher scores with satiety responsiveness, slowness in eating and pressure to eat than other group. As a result of simple linear regression analyses, concern about child weight positively predicted restriction. As a result of the multiple linear regression analyses, dissatisfaction towards child body, satiety responsiveness and slowness in eating predicted to pressure to eat positively. Finally, the predictive effect of child feeding behaviour subscales on child eating behaviour was obtained. The effects of body dissatisfaction and feeding behaviours on the eating disorders are well established. The examination of the relationship between body dissatisfaction,

child feeding and eating behavior with childhood age group will contribute to the establishment of preventive studies by determining the precursors of obesity and eating disorders in the future.

Keywords: Maternal Body Dissatisfaction, Child Body Dissatisfaction, Perception Child Body, Child Feeding Behaviour, Child Eating Behaviour

ANNE BEDEN MEMNUNİYETSİZLİĞİ VE BESLEME DAVRANIŞI İLE ÇOCUK BEDEN MEMNUNİYETSİZLİĞİ VE YEME DAVRANIŞI ARASINDAKİ İLİŞKİ

ÖZET

Bu araştırmanın amacı anne beden memnuniyetsizliği ve besleme davranışı ile çocuk beden memnuniyetsizliği ve yeme davranışı arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Araştırma, 5-9 yaş aralığında çocuğu olan ve Türkiye’de yaşayan 205 anne ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara Bilgilendirilmiş Onam Formu, Demografik Bilgi Formu, Çocuklarda Yeme Davranışı Anketi, Çocuk Besleme Anketi, Çocuk Beden Figürleri Ölçeği, Kadınlar için Fotoğraflı Derecelendirme Ölçeği ve Beden Bölgeleri ve Özelliklerinden Hoşnut Olma Anketi uygulanmıştır. Araştırmanın hipotezleri IBM SPSS for Statistics 26.0 programı ile analiz edilmiştir. Araştırmada yer alan betimsel analizlerde Ki-Kare Testi, Bağımsız Örneklem T-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi; değişkenler arası ilişkileri incelemek için Pearson Korelasyon Testi, Bağımsız Örneklem T-Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi, Basit Doğrusal Regresyon Analizi ve Çoklu Doğrusal Regresyon analizleri yapılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda, annelerin ve çocukların beden memnuniyetsizliği arasında ilişki elde edilememiştir. Çocuk besleme ve yeme davranışları ise annelerin çocuğun bedenine yönelik algılarına göre farklılaşmaktadır. Anneleri tarafından kilolu algılandıkları için bedeninden memnun olmayan çocukların gıda heveslisi, duygusal aşırı yeme, gıdadan keyif alma, yemek seçiciliği, algılanan çocuk ağırlığı ve çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi puanları diğerlerine göre yüksektir. Anneleri tarafından zayıf algılandıkları için bedeninden memnun olmayan çocukların ise tokluk heveslisi, yavaş yeme ve yeme baskısı puanları diğerlerine göre yüksektir. Basit doğrusal regresyon analizi sonucuna göre, çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi besleme davranışını pozitif yönde yordamaktadır. Yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda, çocuk bedenine yönelik memnuniyetsizlik, tokluk heveslisi ve yavaş yeme davranışı yeme baskısını pozitif yönde yordamaktadır. Son olarak, çocuk besleme davranışlarının alt boyutlarının çocuk yeme davranışı üzerinde yordayıcı etkisi elde edilmiştir. Beden memnuniyetsizliğinin ve besleme davranışlarının yeme bozuklukları üzerindeki etkileri bilinmektedir. Beden memnuniyetsizliği, besleme ve yeme davranışı

arasındaki ilişkinin çocukluk dönemi yaş grubuyla incelenmesinin, ilerleyen dönemde obezite ve yeme bozukluklarının öncülerinin belirlenerek önleyici çalışmaların oluşturulması için katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anne Beden Memnuniyetsizliği, Çocuk Beden Memnuniyetsizliği, Çocuk Bedenine Yönelik Algı, Çocuk Besleme Davranışı, Çocuklarda Yeme Davranışı

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans eğitimimde ve tez sürecimde tüm bilgilerini cömertçe paylaşan, destekleyici tutumunu her zaman hissettiren, akademik alandaki tüm çalışmalar konusunda yol gösterip hedeflerim için beni cesaretlendiren, sunduğu farklı bakış açılarıyla gelişimimde pay sahibi olan, Işık Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nde 5 yılı aşkın süredir birlikte çalışma fırsatını yakaladığım için kendimi şanslı hissettiğim değerli tez danışmanım, saygıdeğer hocam Doç. Dr. Berna Akçınar Yayla'ya sonsuz teşekkür ederim.

Tez çalışma konumun belirlenmesi sürecinde uzmanlığı ile araştırmanın temellendirilmesinde önemli bir role sahip olan, bu yolculukta aklıma takılan tüm soruları cevaplandıran ve motivasyonumu kaybetmemem için destekleyerek tez jürimde yer almayı kabul eden Dr. Öğr. Üyesi Ezgi Deveci'ye çok teşekkür ederim.

Uzmanlık alanı çalışma konularıyla benzerlik gösteren tez çalışmamın jürisinde yer almayı kabul eden Dr. Öğr. Üyesi Elif Ergüney Okumuş hocama çok teşekkür ederim. Araştırma görevliliği sürecimde uzun yıllar birlikte çalıştığım için kendimi çok şanslı hissettiğim, akademik yolculuğumda sunduğu fikirler ile beni cesaretlendiren, farklı bakış açısıyla yeni pencereler açan ve akademik çalışmalarında bana güvenerek her daim yer veren Dr. Öğr. Üyesi Selin Karaköse'ye minnettarım.

Eğitim sürecimde, tüm kararlarımda beni her daim destekleyen, akademik yolculuğumun başlamasında emekleriyle büyük rol sahibi olan, stresli olduğum dönemlerde kapsayıcılıkları ile süreci kolaylaştıran, koşulsuz sevgilerini ve yanımda olduklarını her daim hissettiren sevgili annem Deniz Şen'e ve babam Engin Şen'e sonsuz teşekkürler.

Uzun alışma saatlerimde bana eşlik eden, sevgisini hissettiren, hayallerim konusunda desteğini esirgemeyen ve beni her daim eğlendirerek bu tempoyu kolaylaştıran sevgili eşim Onur Kabakcı'ya çok teşekkür ederim, sensiz mümkün olmazdı...

Ezgi şen

Anneme...

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI	i
ABSTRACT	ii
ÖZET	iv
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ	xi
KISALTMALAR LİSTESİ	xii
BÖLÜM 1	1
1. GİRİŞ	1
BÖLÜM 2	3
2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE LİTERATÜR	3
2.1 Beden Memnuniyetsizliği.....	3
2.1.1 Beden Memnuniyetsizliğinin Etiyolojisi	5
2.1.2 Çocuklarda Beden Memnuniyetsizliği.....	10
2.2 Çocuk Besleme Davranışı	12
2.3 Çocuklarda Yeme Davranışı.....	16
2.4 Çocuklarda Besleme ve Yeme Davranışı İlişkisi	18
2.5 Araştırmanın Hipotezleri	20
BÖLÜM 3	23
3. YÖNTEM.....	23
3.1 Çalışma Grubu.....	23
3.2 Veri Toplama Araçları.....	25
3.2.1 Sosyo-demografik Bilgi Formu	25
3.2.2 Çocuklarda Yeme Davranışı Anketi	25
3.2.3 Çocuk Besleme Anketi	26
3.2.4 Çocuk Beden Figürleri Ölçeği	28
3.2.5 Kadınlar İçin Fotoğraflı Resim Derecelendirme Ölçeği.....	28

3.2.6 Beden Bölgeleri ve Özelliklerinden Hoşnut Olma Ölçeği.....	29
BÖLÜM 4.....	31
4. BULGULAR.....	31
4.1 Regresyon Analizine İlişkin Bulgular	47
BÖLÜM 5.....	52
5. TARTIŞMA	52
5.1 Çalışmanın Sınırlılıkları	60
5.2 Sonuç ve Öneriler	61
KAYNAKÇA	64
EKLER.....	79
ÖZGEÇMİŞ.....	93

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1 Örneklemin Sosyo-demografik Özellikleri Açısından Sayısal ve Yüzdelerik Dağılımları.....	24
Tablo 4.1 Araştırmada Kullanılan Ölçekler ve Alt Ölçeklerinin Normallik Testi Analizi.....	32
Tablo 4.2 Araştırmada Kullanılan Ölçekler ve Alt Ölçeklerinin Puanlarının Betimleyici Analizi.....	33
Tablo 4.3 Annelerin Çocukların Bedenlerine Yönelik Algıları ve Çocukların BKİ Değerlerinin Betimleyici Analiz Bulguları.....	34
Tablo 4.4 Araştırmada Kullanılan Ölçekler ve Alt Ölçeklerinin Korelasyon Analizi.....	36
Tablo 4.5 Besleme ve Çocuk Yeme Davranışının Çocukların Cinsiyeti Açısından T-Testi ile İncelenmesi.....	38
Tablo 4.6 Besleme ve Çocuk Yeme Davranışının Annelerin Çocukların Bedenlerine Yönelik Algısı Açısından T-Testi ile İncelenmesi.....	40
Tablo 4.7 Araştırmayı Oluşturan Değişkenlerin ve Alt Boyutlarının Annelerin Çocukların Bedenlerine Yönelik Algısı Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi ile İncelenmesi.....	44-45
Tablo 4.8 Çocuklarda Yeme Davranışı Yordayıcıları.....	50

KISALTMALAR LİSTESİ

BBÖHOA: Beden Bölgeleri ve Özelliklerinden Hoşnut Olma Anketi

BKİ: Beden Kitle İndeksi

ÇBYA: Çocuğun Bedenine Yönelik Algı

FRDÖ-K: Kadınlar İçin Fotoğraflı Resim Derecelendirme Ölçeği

WHO: World Health Organization

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Çocukluk döneminde geliştirilen sağlıksız yeme davranışının belirlenmesi ve diğer değişkenlerle ilişkilerinin açıklanması oldukça önemlidir. Beden memnuniyetsizliği çocuk, ergen ve yetişkinler için sağlıksız yeme örüntüsünün önemli bir risk faktörü olarak görülmektedir. Beden memnuniyetsizliği bireyin kendi bedenine yönelik olumsuz duygu ve düşünceleri olarak tanımlanmaktadır (Grogan, 2016). Tüm yaş grupları için beden memnuniyetsizliği birçok fizyolojik ve psikolojik problem ile ilişkilendirilmektedir. Yeme bozuklukları (anoreksiya-bulimia nevroza), düşük benlik saygısı, depresyon, düşük BKİ ve buna bağlı fizyolojik problemler beden memnuniyetsizliği ile ilişkilendirilen başlıca değişkenler olarak sıralanmaktadır (Brechan ve Kvaem, 2015; Canpolat, Orsel, Akdemir ve Ozbay, 2005; Chen, Luo ve Chen, 2020; Williams, Ricciardelli, McCabe, Waqa ve Bavadra, 2006).

Ebeveynlerin kullanmış olduğu besleme stratejileri konusunda yapılan çalışmalar çocukların ilerleyen yaşlarındaki yeme davranışının şekillenmesinde önemli bir faktör olduğunu göstermektedir (Birch, 1998; Cole, MUSAAD, Lee ve Donovan, 2018; Powers, Chamberlin, van Schaick, Sherman ve Whitaker, 2006). Bakım verenlerin kullanmakta olduğu besleme davranışlarını belirleyen birçok bileşen bulunurken; besleme davranışının sonucunda çocukların yeme davranışı etkilenebilmektedir. Çocuğun cinsiyeti, annenin beden memnuniyet düzeyi, sosyoekonomik seviye, eğitim düzeyi, çocuğun ve annenin BKİ'si besleme davranışı üzerinde belirleyici olabilirken; sağlıksız yeme davranışları ve BKİ ise besleme davranışının sonucunda ortaya çıkabilmektedir.

Yeme davranışı erken çocukluk döneminde bakım verenlerin kullanmış olduğu besleme stratejilerden etkilenebilmekte buna bağlı olarak yeme örüntüsü oluşmaktadır. Ebeveynlerin kullandığı besleme stratejilerinin yanında, çocukların yeme davranışının şekillenmesindeki diğer etkileri kendi yeme davranışları ve yeme alışkanlıkları ile çocuk için rol model haline gelebilmektedir (Golan ve Crow, 2004). Bakım verenlerin yeme davranışlarının beden memnuniyet düzeylerinin etkisi ile açıklanmakta olup bunun sonucunda geliştirmiş oldukları yeme davranışlarının çocuk için model oluşturulacağı düşünülmektedir. Scaglioni, Salvioni ve Galimberti (2008)'nin gerçekleştirmiş olduğu çalışmanın sonucu ebeveynler ile çocukların besin alımı, yeme motivasyonu ve beden memnuniyet düzeyleri arasında ilişki olduğunu göstermektedir.

Alan yazında yapılan çalışmaların sunmuş olduğu bulgular doğrultusunda bu çalışmada, annelerin beden memnuniyetsizliği ve besleme davranışı ile çocukların beden memnuniyetsizliği ve yeme davranışı arasındaki ilişkinin incelenmesi hedeflenmiştir.

BÖLÜM 2

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE LİTERATÜR

2.1 Beden Memnuniyetsizliği

Beden algısı, bireyin bedeninin ölçüleri, şekli ve görünümü hakkında zihnindeki imgeler ve bu imgelere ilişkin duygularıdır (Slade, 1994). MacConville (2019) ise beden algısını, kişilerin beden ölçüleri, şekilleri, kiloları ve görünümleri konusundaki duygularını içinde bulunduran dış görünüşlerine yönelik düşüncelerini kapsayan bir kavram olarak tanımlamaktadır. Tanımlamalardan da anlaşılacağı üzere, beden algısı; fizyolojik, bilişsel, duygusal ve sosyokültürel bileşenleri içeren çok boyutlu bir yapıdır (Striegel-Moore ve Franko, 2002).

Beden memnuniyetsizliği ise bireylerin bedenlerine yönelik olumsuz duyguları ve düşünceleri olarak tanımlanmaktadır (Grogan, 2010). Cash (1990) ise beden memnuniyetsizliğini, bireyin mevcut beden görünümüne yönelik algısı ile sahip olmak istediği beden görünümü arasındaki uyumsuzluğun sonucunda ortaya çıkan olumsuz tutum, düşünce ve duygular olarak tanımlamıştır. Bireyin bedenine yönelik algısı ve idealize etmiş olduğu beden arasındaki fark beden memnuniyetsizliğini ifade etmektedir. Bir başka ifadeyle, bireyin bedenine ilişkin arzu etmiş olduğu görünüme sahip olmamasından duyduğu memnuniyetsizliktir. Beden memnuniyetsizliği sadece bedenin görünümüne ya da kiloya ilişkin memnuniyetsizliği içermeyip; ten renginden, yüz hatlarından, fiziksel engelden ya da etnik farklılıklardan da kaynaklanabilmektedir (MacConville, 2019). Bireyin fiziksel niteliklerinin normdan sapmış olarak algılanması

beden memnuniyetsizliğine yol açabilmektedir (Bohne, Keuthen, Wilhelm, Deckersbach ve Jenicke, 2002).

Beden algısına yönelik negatif tutumların incelendiği çalışmalarda ergenlik dönemi daha fazla yer bulsa da bedene yönelik olumsuz düşüncelerin bu dönemden daha erken oluştuğu düşünülmektedir (Hutchinson ve Calland, 2019). Ergenlik öncesi yaş grubu ile gerçekleştirilmiş olan çalışmalar son yıllarda artsa da (Hayes ve Tantleff-Dunn, 2010; Lowes ve Tiggemann, 2003; Pallan, Hiam, Duda ve Adab, 2011; Shunk ve Birch, 2004; Tremblay, Lovsin, Zecevic ve Lariviere, 2011; Wong, Chang ve ve Lin, 2013) Türkiye’de yapılan çalışma sayısı oldukça kısıtlıdır (Kerkez, Tatal ve Akçınar, 2013). Okul öncesi dönemde çocuklar beslenme ve yeme alışkanlıkları konusunda ebeveynlerinden tam olarak bağımsızlaşmasa da otonomi gelişim sürecinin başlaması ile sosyal ilişkilerinin de oluşması göz önünde bulundurulduğunda bu yaş grubunun çalışmalarda yer bulması önemlidir (Ek ve ark., 2016). Davison, Markey ve Birch (2000), yeme bozukluklarını önlemeye yönelik çalışmaların okul öncesi dönemde başlaması gerektiğini ve anneler ile kız çocuklarının beden memnuniyetsizliğinin birlikte ele alınmasının önemini vurgulamıştır. Araştırmalarda örnekleme ebeveynler ile çocukların oluşturması aradaki ilişkinin belirlenmesi, olası risklerin saptanması ve elde edilen bulgular sonucunda önleyici çalışmaların oluşturulması için önem taşımaktadır.

Tylka (2004), beden memnuniyetsizliği ile yeme bozuklukları arasındaki yordayıcı ilişkide beden izleme, nevrotikliğin ve yeme bozukluğu bulunan arkadaşın ya da aile üyesinin olmasının düzenleyici etkisini bulmuştur. Kadın üniversite öğrencileri ve anneleri ile gerçekleştirilen çalışmada ise annelerin psikopatoloji seviyesinin çocuklarının bozuk yeme tutumları ile ilişkisi bulunmuştur (Celikel, Cumurcu, Koç, Etikan ve Yucel, 2008). Çalışmalar, ebeveynlerin çocuğun bedeni ve yeme davranışları üzerindeki etkisinin çocuğun ilerleyen yaşında da etkinliğini koruduğunu göstermektedir.

Alan yazında, beden memnuniyetsizliği kavramı ile gerçekleştirilen çalışmalar cinsiyet değişkeni bağlamında değerlendirilmiş olup ağırlıklı olarak örnekleme kadınların oluşturduğu çalışmalar daha fazla yer almaktadır (Feather, Herr ve Ford, 1998; Moss, 2004; Parker, Nichter, Vuckovic Sims ve Ritenbaugh, 1995; Perez ve Joiner, 2003). Oysaki, beden memnuniyetsizliği kadın, erkek ve çocuklarda görülebilmektedir. Bireylerin beden imajlarından duymuş oldukları memnuniyetsizlik kadınlarda zayıf beden arzusu; erkeklerde ise kaslı beden arzusu olarak ortaya

çıkabilmektedir (Stapleton, McIntyre ve Bannatyne, 2016). Brezilya’da gerçekleştirilen ve 7-10 yaş arasındaki çocukların beden memnuniyetsizliğinin incelendiği çalışmada ise çocukların %82.9’unun beden memnuniyetsizliğinin olduğu bulunmuştur (Costa, Silva, Alvarenga ve Vasconcelos, 2016).

Beden memnuniyetsizliğinin etkisiyle farklı psikopatolojik problemler ve semptomlar da oluşabilmektedir. Düşük özsaygı (Tiggemann, 2005), depresyon (Choi ve Choi, 2016; Ferreira, Seoane ve Senra, 2014; Shin ve Shin, 2008; Blashill ve ark., 2016) beden memnuniyetsizliğinin sonucu olarak ortaya çıkabilmektedir. Vartanian, Wharton ve Green (2012) farklı kültürlerde gerçekleştirmiş olduğu çalışmasında kadınların mevcut bedenlerinden daha ince görünümde bir beden idealize ettiklerini bunun sonucunda ise beden memnuniyetsizliğine bağlı olarak diyet ile egzersiz yaptıkları ve estetik cerrahi operasyonlarını tercih ettiklerini bulmuştur.

2.1.1 Beden Memnuniyetsizliğinin Etiyolojisi

Sosyokültürel kuramlar beden görünümünün kıyaslanması ve medyanın idealleştirdiği bedenlerin içselleştirilmesinin neticesinde beden memnuniyetsizliğinin oluştuğunu ve yeme bozuklukları için beden memnuniyetsizliğinin önemli bir role sahip olduğunu savunmaktadır (Rodger, McLean ve Paxton, 2015). Medyada idealize edilen bedenlere maruz kalmak ve bu bedenler üzerinden yapılan kıyaslamaların beden memnuniyetsizliğine yol açtığı düşünülmektedir. Sosyal çevreden gelen mesajlar ve beden görünümüne ilişkin yorumlar da beden memnuniyetsizliği üzerinde belirleyici bir role sahip olabilmektedir.

Beden memnuniyetsizliği, yeme bozukluklarının gelişmesindeki rolü nedeniyle (Garner, 2002; Stice, 2002) klinik alanda gerçekleştirilen çalışmalarda sıkça yer bulmakta ve güncelliğini korumaktadır. Beden memnuniyetsizliği tek başına kadınlar için yeme bozukluğuna yol açabilen önemli bir faktör olarak görülmektedir (Polivy ve Herman, 2002). Erkeklerde beden memnuniyetsizliği, anoreksiya nervoza ve beden dismorfik bozukluğu gibi psikopatolojilerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Murray, Rieger, Karlov ve Touyz, 2003). Bedene yönelik olumsuz algının sonucunda idelleştirilmiş olan beden görünümüne yaklaşmak için bireyler sağlıklı yeme davranışı geliştirebilmektedir. Bu ilişki, idealleştirilen zayıf beden görünümüne sahip olmak için hissedilen baskı ve oluşan beden memnuniyetsizliğinin bir sonucu olarak

diyet ve sağlıksız yeme davranışlarının meydana gelmesi ile açıklanmaktadır (Stice, 2002).

Üçlü Etki Modeli'ne (Tripartite Model) göre aileden, arkadaş çevresinden ve medyadan beden görünümüne ilişkin idealleştirilen vücut ölçüleri konusunda gelen doğrudan ya da dolaylı mesajların bireylerin beden memnuniyetsizliğine neden olduğunu öne sürmektedir (Thompson, Heinberg, Altape ve Tantleff-Dunn, 1999). Bu üçlü etki zayıflığın idealleştirilmesi ve sosyal kıyaslamanın aracılığı ile direkt olmayan bir etkiye de sahip olabilmektedir (Keery, Van Den Berg ve Thompson, 2004). Bireyin sosyal çevresinden fiziksel görünüme ilişkin gelen mesajlar sosyal kabul ile açıklanmakta ve bu nedenle bu mesajlar birey için önem taşıyabilmektedir.

Sosyal çevrenin önemli bir bölümünü, bireyin arkadaş çevresi ve akranları oluşturmaktadır. Akranlar bireylerin tutum, davranış, duygu ve düşüncelerini etkileyebilmektedir. Yakın ilişkiler oluşturulan kişilerin ya da akranların etkileri sosyal baskı, sosyal model alma ve sosyal kıyaslama sonucunda benzer davranışlar oluşturma ile açıklanmaktadır (Brechwald ve Prinstein, 2011). Bir başka ifadeyle, bireyin sosyal çevresinden beden görünümüne ilişkin eleştirilmesi ve kıyaslanması sonucunda beden memnuniyetsizliği oluşabilmektedir. Bunun yanı sıra, yakın çevresinde yer alan akranların beden görünümleri model alınabilmekte ve benzer bir görünüm idealleştirilebilmektedir. Obezite olan ve olmayan çocuklar ile gerçekleştirilen çalışmada akranların çocukların beden memnuniyetsizliğini yordadığı bulunmuştur (Amaya-Hernandez, Ortega-Luyando, Bautista-Diaz, Alvarez-Rayon ve Mancilla-Diaz, 2017). Singapur'da ortaöğretim dönemindeki 277 kız ve erkek öğrenci ile gerçekleştirilmiş çalışmada ise kız çocuklarının akranlarının ve aile üyelerinin kilolarına ilişkin eleştirilerinin beden memnuniyetsizliği üzerindeki etkisinin erkek çocuklardan daha güçlü olduğunu bulunmuştur (Lwin ve Malik, 2012).

Sosyokültürel kuramsal açıklamada beden memnuniyetsizliğinin bir diğer belirleyicisi ise medyadır (Shifrin, 2006). Çocukların televizyon ve sosyal medya ile geçirdikleri süre göz önünde bulundurulduğunda bedene yönelik algılarının şekillenmesinde önemli bir role sahip olduğu düşünülmektedir. Medya üzerinden sunulan görsellerde zayıflığın idealleştirilmesi, sıklıkla zayıf figürlere ve sözel mesajlara yer verilmesi beden algısını etkileyebilmektedir. Birey, bu mesajların neticesinde sosyal kıyaslama yapabilmekte ve idealleştirilen beden görünümünden farklı bir bedene sahip olduğu düşüncesinin sonucunda beden memnuniyetsizliği yaşayabilmektedir. 1997 yılında gerçekleştirilen bir çalışmada, televizyon izleme

süresi daha fazla olan kız çocuklarının beden memnuniyetsizliğinin daha az izleyen kız çocuklarına göre daha yüksek olduğu bulunmuştur (Harrison ve Cantor, 1997). Medya maruziyeti ve çevresinde fiziksel görünümleri hakkında konuşulması çocukların yeme bozukluğu geliştirme riskini de arttırmaktadır (Damiano, Paxton, Wertheim, McLean ve Gregg, 2015). Jiang ve Vartanian (2016) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, sosyal medyada ince beden modellerin fotoğrafına maruz kalmanın beden memnuniyetsizliği üzerinde dolaylı etkisi olduğu bulunmuştur. 12-19 yaş arasında 440 ergen ile gerçekleştirilen çalışmada sosyal medya kullanımının beden memnuniyetsizliğini pozitif yönde yordayıcı etkisi bulunurken; anne ile olumlu ilişkiler oluşturmuş olan ergenler için bu ilişki daha güçsüzken, babalar ile kurulmuş olan olumlu ilişkinin düzenleyici etkisi elde edilememiştir (De Vries, Vossen, Van Der Kolk ve Van Der Boom, 2019). Bu bulgulardan yola çıkarak, ebeveynlerin ve sosyal çevrenin çocuğun beden memnuniyetsizliği geliştirmesinde etkili olduğu düşünülmektedir.

Ebeveynler çocukların fiziksel ve ruhsal gelişim süreçleri üzerinde önemli bir role sahiptir. Ebeveynlerin çocukların gelişim süreçleri üzerindeki bu etkisi göz önünde bulundurulduğunda çocukların yeme davranışı ve beden memnuniyet düzeyleri için de belirleyici bir role sahip olduğu düşünülmektedir. Toplumsal olarak idealleştirilen beden ölçülerine sahip olmadığında çocuğun beden memnuniyetsizliği artması beklenmektedir. Gerçekleştirilen çalışmalar da ebeveynlerin çocuklarının bedenlerine ilişkin eleştirilerinin ve kilo vermeleri yönündeki teşviklerinin, çocukların beden memnuniyetsizlikleri ve yeme bozuklukları ile ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (Anschutz, Kanters, Van Strien, Vermulst ve Engels, 2009; Haines, Neumark-Sztainer, Hannan ve Robinson-O'Brien, 2008; Kluck, 2010). İdeal fiziksel görünüme ilişkin toplumsal yargıların ebeveynler tarafından çocuğa aktarımı göz önünde bulundurulduğunda beden memnuniyetsizliği bulunan ebeveynlerin çocuğun beden memnuniyetsizliği geliştirmesinde risk oluşturabileceği düşünülmektedir.

Anne babaların kendi ya da başkalarının bedenlerine ilişkin yaptıkları paylaşımlar çocukların algısını şekillendirebilmektedir. Ebeveynlerin kendi ya da başkalarının bedenleri üzerinden kilo ve vücut tipi konusunda zayıflığı idealleştirmeye yönelik söylemleri kuşaklar arası aktarıma neden olabilmektedir (Abraczinskas, Fisak ve Barnes, 2012). Aile üyelerinin özellikle anne ve babaların beden görünümüne ilişkin düşünceleri ve paylaşımları çocukların bedenlerine ilişkin algılarını etkileyebilmektedir. Beden görünümüne ve kiloya ilişkin yapılan konuşmalar

bireylerin beden görünümüne ilişkin kaygı yaratabilmektedir. 121 kadın üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilen deneysel bir çalışmada kilo üzerine yapılan konuşmaların beden memnuniyetsizliği üzerinde pozitif yönde yordayıcı etkisi elde edilmiştir (Warren, Holland, Billings ve Parker, 2012). Benzer şekilde anne-babaların başkalarının kilolarına ve bedenlerine ilişkin yaptıkları paylaşımlar çocukların beden görünümü için sosyal baskı oluşturarak beden memnuniyetsizliğine yol açabilmektedir. Çocukların, bu söylemler ile kabul edilebilir bedenlere yönelik bilgi edinerek (Hart ve Chow, 2019) beden memnuniyetsizliği yaşayabileceği ya da sağlıklı olmayan yeme davranışı geliştirebileceği düşünülmektedir. Bu nedenle ebeveynlerin beden olumlamaya yönelik söylemleri ve fiziksel görünüm konusunda kıyaslama yapmamaları çocukların beden memnuniyetsizliğine karşı koruyucu olabilmektedir (Rodgers, Paxton ve Chabrol, 2009).

Çocuğun kilosuna ilişkin endişesi sadece kendi bedenine yönelik algısından değil annesinin kilosuna ilişkin endişesinden de etkilenmektedir (Davison, Markey ve Birch, 2000). Ebeveynler tarafından kabul gören ve idealize edilen beden görünümüne sahip olmamak çocuklarda beden memnuniyetsizliğine neden olabilmektedir. Beden görünümü hakkında ebeveynlerin ve akranların olumsuz iletişim dilleri yeme bozukluğu semptomatolojisinin geliştirilmesi ile ilişkilendirilmiştir (Kichler ve Crowther, 2001). Benzer bir şekilde Hill ve Franklin (1998) yeme bozukluğu semptomatolojisi gösteren kız çocuklarının annelerinin, yeme bozukluğuna sahip olmayan kız çocuklarının annelerine göre daha fazla sağlıksız yeme davranışı gösterdiğini elde etmiştir. Helfert ve Warschburger (2011) tarafından gerçekleştirilen boylamsal çalışmada 1 yıl arayla yapılan ölçümlerde, anne ve babaların kilo vermelerine ilişkin teşviklerinin kız çocuklarda beden memnuniyetsizliğini artırdığı bulunmuştur. Model alma davranışı ile, ebeveynler çocukların olumsuz beden algısı ve yeme bozukluğu geliştirmesine yol açabilmektedir. Ailelerin beden algılarının (kendi ve çocuklarının bedenlerine yönelik) çocuklarına yönelik besleme uygulamalarını da şekillendirebileceği düşünülmektedir (Faith, Scanlon, Birch, Francis ve Sherry, 2004; Musher-Eizenman, Holub, Edwards-Leeper, Persson ve Goldstein, 2003). Musher-Eizenman ve ark. (2003) çocukların kendi bedenlerine ve annelerin çocukların bedenlerine yönelik algıları ile besleme davranışları arasındaki ilişkinin incelediği çalışmada, annelerin çocuğun bedenine yönelik memnuniyetsizliğinin kısıtlayıcı besleme davranışlarını pozitif yönde yordayıcı etkisini elde etmiştir. Francis, Hofer ve Birch (2001) tarafından gerçekleştirilmiş

çalışmada ise annelerin kız çocuklarının vücut ağırlığına yönelik ilgileri, kilolu olduğuna yönelik algıları ve çocukların normal kilonun üzerinde olmaları kısıtlayıcı besleme davranışlarını yordarken; annelerin kız çocuklarının zayıf olduğuna yönelik algıları ve çocukların normal kilonun altında olmaları baskıcı besleme tarzını yordadığı bulunmuştur. Benzer şekilde Faith ve ark. (2004) yaptığı çalışmada, annelerin kız çocuklarının kilolarını düşük olduğuna yönelik algısının kontrolcü besleme davranışlarını pozitif yönde anlamlı bir şekilde yordarken erkek çocukları için yordayıcı etki elde edilememiştir.

Çocuk, ergen ve yetişkinler ile gerçekleştirilen çalışmalarda beden memnuniyetsizliğinin cinsiyete göre farklılık gösterdiği çalışmalar literatürde yer almaktadır. Kız çocuklarının beden memnuniyetsizlik düzeylerinin daha yüksek olması zaman içinde birçok faktörün ilişkisi (akran etkisi, ailenin beslemeye ilişkin seçimleri, medya etkisi, öz yeterlilik ve gelişimsel süreçler) ile açıklanmaktadır (Sands, Tricker, Sherman, Armatas ve Maschette, 1996). İnce beden görünümünün idealleştirilmesi, beden memnuniyetsizliği ve sağlıklı yeme tutumlarının özellikle ergen kız çocukları için önemli bir yordayıcısı olarak görülmektedir (Stice, Ng ve Shaw, 2010). Singapur'da 18-25 yaş aralığında yetişkinler ile gerçekleştirilen çalışmada kadınların erkeklere göre beden memnuniyetsizliklerinin daha yüksek olduğu elde edilmiştir (Chng ve Fassnacht, 2016). Literatürde yer alan çalışmalardan elde edilen bulguların cinsiyet bağlamında göstermiş olduğu farklılık, kadın bedeni üzerinden beden görünümüne yönelik atıfların daha fazla yapılması ile açıklanabilir. Cinsiyetin beden memnuniyetsizliği ile ilişkisindeki rolünün incelendiği bir çalışmada, ergenlik dönemindeki kız çocuklarının beden memnuniyetsizliklerinin özsaygıları üzerinde yordayıcı etkisi bulunurken; erkekler için bu ilişki elde edilememiştir (Furnham, Badmin ve Sneade, 2002). Yapılan çalışma göstermektedir ki, cinsiyet beden memnuniyetsizliğine bağlı oluşan olumsuz sonuçlar için risk ya da koruyucu role sahip olabilmektedir.

5-7 yaş arası çocuklar ve anneleri ile yapılan deneysel çalışmada, annelerin ayna karşısında kendi bedenine yönelik yaptığı olumlu konuşmaların kızları tarafından model alındığını bulgulanmıştır (Perez, Kroon VanDiest, Smith ve Sladek, 2018). Bu bağlamda, ebeveynlerin fiziksel görünümüne ilişkin yapmış olduğu olumlu konuşmaların çocuğun beden memnuniyetsizliğine karşı koruyucu bir rol üstlenebileceği düşünülmektedir (Rodgers, Paxton ve Chabrol, 2009). Çocuğun beden algısının oluşmaya başladığı erken çocukluk döneminde, annelerin kendi ve

çocuklarının bedenlerine yönelik yapacağı olumlu konuşmaların bu algının olumlu şekillenmesine katkı sağlayacağı sonucuna varılabilir.

2.1.2 Çocuklarda Beden Memnuniyetsizliği

Alan yazında yapılan beden memnuniyetsizliği çalışmalarının birçoğu ergenler ve yetişkinler ile gerçekleştirilmiştir. Erken çocukluk dönemini kapsayan çalışmalar sayıca daha az olsa da son yıllarda literatürde yer bulmaktadır. Çocukların beden memnuniyetsizliğini ölçümlemeye yönelik kısıtlılıkların bulunması da ilgili grup ile çalışmayı zorlaştırabilmektedir. Beden memnuniyetsizliğini ölçümlemek için öz bildirim dayalı anketler ya da figür ölçekleri kullanılsa da çocukların beden memnuniyet düzeylerini belirlemek için figür ölçekleri daha fazla kullanılmaktadır. Çocukların beden memnuniyet düzeylerine ilişkin ölçümlerin figür ölçekleri ile yapılmasının mümkün olması yöntem açısından eleştirilebilmektedir (Zitzmann ve Warschburger, 2020).

Okul öncesi dönemdeki çocukların yeme davranışları ve beden algılarına yönelik çalışmalarına ihtiyaç güncelliğini koruyor olsa da 5 yaşından küçük çocukların bedenlerine yönelik değerlendirmelerinde hataların ve tutarsızlıkların olacağı öne sürülmektedir (Tatangelo, McCabe, Mellor ve Mealey, 2016). Smoalak (2012) ise çocukların 6 yaşından itibaren sosyal çevresindeki bireylerin bedensel görünüme yönelik atıfları algılayabileceklerini savunmaktadır. Tüm bu bilgiler doğrultusunda çocuklar ile gerçekleştirilen yeme davranışları ve beden memnuniyetsizliği çalışmalarında ilgili grubun gelişim süreçlerinin göz önünde bulundurulması önem taşımaktadır.

Beden memnuniyetsizliği sıklıkla erken çocukluk döneminde ortaya çıkmaktadır (McCabe ve Ricciardelli, 2003). Çocukların bedenlerine ilişkin değerlendirmeyi yapabilmesi için sözel ifade becerileri ve bilişsel kapasiteleri belirleyicidir. 5 yaş altındaki çocukların beden görünümlerine ilişkin değerlendirmeleri tutarsızlık göstermektedir (Tatangelo, McCabe, Mellor ve Mealey, 2016). Yapılan çalışmalar kilo ve beden görünümüne ilişkin kaygıların okul öncesi dönemde oluşmaya başladığını öne sürmektedir (Abramovitz ve Birch, 2000). Collins (1991) 6-7 yaş aralığındaki kız çocuklarının %42'sinin kendi vücut ölçülerinden daha zayıf figürleri idealize ettiğini bulmuştur.

Çocukların ebeveynleri ile geçirmiş oldukları zaman düşünüldüğünde beden imajlarının şekillenmesinde ve yeme davranışlarının gelişiminde önemli bir role sahip olduğu varsayılmaktadır (Golan ve Crow, 2004). Çocuklar ebeveynlerinin davranışlarını model olarak alabilmekte ya da söylemlerinden etkilenebilmektedir. Annelerin çocukların kilolarına ilişkin endişelerinin sonucunda çocuklarda beden memnuniyetsizliği ortaya çıkabilmektedir (Arroya, Segrin ve Andersan, 2017). Bunun yanı sıra, annenin kendi bedenine yönelik memnuniyetsizliği ile çocuklarının bedenlerine yönelik memnuniyetsizliği arasında pozitif yönde ilişki bulunmaktadır (Pedrosa, Toral ve Gubert, 2018). Sunulan bilgiler doğrultusunda annelerin beden algıları çocuklarının bedenlerine yönelik algısını şekillendirirken öte yandan çocuğun kendi bedenine yönelik imajını da etkilediğini düşünülmektedir.

Annelerin çocuklarının bedenlerine yönelik memnuniyetsizliği çocuklarının kilosunun idealize edilenin altında ya da üstünde olduğu durumlarda ortaya çıkabilmektedir (Hager ve ark., 2012). Brezilya'da çocuk ve anneler ile gerçekleştirilen bir çalışmada annelerin %52.6'sının çocuklarının bedenlerinden memnun olmadıklarını bulunmuştur (Duarte ve ark., 2015). 5-9 yaş aralığında çocukların anneleri ile gerçekleştirilmiş bir başka çalışmada ise annelerin %50.5'inin çocuklarının bedenlerinden memnun olmadığı bulunmuşken; normal kiloya sahip çocukların anneleri çocukların daha kilolu olmalarını, obezite statüsündeki çocukların anneleri ise çocuklarının kilo vermeleri yönünde beklenti oluşturduğu ortaya çıkmıştır (Pedroso, Toral ve Gubert, 2018). Annelerin, çocuklarının kilosuna ilişkin algıları ve memnuniyet düzeyleri çocuk besleme davranışları (kısıtlayıcı besleme ya da yeme baskısı) üzerinde de etkisi bulunmaktadır (Webber, Hill, Cooke, Carnell ve Wardle, 2010). Yapılan çalışmaların sunmuş olduğu bilgiler, annenin çocuğun kilosuna ilişkin ilgisinin kendi beden memnuniyetsizliğiyle ilişkili olabileceğini göstermektedir. Annenin çocuğun kilosuna ilişkin ilgisi ve beden görünümüne ilişkin verdiği mesajların da çocuğun beden algısının şekillenme sürecinde memnuniyetsizlik olarak ortaya çıkabileceği varsayılmaktadır. Annelerin kendi ve çocuklarının bedenlerine yönelik bu memnuniyetsizliklerinin sağlıklı besleme davranışı ya da çocukların sağlıklı olmayan yeme davranışı için temel oluşturabileceği düşünülmektedir.

2.2 Çocuk Besleme Davranışı

Besleme davranışı, çocuklarının yiyeceği gıdaların seçiminin, alımının ve yeme alışkanlıklarının ebeveynleri ya da bakım verenleri tarafından yönetilmesidir (Damiano, Hart ve Paxton, 2016). Ebeveynler çocukların enerji alımını besleme stratejileri ile belirlenmektedir (Birch ve Davison, 2001). Erken çocukluk döneminde kullanılan besleme davranışları yaşam boyu sağlıklı yeme alışkanlığının geliştirilmesinde temel oluşturabilmektedir (Matheson, Spranger ve Saxe, 2002). Çocukların ilerleyen yaşındaki beslenme alışkanlıklarını ve yeme davranışlarını belirlemesi nedeniyle besleme davranışı gelişim süreci açısından da oldukça önemlidir. Çocuk besleme davranışını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Annelerin kullandıkları besleme davranışları, yapılan çalışmalarda çocukların kilosu ile ilişkilendirilmiştir (Clark, Goyder, Bissel, Blank ve Peters, 2007; Ruzicka, Darling ve Sato, 2020; Shi ve ark., 2017).

Çocuk besleme davranışını etkileyen bir diğer faktör ise ailenin ya da bakım verenlerin besine erişiminde belirleyici olan sosyoekonomik seviyeleridir. Sosyoekonomik düzey besin erişimi üzerinde sahip olduğu etki nedeniyle hem çocukların yeme davranışını (Harris ve Ramsey, 2015) hem de ebeveynlerin besleme davranışlarını etkileyebilmektedir. Ebeveynlerin gelir düzeyleri besinlere erişimi etkileyebilmekte ya da besin seçimlerini belirleyebilmektedir. Düşük sosyoekonomik düzeydeki aileler çocuklarının tükettiğinden emin oldukları besinleri satın alma eğiliminde olabilmektedir (Hupkens, Knibbe, van Otterloo ve Drop, 1998). Besleme davranışı ve sosyoekonomik düzey arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalar bu iki değişken arasında negatif yönde ilişki elde edilmiştir (Gibbs ve Forste, 2013; Wijlaars, Johnson, van Jaarsveld ve Wardle, 2011). Düşük sosyoekonomik düzeydeki ailelerin sağlıklı besleme davranışlarının sonucunda çocuklarda obozite riskinin arttığı düşünülmektedir. Dezavantajlı olarak değerlendirilen gruplar için önleyici sağlık çalışmalarının düzenlenmesi ve eğitim verilmesi gerekliliği sıklıkla vurgulanmaktadır.

Eğitim seviyesi ebeveynlerin kullanmış oldukları besleme davranışını etkileyen bir diğer faktör olarak değerlendirilmektedir. Annenin eğitim seviyesi ve baskıcı besleme davranışı arasında negatif yönde korelasyon bulunmaktadır (Crouch, O’dea ve Battisti, 2007). Bir başka ifadeyle, annenin eğitim seviyesi düştükçe baskıcı çocuk besleme davranışı artmaktadır. 2-7 yaş arası çocuğu olan aileler ile gerçekleştirilen bir çalışmada, annenin düşük eğitim seviyesi ile duygusal çocuk besleme davranışları

arasında ilişki bulunmuştur (Lo, Cheung, Lee, Keung ve Tam, 2016). Avustralya’da gerçekleştirilen bir başka çalışmada ise babaların eğitim seviyesi ve beden kitle indeksi ile çocuk besleme davranışları arasında ilişki elde edilememiştir (Mallan ve ark., 2014). Farklı kültürlerde gerçekleştirilen çalışmaların sunmuş olduğu bilgiler doğrultusunda ebeveynlerin eğitim düzeyinin çocuk besleme davranışı üzerinde etkisi olabileceği düşünülmektedir. Ebeveynlerin demografik özellikleri ve besleme davranışı arasındaki ilişkinin neticesinde çocuklar sağlıklı yeme alışkanlıkları oluşturabilmektedir.

Çocuğun cinsiyeti çocuk besleme davranışı üzerinde etkili olan faktörlerden bir diğeridir. Ebeveynlerin ya da bakım verenlerin çocuk besleme davranışları çocuğun cinsiyetine göre farklılık gösterebilmektedir. Erkek çocuğu olan anneler kız çocuğu olan annelere göre daha fazla yeme baskısı uygulamaktadır (Galindo ve ark., 2018). Amerika’da gerçekleştirilen çalışmada ise, annelerin zayıf olan erkek çocuklarına yeme baskıcı yaparken aynı kilo statüsünde bulunan kız çocuklarına yapmadıkları bulunmuştur (Tschann ve ark., 2015). Çocuğun cinsiyeti ve kısıtlayıcı besleme davranışı arasındaki ilişkinin incelendiği fakat anlamlı bir ilişki elde edilemediği çalışmalar da bulunmaktadır (Gray, Janicke, Wistedt ve Dumont-Driscoll, 2010). Benzer şekilde Hendy ve Williams (2012) tarafından 3-10 yaş arasındaki çocuklar ve anneleri ile gerçekleştirilen çalışmada ise çocuğun cinsiyeti ile çocuk besleme davranışı arasında ilişki elde edilememiştir. 2-6 yaş arasındaki çocuklar ve anneleri ile gerçekleştirilen bir çalışmada ise annelerin kız çocuklarının kilolarına ilişkin ilgilerinin erkek çocuklara göre daha yüksekken besleme davranışlarının çocuğun cinsiyetine göre farklılaşmadığı bulunmuştur (Crouch, O’dea ve Battisti, 2007).

Annelerin bedenlerine yönelik algıları ve kilo endişeleri çocuk besleme davranışını şekillendirebilmektedir. Anneler sağlıklı kiloya sahip olsalar da beden algıları, kiloları ve yemeğe ilişkin endişeleri nedeniyle kısıtlayıcı besleme davranışı uygulayabilmektedir (Francis, Hofer ve Birch, 2001). Çocuklarının kilolu olduğuna dair endişeleri yüksek olan ebeveynler bu endişeleri nedeniyle daha fazla kısıtlayıcı besleme davranışı uygularken (Gray, Janicke, Wistedt ve Dumont-Driscoll., 2010), düşük kilodaki çocuklar için beslenmelerine yönelik yeme baskısı (Chang, Mendelsohn, Fierman, Au ve Messito, 2017; Ruzicka, Darling ve Sato, 2020) uygulayabilmektedir. Yeme bozukluğu olan ve olmayan anne-babalar ile yapılan çalışmada ise yeme bozukluğu tanısı almış anne-babaların çocuklarını beslemeye yönelik sorumluluklarının çocuklarının kilolarına ve yeme davranışlarına yönelik

gözlemlerinin yeme bozukluğu olmayan anne-babalara göre daha fazla olduğu bulgulanmıştır (Lydecker ve Grilo, 2016). Bilimsel çalışmalar sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda, annenin çocuğun bedenine yönelik algısının ve çocuk ağırlığının besleme davranışı üzerinde etkisi olduğu görülmektedir.

Hispanik (İspanyol) anneler ve bebekler ile gerçekleştirilen bir çalışmada ise annelerin beden memnuniyetsizliklerinin kısıtlayıcı besleme davranışını olumlu yönde yordadığını göstermiştir (Boley, 2018). Annelerin beden memnuniyetsizlikleri arttığında bebeklerine yönelik daha fazla kısıtlayıcı besleme davranışı göstermektedir. 5-7 yaş aralığında kız çocuklar ve anneleri ile gerçekleştirilen çalışmada annelerin beden memnuniyetsizliğinin çocuklarının beden memnuniyetsizliğini pozitif yönde yordayıcı etkisi elde edilmiştir (Perez, Kroon Van Diest, Smith ve Sladek, 2018). Çocuklar ve ebeveynleri ile gerçekleştirilen bir başka çalışmada ise benzer şekilde anne babaların beden memnuniyetsizlikleri ile çocuklarının bedenlerine yönelik memnuniyetsizlikleri arasında ilişki bulunmuştur (Warkentin, Henriques ve Oliveira, 2020). Literatürde gerçekleştirilen çalışmalar annenin beden memnuniyetsizliğinin çocuğun beden memnuniyetsizliği ve çocuğa yönelik besleme davranışı üzerinde etkisi olduğunu göstermektedir. Yeme bozukluklarının gelişmesinde beden memnuniyetsizliğinin, ebeveyn besleme ve çocuk yeme davranışının rolü göz önünde bulundurulduğunda bu kavramların arasındaki ilişkiyi belirlemek önleyici çalışmaların oluşturulması açısından önem taşımaktadır.

Çocuğun BKİ'si çocuk besleme davranışı ile ilişkilendirilmektedir. Bu ilişkinin yanı sıra çocuk BKİ'si ve besleme davranışı ilişkisinin diyadik (iki yönlü) olduğu düşünülmektedir. Çocuk besleme davranışının yeme davranışı üzerinden çocuğun BKİ'sini etkilediği yönünde bir bulgunun yanında çocuğun BKİ'sinin çocuk besleme davranışlarını etkilediğini bulgulayan çalışmalar da literatürde yer almaktadır (Clark, Goyder, Bissell, Blank ve Peters, 2007; Warkentin, Mais, Latorre, Carnell ve Taddei, 2018). Birch ve Fisher (2000) gerçekleştirmiş oldukları çalışmada kız çocuklarının aşırı yeme davranışının ve BKİ'sinin yükselmesinin sonucunda annelerin çocuğun kilosunu düzenlemek için daha fazla kısıtlayıcı besleme davranışı kullandığını bulmuştur. Bir başka çalışmada ise annenin çocuğun fazla kilolu olduğuna yönelik algısının kısıtlayıcı besleme davranışı üzerindeki yordayıcı etkisi elde edilmiştir (Freitas ve ark., 2018). Ebeveynlerin besleme davranışının çocukların kilosu üzerindeki etkisi ise ebeveynlerin kullanmış olduğu fazla kontrolcü besleme yöntemlerine bağlı olarak çocuğun yeme davranışını düzenleme becerisini

geliştiremeyeceği, bunun sonucunda ise kilo artışı yaşayabilecekleri ile açıklanmaktadır (Johnson ve Birch, 1994). Anne ve babaların dışarıdan gelen kontrolcü besleme davranışına bağlı olarak açlık algısının gelişiminin gerçekleşmemesi sonucunda çocuk dış kontrollere bağımlı bir hale gelebilmektedir (Snoek, Engels, Janssens ve van Strien, 2007).

Çocuk besleme davranışları konusunda yapılan çalışmalarda ağırlıklı olarak yeme baskısı ve kısıtlayıcı besleme alt boyutları ele alınmıştır. Bu iki besleme tarzının çocuğun besin ile ilişkisini ve yeme davranışını olumsuz etkileyebileceği varsayılmaktadır. Baskılayıcı besleme davranışı çocuğun istediği miktardan fazla ya da sağlıklı besinleri tüketmesine yönelik kullanmış oldukları baskı olarak tanımlanırken (Birch ve ark., 2001); kısıtlayıcı besleme davranışı ebeveynlerin çocuklarının yüksek kalorili ya da yüksek yağ içeren besinleri tüketmelerine yönelik uyguladıkları kısıtlama olarak tanımlanmaktadır (Fisher ve Birch, 1999a). Bakım verenlerin kullanmış olduğu baskılayıcı besleme davranışının çocuğun besin ilişkilerini olumsuz etkileyebilmektedir. Çocuklara tabaklarındaki yemeği bitirmeleri, sağlıklı yiyecekleri daha fazla tüketmeleri ve tüketmek istedikleri miktardan daha fazla yemeleri konusunda yapılan baskılayıcı besleme yöntemlerinin, çocuğun besine karşı olumsuz tutum geliştirilmesine ya da çocuğun daha az besin tüketmesine neden olabilmektedir (Galloway, Fiorito, Francis ve Birch, 2006). Gray, Janicke, Wistedt ve Dumont-Driscoll (2009) ebeveynlerin BKİ ile kısıtlayıcı besleme davranışı arasındaki pozitif yöndeki ilişkide ebeveynlerin beden memnuniyetsizliğinin düzenleyici etkisi olduğunu bulmuştur.

Çocuk besleme davranışı çocuğun yeme davranışı üzerinde de etkili olabilmektedir (Ventura ve Birch, 2008). Çocuk besleme davranışı, çocuğun yeme alışkanlıklarını etkileyebilmekte dolayısıyla kullanılan sağlıksız besleme davranışlarının sonucunda fiziksel sağlık problemleri yaşayabilmekte ya da yeme bozukluğu geliştirebilmektedir. Obezite, sağlıklı olmayan yeme davranışlarının sonucunda ortaya çıkabilmekte ve fiziksel sağlık problemlerine neden olabilmektedir. Son yıllarda çocukluk çağı obezitesi artış göstermektedir. Türkiye Okul Çağı Çocuklarında Büyümenin İzlenmesi Projesi Araştırma Raporu'nda 6-10 yaş aralığındaki çocukların %6.5'inin obezite, %14.3'ü fazla kilolu grubunda yer aldığı bulunmuştur (Yardım, Kocadağ ve Aydın, 2019). Cinsiyet bazında yapılan değerlendirmeler sonucunda ise erkek çocuklardaki obezite görülme sıklığının kız çocuklara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ebeveynlerin kullandıkları

besleme davranışları ile çocukların kiloları arasında ilişki bulunmaktadır. Yapılan çalışmalarda çocuğun kilosu ile kısıtlayıcı besleme davranışları arasında pozitif yönde ilişki tespit edilmiştir (Davison, Francis ve Birch, 2005a; Francis, Hofer ve Birch, 2001). Bir başka ifadeyle, kısıtlayıcı besleme davranışı ile çocuğun normal kilonun üzerinde olması ilişkilendirilmektedir. Benzer şekilde Faith ve ark. (2004) tarafından gerçekleştirilen çalışmada annelerin kısıtlayıcı besleme davranışları çocukların kilo artışı ile ilişkilendirilmiştir. Türkiye’de gerçekleştirilen bir başka çalışmada ise otoriter ebeveynlik tarzları yüksek, çocuklara yönelik yeme baskısı az olan ve BKİ’si yüksek olan annelerin çocuklarının kilolu ya da obezite olma riskinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (Yavuz ve Selcuk, 2018).

2.3 Çocuklarda Yeme Davranışı

Yeme davranışı, yaşamın ilk yıllarında sağlık ve büyüme ihtiyaçlarının karşılanması için biyolojik ve davranışsal faktörleri içinde barındıran bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Savage, Fisher ve Birch, 2007). Aileler yaşamın ilk yıllarında ulaşabildikleri besinler ile çocukların yeme alışkanlıklarını şekillendirme eğilimindedir (Gregory, Paxton ve Brozovic, 2010). Ebeveynler, çocuğun ilerleyen yaşındaki yeme alışkanlıkları ve besin seçimleri için belirleyici rol üstlenmektedir. Çocukluk döneminde geliştirilen sağlıklı yeme davranışları ilerleyen yaşlarda yeme davranışı ve alışkanlığı konusunda koruyucu rol üstlenirken sağlıksız yeme alışkanlıkları ise risk faktörü olarak görülmektedir.

Yeme davranışı içerisinde birçok faktörü barındıran çok yönlü bir yapıdır. Yaşamın ilk yıllarında gelişen yeme davranışı sağlık ve büyüme gereksinimlerinin karşılanması için biyolojik ve davranışsal süreçlerin etkisiyle oluşmaktadır (Savage, Fisher ve Birch, 2007). Ebeveynlerin çocukların besinlerini seçmesi ve besleme davranışının yanı sıra kendi yeme davranışlarıyla model oluşturmaktadır. Annenin yeme davranışı, ebeveynlik stili, besleme davranışı, genetik ve çevresel faktörlerin (Brown ve Ogden, 2004; Berge, Wall, Loth ve Neumark-Sztainer, 2010; Kral ve Rauh, 2010; Ogden ve Roy-Stanley, 2019; Rodgers ve ark., 2013) çocukların yeme davranışının oluşmasında rol oynamaktadır.

Çocukların gelişim döneminde ebeveynleri ile geçirdiği zaman göz önünde bulundurulduğunda çocukların beden algısının ve yeme davranışının oluşmasında belirleyici bir role sahip olduğu varsayılmaktadır (Golan ve Crow, 2004). Ebeveynlik

stili ve yeme davranışı arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalarda yetkeci ebeveynlik stilinin çocuklarda sağlıklı yeme davranışının sonucu olarak ortaya çıkan obeziteye karşı koruyucu bir rol üstlenirken (Sokol, Qin ve Poti, 2017); annenin baskıcı besleme davranışının ise çocuğun yemekten kaçınma davranışı arasında pozitif yönde ilişki elde edilmiştir (Ek ve ark., 2016).

Çocukluk döneminde besin ile kurulan sağlıklı ilişkinin neticesinde ergenlik ve yetişkinlik sürecinde birçok fizyolojik ve psikolojik problem deneyimlenebilmektedir. Sağlıklı yeme davranışının sonucunda diyabet, obezite (Damiano, Hart ve Paxton, 2016; Powers ve ark., 2006) ve kronik rahatsızlıklar fizyolojik problemler olarak sıralanırken; beden memnuniyetsizliği ve yeme bozuklukları (Stice ve Shaw, 2002) psikolojik problemler olarak sıralanmaktadır. Birey, sağlıklı yeme davranışının neticesinde sağlıklı ya da idealize edilen beden görünümünden uzaklaşmasının sonucunda beden memnuniyetsizliği geliştirebilmektedir. Barthels, Kissler ve Pietrowsky (2020) gerçekleştirmiş oldukları çalışmada ortoreksik yeme davranışı ile beden memnuniyetsizliği arasında pozitif yönde korelasyon elde etmiştir.

Sağlıklı yeme davranışının sonucunda fizyolojik problemler ortaya çıkmaktadır. Obezite, sağlıklı yeme davranışının bir sonucu olarak ortaya çıkan fizyolojik problem olarak tanımlanmaktadır. Yeni besinleri denemeyi tercih etmeyen çocukların BKİ'leri normalin altındayken; sağlıklı yiyecekleri sıklıkla tüketen çocukların ise obezite sınırında olduğu bulunmuştur (Shi ve ark., 2017). Annenin BKİ'si ve çocuğa yönelik besleme davranışı çocukların yeme davranışı ve bunun neticesinde BKİ'leri ile ilişkilendirilmiştir. Obezite olan annelerin kısıtlayıcı besleme davranışı ile çocukların BKİ'leri arasında pozitif yönde korelasyon elde edilirken; obezite olmayan anneler için bu ilişki negatif yönde elde edilmiştir (Powers ve ark., 2006).

Ebeveynler ile çocukların besin alımı, yeme motivasyonu ve beden memnuniyet düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Scaglioni, Salvioni ve Galimberti, 2008). Ebeveynler çocuklar için model olarak; yeme davranışlarını ve ideal beden ölçüsüne yönelik algılarını şekillendirebilmektedir. İdealleştirilen ve ebeveynler tarafından kabul gören beden ölçüsüne ulaşmak için çocuklar yeme davranışlarını da şekillendirebilmektedir. Ebeveynlerin yeme davranışı çocuğun yeme davranışını olumlu ya da olumsuz etkileyebilmektedir. Yelverton ve ark. (2019) gerçekleştirmiş oldukları çalışmada annenin kontrolsüz (duygusal yeme) yeme davranışının çocukların duygusal yeme davranışları üzerinde pozitif yönde yordayıcı etkisini

bulmuştur. Çalışma, annenin duygusal az ya da çok yeme davranışının çocuğun duygusal az ya da çok yeme davranışını üzerindeki pozitif yönde yordayıcı etkisini göstermektedir. Yapılan çalışmalar ebeveynlerin sağlıksız yeme davranışlarının çocukların sağlıksız yeme davranışı geliştirmesinde sosyal öğrenme yoluyla etkili olabileceğini göstermektedir.

2.4 Çocuklarda Besleme ve Yeme Davranışı İlişkisi

Çocukların yeme alışkanlıklarının gelişimi sürecinde aile üyeleri özellikle de bakım verenler kritik bir role sahiptir. Okul öncesi dönemde, çocukların tükettikleri besinlerin seçimi ve porsiyon büyüklüklerinin düzenlenmesinde aileler sorumluluğun büyük bir kısmını üstlenmektedir (Raynor, Jelalian, Vivier, Hart ve Wing, 2009; Varyam, 2001). Bakım verenlerin ve ebeveynlerin besleme yöntemlerinin bir sonucu olarak çocukların psikolojik ve fiziksel gelişim süreçleri etkilenebilmektedir. Çocukların tüketecekleri yemeklerin seçiminin, miktarının belirlenerek takibinin yapılması besleme davranışı olarak tanımlanmaktadır. Çocuk besleme davranışı ve çocukların yeme davranışları arasında ilişki bulunmaktadır (Moroshko ve Brennan, 2013; Powell, Farrow ve Meyer, 2011; Thomas, Siliquini, Hillegers ve Jansen, 2020). Bu ilişki, çocukların maruz kalmış olduğu besleme yöntemlerinin etkisiyle besin ilişkisini şekillendirmekte ve yeme davranışlarının ortaya çıkması ile açıklanmaktadır.

Çocukların yeme davranışının ve alışkanlığının oluşmasında erken dönem besleme davranışlarının belirleyici olduğu düşünülmektedir. Bakım verenlerin kullandığı sağlıklı besleme yöntemleri çocukların sağlıklı yeme davranışları ile ilişkilendirilirken (Holley, Haycraft ve Farrow, 2020); annelerin kullanmakta olduğu sağlıksız (otoriter, baskılayıcı ve kısıtlayıcı) besleme davranışları ise çocuklarda seçici yeme davranışı ile ilişkilendirilmektedir (Moroshko ve Brennan, 2013). Erkorkmaz ve ark. (2012) gerçekleştirmiş oldukları çalışmalarında çocukların yeme eğilimini ve iştahını temsil eden yeme davranışları ile ebeveynlerin kullanmış olduğu duygusal, yardımcı ve toleranslı kontrollü besleme davranışları arasında pozitif yönde korelasyon elde etmiştir. Etiyopya'da gerçekleştirilen, bakım verenlerin besleme davranışı ile çocukların yeme davranışının incelendiği çalışmada ise bakım verenlerin yeme baskısı ile gıda seçiciliği, yavaş yeme ve gıdadan keyif alma alt boyutları arasında olumlu yönde ilişki elde edilmiştir (Gebru, Gebreyesus, Yirgu, Habtemariam ve Abebe, 2021). Bir başka ifadeyle, bakım verenlerin çocuklara yönelik baskıcı

besleme davranışları arttığında çocukların gıda seçiciliği ve yavaş yeme davranışı artarken gıdadan daha az zevk almaktadır. Aynı çalışmada bakım verenlerin baskıcı besleme davranışı ile çocukların iştahını temsil yeme davranışları ile arasında ise negatif yönde ilişki elde edilmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgular, bakım verenlerin kısıtlayıcı besleme davranışlarının çocukların yemeğe yönelik duyarlılığını (duygusal aşırı yeme, içme tutkusu, gıdadan keyif alma) artırırken; bakıcı besleme tarzlarının yemeğe yönelik kaçınma davranışını (yavaş yeme, gıda seçiciliği ve gıdadan zevk almama) artırdığını göstermektedir.

Çocuklarda besleme ve yeme davranışını inceleyen çalışmalar ağırlıklı olarak kontrolcü besleme davranışları (kısıtlayıcı besleme ve yeme baskısı) ile sağlıksız yeme davranışları arasındaki ilişkiye odaklanmıştır (Ek ve ark., 2016; Farrow, Galloway ve Fraser, 2009; Gregory, Paxton ve Brozovic, 2010; Johnson ve Birch, 1994; Powell, Farrow ve Meyer, 2011; Powers ve ark., 2006; Galloway, Fiorito, Lee ve Birch, 2005; Zohar, Lev-Ari ve Bachner-Melman, 2021). Kontrolcü besleme davranışları sağlıksız yeme davranışları ile ilişkilendirilirken, bakım verenlerin çocuk besleme sorumluluklarının paylaşılması ve izlem davranışları ise sağlıklı yeme davranışları ile ilişkilendirilmektedir (Brown, Ogden, Vögele, ve Gibson, 2008; Eneli, Crum ve Tylka, 2008; Neumark-Sztainer, Hannan, Story, Croll ve Perry, 2003). Ebeveynlerin kullanmış olduğu kontrolcü besleme davranışlarının çocukların ihtiyaçları olan enerji tüketimlerini olumsuz etkileyebilmekte ve bunun bir sonucu olarak obezite için risk oluşturmaktadır (Rhee, 2008). Çocuklarda ortaya çıkan sağlıksız yeme davranışlarının bir diğer sonucu ise ihtiyacından az besin tüketimine neden olan yemekten kaçınma davranışdır. Orrel ve ark. (2007) 4-6 yaş aralığında çocukların ebeveynleri ile yaptıkları çalışmada ebeveynlerin %85'inin çocukların daha fazla yemeleri yönünde denemeleri sıklıkla yaptıkları bulunmuştur. 3-6 yaş aralığındaki çocukların anneleri ile gerçekleştirilmiş çalışmada, annenin diyet davranışları ve çocuğun duygusal süreçleri kontrol edildiğinde annelerin baskıcı besleme davranışları ile çocukların yemekten kaçınma davranışı arasında olumlu yönde yordayıcı ilişki elde edilmiştir (Powell, Farrow ve Meyer, 2011). Bir başka deyişle, anneler çocuklara yemeleri yönünde yaptıkları baskıyı artırdığında çocukların yemekten kaçınma davranışları artmaktadır. Yemekten kaçınma davranışı çocuğun günlük ihtiyacı olan enerji alımını karşılamamasına neden olabilmektedir bunun neticesinde de fiziksel gelişimi olumsuz etkilenebilmektedir. Çalışmaların sunmuş olduğu bilgiler, besleme davranışlarının

çocukların ilerleyen yaşlarında sağlıklı kiloların altında ya da üstünde olmasına neden olan yeme davranışları ile sonuçlanabileceği göstermektedir.

3-5 yaş aralığında çocukların aileleri ile gerçekleştirilen çalışmada, kısıtlayıcı besleme davranışı ve çocuklarda iştahı temsil eden yeme davranışının (gıda heveslisi) arasında pozitif; baskıcı besleme tarzı ve iştahsızlığı temsil eden yeme davranışının (tokluk heveslisi) arasında pozitif yönde ilişki elde edilmiştir (Carnell, Benson, Driggin ve Kolbe, 2014). Aynı çalışmada ebeveynlerin duygusal yeme davranışlarının çocukların iştahı temsil eden (gıda heveslisi, duygusal aşırı yeme) yeme davranışları arasındaki pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Türkiye’de gerçekleştirilen bir başka çalışma ise kontrolcü besleme davranışlarının çocukluk çağı obezitesini pozitif yönde yordayıcı etkisini ortaya koymuştur (Demir ve Bektas, 2017).

Çocuğun besin ile ilişkisinin olduğu erken çocukluk döneminde ailelerin yüksek kontrol içeren besleme davranışlarının neticesinde ortaya çıkan sağlıksız yeme davranışları birçok çalışmada sunulmaktadır. Bakım verenlerin besinin vücuda alımı konusunda çocuklara baskı yapması (yeme baskısı / baskıcı besleme) ve besin tüketimleri üzerinden kontrol sağlaması ihtiyaçlarının altında besin tüketimine neden olabiliyorken; besin tüketimlerini kısıtlamaları da iştahı artırarak çocuğun ihtiyacından daha fazla enerji alımına neden olabilmektedir. Bunun yanı sıra, ailelerin kontrolcü besleme davranışları çocukların besin tüketimine ilişkin öz düzenleme becerilerinin gelişimini de olumsuz etkileyebilmektedir (Wehrly, Bonilla, Perez ve Liew, 2014). Ebeveynlerin çocukların yaşına uygun kalori ihtiyaçları doğrultusunda porsiyon büyüklüklerini düzenlemesi, öğünlerde tercih etmediği yemekler için alternatif yaratması, ara öğünleri organize etmesi ve sağlıklı yeme davranışları ile model oluşturması çocukluk döneminde sağlıklı yeme davranışının gelişimine katkı sağlayacaktır.

2.5 Araştırmanın Hipotezleri

Literatürde yer alan bulgular ve kuramsal çerçevenin sunmuş olduğu bilgiler doğrultusunda çalışma, annelerin çocuğun bedenine yönelik algılarının, tokluk heveslisi ve yavaş yeme davranışının yeme baskısı üzerindeki yordayıcı etkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmanın amacı doğrultusunda incelenen hipotezler aşağıda sıralanmaktadır:

H1: Annenin beden memnuniyetsizliği ile çocuğun bedenine yönelik memnuniyetsizliği arasında pozitif yönde ilişki bulunmaktadır. Annelerin kendi bedenlerine yönelik memnuniyetsizliği arttıkça çocuklarının bedenine yönelik memnuniyetsizliği de artacaktır.

H2: Annelerin besleme davranışları çocukların bedenine yönelik algılarına göre farklılaşmaktadır.

H2a: Çocuğunun bedeninden memnun olmayan annelerin algılanan ebeveyn ağırlığı, algılanan çocuk ağırlığı, çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi, kısıtlama ve izlem davranışlarının memnun olanlara göre daha yüksekken yeme baskısı davranışlarının daha dŐk olması beklenmektedir.

H2b: Çocuklarının bedenini kilolu algıladıkları için memnun olmayan annelerin algıladıkları ebeveyn ağırlığının, algıladıkları çocuk ağırlığının, çocuk ağırlığı hakkındaki ilgilerinin, kısıtlama ve izlem davranışlarının diğerlerine göre daha yüksek olması beklenmektedir.

H2c: Çocuklarının bedenini zayıf algıladıkları için memnun olmayan annelerin yeme baskısı davranışının diğerlerine göre daha yüksek olması beklenmektedir.

H3: Çocukların yeme davranışı annelerin çocukların bedenine yönelik algılarına göre farklılaşmaktadır.

H3a: Annelerin bedenini kilolu algıladıkları için memnun olmadıkları çocukların gıda heveslisi, duygusal aşırı yeme ve gıdadan keyif alma yeme davranışlarının diğerlerine göre daha daha yüksek olması beklenmektedir.

H3b: Annelerin bedenini zayıf algıladıkları için memnun olmadıkları çocukların tokluk heveslisi, yavaş yeme ve duygusal az yeme davranışlarının diğerlerine göre daha yüksek olması beklenmektedir.

H4: Annelerin çocuğun ağırlığı hakkındaki ilgileri kısıtlayıcı besleme davranışı üzerinde pozitif yönde yordayıcı etkisi bulunmaktadır. Annelerin çocukların ağırlığı hakkındaki ilgisi arttıkça kısıtlayıcı besleme davranışının da artması beklenmektedir.

H5: Annelerin çocuğun bedenine yönelik algısı, tokluk heveslisi ve yavaş yeme davranışlarının yeme baskısı üzerinde pozitif yönde yordayıcı etkisi bulunmaktadır. Annelerin çocuğun bedenine yönelik memnuniyetsizliği, çocuğun tokluk heveslisi ve yavaş yeme davranışı arttıkça annelerin yeme baskısının da artacağı beklenmektedir.

H6: Annelerin besleme davranışları çocukların yeme davranışını yordamaktadır.

H6a: Çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi, algılanan çocuk ağırlığı, algılanan ebeveyn ağırlığı gıda heveslisi, gıdadan keyif alma ve yemek seçiciliği davranışını pozitif; kısıtlama, izlem ve yeme baskısı ise negatif yönde yordamaktadır.

H6b: Çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi, algılanan çocuk ağırlığı, algılanan ebeveyn ağırlığı ve kısıtlama duygusal aşırı yeme ve içme tutkusu davranışını pozitif; izlem ve yeme baskısı ise negatif yönde yordamaktadır.

H6c: Çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi, algılanan çocuk ağırlığı, algılanan ebeveyn ağırlığı ve kısıtlama tokluk heveslisi, yavaş yeme ve duygusal az yeme davranışını negatif; izlem ve yeme baskısı ise pozitif yönde yordamaktadır.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışmayı oluşturan örneklem, veri toplama araçları, işlemler ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler yer almaktadır.

3.1 Çalışma Grubu

Çalışmanın örneklemini 5-9 yaş aralığında çocuğu olan ve Türkiye’de yaşayan toplam 205 anne oluşturmaktadır. Örneklem sayısı %95 güven aralığında %5 hata payı kabul edilerek 385 olarak hesaplanmıştır ve 385 olarak belirlenmiştir fakat COVID-19 Pandemisi nedeniyle yüz yüze anket toplama yöntemi gerçekleştirilemediğinden hedeflenen örneklem sayısına ulaşamayıp 205 kişiden veri toplanmıştır. Örnekleme ulaşmak için kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Anketi tamamlamayan ve çocukları 5-9 yaş aralığında bulunmayan anneler dışlama kriterlerinde yer aldığından veri setinden çıkarılmıştır. Örnekleme oluşturan annelerin vermiş olduğu bilgiler doğrultusunda 5 yaşında % 22.4 (N=46), 6 yaşında % 26.3 (N=54), 7 yaşında % 23.4 (N=48), 8 yaşında % 22.9 (N=47) ve 9 yaşında % 4.9 (N=10) çocuğu olan toplam 205 anne çalışmanın örnekleme oluşturmaktadır ve çocukların yaş ortalaması 6.61 olarak elde edilmiştir. Annelerin yaşı 24-52 arasında değişmekte olup yaş ortalamaları 36.91’dir. Çocukların % 49.8 (N=102)’i kız % 50.2 (N=103)’si erkektir. Katılımcıların sosyo-demografik verilerine ilişkin bilgiler Tablo 3.1’de yer almaktadır.

Tablo 3.1 Örneklemin Sosyo-demografik Özellikleri Açısından Sayısal ve Yüzdelerik Dağılımları

		N	Yüzdelerik Dağılım (%)
Çocuk Yaş	5	46	22.4
	6	54	26.3
	7	48	23.4
	8	47	22.9
	9	10	4.9
Cinsiyet	Kız	102	49.8
	Erkek	103	50.2
Anne Medeni Durum	Boşanmış	11	5.4
	Evli	194	94.6
Anne Eğitim Düzeyi	İlkokul	20	9.8
	Ortaokul	15	7.3
	Lise	52	25.4
	Ön Lisans	28	13.7
	Lisans	71	34.6
	Lisansüstü	19	9.3
Gelir Düzeyi	Alt	8	3.9
	Alt-Orta	36	17.6
	Orta	127	62
	Orta-Yüksek	33	16.1
	Yüksek	1	0.5
Çocuk Kronik Hastalık	Evet	14	6.8
	Hayır	191	93.2
Anne BKİ	Zayıf	5	2.4
	Normal	113	55.1
	Kilolu	58	28.3
	Obez	29	14.1
Çocuk BKİ	Zayıf	13	6.3
	Normal	100	48.8
	Kilolu	28	13.7
	Obez	59	28.8

N=205

3.2 Veri Toplama Araçları

Çalışmada örneklemin sosyo-demografik özelliklerini elde edebilmek için Demografik Bilgi Formu, Çocuklarda Yeme Davranışı Anketi, Çocuk Besleme Anketi, Çocuk Beden Figürleri Ölçeği, Kadınlar İçin Fotoğraflı Resim Derecelendirme Ölçeği ve Beden Bölgeleri ve Özelliklerinden Hoşnut Olma Anketi kullanılmıştır.

3.2.1 Sosyo-demografik Bilgi Formu

Çalışmanın örneklemini oluşturan katılımcılara anne ve çocuğun sosyo-demografik bilgilerine ilişkin sorular yer almaktadır. Demografik Bilgi Formu anne-çocuk-kardeş yaş, çocuk sayısı, anne eğitim durumu, anne meslek, anne medeni durum, aylık gelir, algılanan gelir düzeyi, anne-çocuk boy, anne-çocuk kilo, birincil bakım veren kişi/kişilerin ve ailede yaşayan kişi/kişilerin bilgilerine ulaşmaya yönelik sorulardan oluşmaktadır. Demografik Bilgi Formu'nda yer alan sorular ile çalışmayı oluşturan değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesinin yanında örneklemin betimleyici özelliklerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Çalışmaya katılım sağlayan annelerden alınan kendi ve çocuklarının kilosuna, boyuna ilişkin bilgiler doğrultusunda BKİ hesaplamaları yapılmıştır. BKİ hesaplamaları kişinin boy uzunluğunun karesinin kg cinsinden ağırlığına bölünmesiyle elde edilmektedir. Yetişkin BKİ hesaplaması için Dünya Sağlık Örgütü'nün değerleri referans alınarak; <18.50 zayıf, 18.50-24.99 normal, 25.00-29.99 kilolu ve 30.00 üzeri ise obez olarak kategorize edilmiştir. Çocuk BKİ sınıflandırılması ise Dünya Sağlık Örgütü'nün 5-19 yaş arası çocukların yaşına ve cinsiyetine göre belirlemiş olduğu değerler üzerinden hesaplanmıştır (WHO, 2017). BKİ hesaplamasının yapılmasının ardından çocuğun yaşı ve cinsiyetine bağlı olarak kullanılan tablolarda çocuğun BKİ'sinin %5'lik dilimin altında olması durumunda zayıf, %5-%85 normal, %85-%95 kilolu ve %95 üzeri ise obez olarak sınıflandırılmıştır.

3.2.2 Çocuklarda Yeme Davranışı Anketi

Wardle, Guthrie, Sanderson ve Rapoport (2001) tarafından geliştirilen Çocuklarda Yeme Davranışı Anketi'nin Türkçe adaptasyon çalışması Yılmaz, Esmeray ve Erkorkmaz (2011) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek toplam 35 madde ve 8 alt

ölçekten oluşmaktadır. Gıda Heveslisi boyutunda 5 (örn. “Çocuğum sürekli yemek ister.”), Duygusal Aşırı Yeme boyutunda 4 (örn. “Çocuğum huzursuzken, endişeliyken çok yer.”), Gıdadan Keyif Alma boyutunda 5 (örn. “Çocuğum yiyecekleri, yemeği sever.”), İçme Tutkusu boyutunda 3 (örn. “Çocuğum sürekli içecek bir şey ister.”), Tokluk Heveslisi boyutunda 7 (örn. “Çocuğum yemeği bitmeden doyar.”), Yavaş Yeme boyutunda 4 (örn. “Çocuğumun yemeğini bitirmesi 30 dakikadan uzun sürüyor.”), Duygusal Az Yeme boyutunda 4 (örn. “Çocuğum kızgınken, sinirliyi ken daha az yer.”) ve Yemek Seçiciliği boyutunda ise 3 (örn. “Çocuğum yeni yiyecekleri, yemekleri tatmaktan hoşlanır.”) madde bulunmaktadır. Çocuklarda Yeme Davranışı Anketi 5 puan üzerinden değerlendirilen (1=Asla, 5=Her Zaman) likert tipi ölçek olup anket soruları ebeveynler tarafından cevaplandırılmaktadır.

Ölçeğin orijinal çalışmasında 8 alt boyutun Cronbach alfa güvenilirlik katsaları .74 ve .91 arasında değişmektedir (Wardle ve ark., 2001). Türkçe adaptasyon çalışmasının örneklemini 2-9 yaş aralığında kronik bir rahatsızlığı olmayan çocukların aileleri oluşturmaktadır (Yılmaz, Esmeray ve Erkorkmaz, 2011). Ölçeğin alt ölçeklerinin iç tutarlılık katsayısı puanları .61-.84 arasında değişmekte olup tüm ölçeğin iç tutarlılık katsayısı ise .69’dur (Yılmaz, Esmeray ve Erkorkmaz, 2011). Yörük (2019) tarafından yapılan çalışmada ise ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .80 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada, Gıda Heveslisi alt boyutunun Cronbach alfa katsayısı .77; Duygusal Aşırı Yeme .77; Gıdadan Keyif Alma .87; İçme Tutkusu .82; Tokluk Heveslisi .75; Yavaş Yeme .81; Duygusal Az Yeme .69 ve Yemek Seçiciliği alt boyutu için .75 olarak elde edilmiştir.

3.2.3 Çocuk Besleme Anketi

Çocuk Besleme Anketi, Birch ve ark. (2001) tarafından geliştirilmiş olup annelerin çocuğu beslemesine ilişkin davranışlarını ölçümlemek için kullanılmaktadır. Ölçeğin Türkçe adaptasyon çalışmasını gerçekleştirmiş oldukları çalışmada kullanmak üzere Yavuz ve Selçuk (2018) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek Kısıtlama, İzlem, Yeme Bakısı, Çocuk Besleme İçin Algılanan Sorumluluk, Çocuk Ağırlığı Hakkındaki İlgi, Algılanan Çocuk Ağırlığı ve Algılanan Ebeveyn Ağırlığı olmak üzere toplam 7 alt ölçek ve 29 maddeden oluşmaktadır. Algılanan çocuk ağırlığı boyutunda yer alan sorular çalışılan örneklemin yaş grubuna göre düzenlenmektedir. 5-9 yaş aralığındaki çocukları kapsayan bu çalışmada, yaş grubuna uygun olarak sorular düzenlenmiştir.

Ölçeği oluşturan Kısıtlama alt ölçeğinde 8 (örn. “Bazı yiyecekleri bilerek çocuğumun ulaşamayacağı yerlere koyarım.”); İzlem ölçeğinde 3 (örn. “Çocuğunuzun yediği yağ miktarı yüksek yiyecekleri ne kadar takip edersiniz?”); Yeme Baskısı ölçeğinde 4 (örn. “Çocuğum “aç değilim” dese de, yemesini sağlamaya çalışırım.”); Çocuk Besleme İçin Algılanan Sorumluluk ölçeğinde 3 (örn. “Çocuğunuz evdeyken, ona yemek yedirmek ne kadar sizin sorumluluğunuzdadır?”); Çocuk Ağırlığı Hakkındaki İlgi ölçeğinde 3 (örn. “Çocuğunuzun çok yiyerek aşırı kilolu hale geliyor olması konusunda ne kadar endişe duyarsınız?”); Algılanan Çocuk Ağırlığı ölçeğinde 4 (örn. “Çocuğunuzun 1-3 yaşları arasındaki kilosuna nasıldınız?”) ve Algılanan Ebeveyn Ağırlığı ölçeğinde 4 (örn. “Çocukluğunuzda (5-10 yaş arası) kilonuz nasıldınız?”) madde bulunmaktadır. Ölçekte yer alan soruların puanlaması sorularda yer alan ifadelerle göre farklılık göstermektedir. Katılımcılar ölçekte yer alan besleme davranışına ilişkin sorulara ‘1=Hiçbir zaman, 5=Her zaman’, ‘1=Kaygı duymam, 5=Çok kaygı duyarım’, ‘1=Katılmıyorum, 5=Katılıyorum’ üzerinden yanıtlarken kendi dönemsel (çocukluk, ergenlik ve yetişkinlik) kilolarına ilişkin soruları ‘1=Çok zayıftım/Çok zayıfım, 5=Çok kiloluydum/Çok kiloluyum’; çocuklarının kilosuna ilişkin soruları ise ‘1=Çok zayıftı/Çok zayıf, 5=Çok kiloluydu/Çok kilolu’ üzerinden yanıtlamaktadır. Alt ölçeklerin puanlaması sorulara verilen yanıtların puanlarının toplamının madde sayısına bölünmesi ile yapılmaktadır.

Birch ve ark. (2001) ölçeğin orijinalinde iç güvenilirlik katsayısı olarak .89 elde edilmiş olup alt ölçeklerin Cronbach alfa katsayıları .70’in üzerinde bulunmuştur. Yavuz ve Selçuk (2018) tarafından gerçekleştirilen çalışmada Kısıtlama alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı .83, Yeme Baskısı ölçeğinin .79 ve İzlem ölçeğinin ise .89 olarak elde edilmiştir. Camcı (2010) Yüksek Lisans tez çalışması kapsamında tüm ölçeğin iç tutarlılık sayısı .79, test-tekrar test sonucu elde edilen güvenilirlik katsayısı ise .81 olarak elde edilmiştir. Çalışma kapsamında annelerden toplanan verilerin analizi sonucunda Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları Kısıtlama boyutu .81, İzlem boyutu .90, Yeme Baskısı .74, Algılanan Sorumluluk boyutu .86, Çocuk Ağırlığı Hakkındaki İlgi boyutu .85, Algılanan Çocuk Vücut Ağırlığı .89 ve Algılanan Aile Vücut Ağırlığı boyutu için .89 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ölçeğin alt boyutlarının Cronbach alfa katsayıları Çocuk Besleme için Algılanan Sorumluluk alt boyutu için .59; Çocuk Ağırlığı Hakkındaki İlgi .76; Algılanan Çocuk Ağırlığı .67; Algılanan Ebeveyn Ağırlığı .68, Kısıtlama .72; İzlem .89 ve Yeme Baskısı için .64 olarak bulunmuştur.

Çocuk Besleme için Algılanan Sorumluluk alt boyutunun güvenilirlik katsayısının düşük olması nedeniyle analizlere dahil edilmemiştir.

3.2.4 Çocuk Beden Figürleri Ölçeği

Collins (1991) tarafından geliştirilen Çocuk Beden Figürleri Ölçeği kız ve erkek çocukların beden figürlerinin yer aldığı resimli bir ölçektir. Ölçekte yer alan figürler çok zayıftan obeziteye sıralanmış 7 erkek ya da kız çocuk beden figürlerinden oluşmaktadır. Katılımcıların cinsiyetine uygun olan figür katılımcıya sunulup ardından kendi beden görünümüne en yakın figürü (örn. “Hangi resim senin vücuduna daha çok benziyor?”) ve görünmeyi arzu ettiği figürü seçmesi (örn. “Hangisi gibi görünmek istersin?”) istenmektedir. COVID-19 Pandemisi nedeniyle çocuklardan veri toplama süreci mümkün olmadığından çalışmayı oluşturacak olan örnekleme çevrimiçi anket yöntemi ile ulaşılarak annelerin çocuklarının bedenlerine yönelik memnuniyet seviyeleri değerlendirilmiştir. Collins (1991) tarafından oluşturulan figür ölçeğinde yer alan sorular annenin cevaplandırmasına uygun bir şekilde revize edilerek (örn. “Hangi resim çocuğunuzun vücuduna daha çok benziyor?”, “Çocuğunuzun hangisi gibi görünmesini istersiniz?”) sunulmuştur.

Ölçeğin orijinalinde güvenilirlik çalışması test-tekrar test yöntemi ile gerçekleştirilmiş olup çocuğun kendi bedenine yönelik algısı için .71; arzu ettiği bedene yönelik algısı için .59 olarak bulunmuştur (Collins, 1991). Ölçek, okul öncesi yaş döneminden oluşan örneklem için birçok çalışmada kullanılmıştır (Ambrosi-Randic, 2000; Hendy, Gustitus ve Leitzel-Schwalm, 2001; Holub, 2008; Koscička, Czepczor ve Brytek-Matera, 2016; Wong, Chang ve Lin, 2013; Zalilah, Anida ve Merlin, 2003). Wertheim, Paxton ve Tilgner (2004) gerçekleştirmiş oldukları çalışmalarında ilgili ölçeğin iç tutarlılık katsayılarını çocuğun kendi bedenine yönelik algısı için .84 olarak bulgulamışken çocuğun arzu ettiği beden yönelik algısını .78 olarak elde etmiştir. Kerkez, Tural ve Akçınar (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ilgili ölçek kullanılmıştır.

3.2.5 Kadınlar İçin Fotoğraflı Resim Derecelendirme Ölçeği

Kadınlar İçin Fotoğraflı Resim Derecelendirme Ölçeği Swami, Salem, Furnham ve Tovee (2008) tarafından kadınların bedenlerine yönelik algıları ölçmek için

geliştirilmiştir. Ölçek, bireylerin beden imge bozukluğunu ve beden memnuniyet düzeylerini ölçümlemeyi amaçlamaktadır. BKİ'ye göre zayıftan obeze kadar 10 beden fotoğrafının yer aldığı bir figür ölçeğidir. Figür 1: 13.616 ve altını, Figür 2: 13.617-15.685, Figür 3: 15.686-17.55, Figür 4: 17.56-19.39, Figür 5: 19.40-21.71, Figür 6: 21.72-25.015, Figür 7: 25.016-28.10, Figür 8: 28.11-32.59, Figür 9: 32.60-38.57, Figür 10: 38.58 ve üzeri beden kitle indeksini temsil etmektedir.

Ölçek toplamda 5 sorudan oluşmaktadır. Ölçeği oluşturan ilk 3 soru çekiciliği ölçümlerken diğer 2 soru beden memnuniyetsizliğini ölçmektedir. Beden memnuniyetsizliği hesaplaması katılımcının 4. soruya (örn. “Sizin şu anki beden görünümünüze en çok benzeyen resim hangisidir?”) vermiş olduğu cevap 5. soruya (örn. “Sizin sahip olabilmeyi en çok istediğiniz beden görünümüne benzeyen resim hangisidir?”) vermiş olduğu cevaba bölümünün 100 ile çarpılmasıyla elde edilmektedir. Elde edilen puanın 100 olması durumunda bireyin beden memnuniyetsizliğinin olmadığı, 100'ün altında ya da üstünde olması durumunda ise beden memnuniyetsizliğinin olduğu anlamı taşımaktadır. Puanın 100'ün altında olması durumunda bireyin bedenini zayıf algıladığı için; üstünde olması durumunda ise bedenini şişman algıladığı için beden memnuniyetsizliğinin olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması Sertel-Berk ve Yücel (2011) tarafından gerçekleştirilmiş olup test-tekrar test güvenilirlik çalışması sonucunda güvenilirlik katsayısı .83 olarak elde edilmiştir. Ölçek Baktıroğlu (2019) tarafından Doktora tez çalışması kapsamında kullanılmıştır.

3.2.6 Beden Bölgeleri ve Özelliklerinden Hoşnut Olma Ölçeği

Berscheid, Walster ve Bohrnstedt (1973) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması Çok (1990) tarafından gerçekleştirilmiştir. Uyarlama çalışması kapsamında ölçeğin orijinalinde iki madde olarak yer alan cinsel organların ölçüsü ve görünümü maddeleri tek maddeye indirilerek ‘cinsel organlar’ şeklinde değiştirilmiştir. Orijinal ölçekte kalçanın alt ve üst kısmı olarak yer alan iki madde Türkçe uyarlama çalışması kapsamında ‘kalçalar’ olarak tek maddeye indirilmiştir.

Beden genel görünümüne ilişkin soruların yer aldığı alt ölçekte 7 (örn. “Beden Oranları”); yüz alt ölçeğinde kadınlar için 9 (örn. “Gözler”) erkekler için 10; beden üyeleri alt ölçeğinde 4 (örn. “Omuzlar”) ve gövde alt ölçeğinde ise 5 (örn. “Göğüsler ve Üst Bölge”) madde yer almaktadır. Ölçek kadınlar için 25 erkekler için ise 26

maddeden oluşmaktadır. 5 puan üzerinden değerlendirilen (1=Hiç hoşnut değilim, 5=Son derece hoşnutum) likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması kapsamında 66 kişiden 3 hafta arayla veri toplanmış olup Pearson çarpım momentler korelasyonu katsayısı .88 olarak elde edilmiştir.

Deveci (2013), bariatrik adayı olan ve olmayan obez bireyler ile gerçekleştirmiş olduğu çalışmasında Beden Bölgeleri ve Özelliklerinden Hoşnut Olma Ölçeği'nin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısını tüm grup için .93; bariatrik adayları için .91 ve kontrol grubu için .91 olarak elde etmiştir. Bariatrik operasyon adayları için iç tutarlık katsayıları Yüz alt ölçeği için .85; Beden Üyeleri alt ölçeği için .86 ve Gövde alt ölçeği için .63 olarak elde edilmişken kontrol grubunda ise iç tutarlılık katsayıları Yüz alt ölçeği için .88; Beden Üyeleri alt ölçeği için .80 ve Gövde alt ölçeği için .69 olarak raporlanmıştır. İkikardeş (2015) ilgili ölçeğin test-tekrar test yöntemiyle korelasyon katsayısını .88 iç tutarlılık katsayısını ise .93 olarak elde etmiştir. Yapılan çalışmalar ölçeğin Türkçe uyarlamasının geçerlilik ve güvenirlik açısından uygun olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada yapıla güvenirlik analizleri sonucunda, tüm ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .91 olarak elde edilirken; Beden Genel Görünümü alt boyutu için .77; Yüz için .84, Beden Üyeleri için .81 ve Gövde alt boyutu için .78 olarak elde edilmiştir.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Araştırma kapsamında 5-9 yaş aralığında çocuğu olan ve Türkiye’de yaşamakta olan 205 anneden çevrimiçi anket yoluyla veri toplanmıştır. Sosyo-demografik form aracılığıyla çalışmanın örneklemini oluşturan annelerin yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, kilo ve boy bilgileri ile çocuklarının yaş, cinsiyet, kronik hastalık, psikiyatrik tanı, kilo ve boy bilgileri alınmıştır. Çocukların yeme davranışını belirlemek için Çocuklarda Yeme Davranışı Anketi, annelerin besleme davranışını saptamak için Çocuk Besleme Anketi, annelerin çocukların bedenlerine yönelik algısını ölçmek için Çocuk Beden Figürleri Ölçeği, annelerin kendi bedenlerine yönelik algısını ölçmek için ise Kadınlarda Fotoğraflı Derecelendirme Ölçeği ile Beden Bölgeleri ve Özelliklerinden Hoşnut Olma Anketi kullanılmıştır.

Çalışmanın bu bölümünde, çalışmada kullanılan ölçeklerin ve alt boyutlarının psikometrik özellikleri, araştırmada kullanılan değişkenler ve alt ölçekleri ile sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkinin incelendiği korelasyon testi, bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizleri dair bulgular yer almaktadır. Ayrıca, korelasyon analizi sonucunda elde edilen bilgiler doğrultusunda aralarında ilişki tespit edilen değişkenler ile yapılan regresyon analizlerine de bu bölümde yer verilmiştir.

Yapılan normal dağılım analizleri sonucunda çalışmaya katılan annelerin gelir düzeyi, eğitim seviyesi, BKİ ile çocukların cinsiyeti, yaşı ve BKİ değerlerinin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Annelerin medeni durum dağılımlarının ise dengeli olmadığı görülmektedir. Katılımcıların medeni durumlarının dağılımına bakıldığında %94.6’sının evli %5.4’ünün ise boşanmış olduğu bulunmuştur. Annelerin

beden memnuniyet düzeylerini değerlendirmek için kullanılan Kadınlar İçin Fotoğraflı Derecelendirme Ölçeği'nin normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Çalışmada kullanılan ölçekler ve alt ölçekleri için yapılan normal dağılım analizi sonucunda çarpıklık ve basıklık değerleri -2 ve +2 arasında değişmekte olup, ilgili değerler normal dağılımı temsil etmektedir (George ve Mallery, 2010). Normal dağılım göstermeyen duygusal aşırı yeme alt boyutu için ortalamanın 2.5 standart sapma puan üzerine toplama işlemi gerçekleştirilerek parametrik testler için uygun olan basıklık ve çarpıklık değerleri elde edilmiştir. Çalışmayı oluşturan değişkenlerin ile alt boyutlarının basıklık ve çarpıklık değerlerine ilişkin bilgilere Tablo 4.1'de yer verilmiştir.

Tablo 4.1 Araştırmada Kullanılan Ölçekler ve Alt Ölçeklerinin Normallik Testi Analizi

Değişkenler	Skewness		Kurtosis	
	İstatistik	SS	İstatistik	SS
ÇBYA	1.040	0.170	0.619	0.338
ABM	0.055	0.170	-0.484	0.338
Gıda Heveslisi	1.075	0.170	0.714	0.338
Duygusal Aşırı Yeme	1.023	0.170	0.170	0.338
Gıdadan Keyif Alma	0.056	0.170	-0.567	0.338
İçme Tutkusu	0.594	0.170	-0.443	0.338
Tokluk Heveslisi	0.142	0.170	-0.200	0.338
Yavaş Yeme	0.146	0.170	-0.847	0.338
Duygusal Az Yeme	0.049	0.170	-0.414	0.338
Yemek Seçiciliği	0.523	0.170	-0.251	0.338
ÇAHI	0.119	0.170	-1.051	0.338
AÇA	-0.069	0.170	1.411	0.338
AEA	-0.155	0.170	0.352	0.338
Kısıtlama	-0.599	0.170	-0.179	0.338
İzlem	-1.336	0.170	2.048	0.338
Yeme Baskısı	-0.384	0.170	-0.698	0.338
N=205				

Araştırmada kullanılan ölçekler ve alt ölçeklerinin puanlarının ortalama, standart sapma ve minimum-maksimum değerleri Tablo 4.2'de sunulmuştur.

Tablo 4.2 Araştırmada Kullanılan Ölçekler ve Alt Ölçeklerinin Puanlarının Betimleyici Analizi

	N	Ort.	SS	Min-Maks.
ÇBYA	205	0.76	0.86	0-4.00
Gıda Heveslisi	205	9.85	4.04	5.00-23.00
Duygusal Aşırı Yeme	205	6.57	2.65	4.00-14.00
Gıdadan Keyif Alma	205	15.15	4.70	5.00-25.00
İçme Tutkusu	205	7.49	3.23	3.00-15.00
Tokluk Heveslisi	205	22.09	4.98	10.00-35.00
Yavaş Yeme	205	10.67	4.04	4.00-20.00
Duygusal Az Yeme	205	11.09	3.58	4.00-20.00
Yemek Seçiciliği	205	6.94	2.72	3.00-14.00
Çocuk Ağırlığı Hakkındaki İlgi	205	8.49	3.48	3.00-15.00
Algılanan Çocuk Ağırlığı	205	12.09	1.81	7.00-18.00
Algılanan Ebeveyn Ağırlığı	205	11.60	2.38	5.00-18.00
Kısıtlama	205	29.85	6.35	10.00-40.00
İzlem	205	13.02	2.28	3.00-15.00
Yeme Baskısı	205	13.56	4.10	4.00-20.00
Anne Beden Memnuniyetsizliği	205	53.82	14.81	25.00-94.00

Annelerin çocukların bedenlerine yönelik algıları ve çocukların BKİ'sine yönelik yapılan Ki-Kare analiz sonucunda elde edilen bulgulara Tablo 4.3'te yer verilmiştir. Annelerin çocuğun bedenine yönelik algıları ile çocukların BKİ'si arasında ilişki bulunmaktadır $X^2(6)=53.72, p<.05$. Annelerin zayıf algıladıkları için bedeninden memnun olmadığı çocukların %14.5'i zayıf, %61.3'ü normal, %9.7'si kilolu ve %14.5'i obez iken; kilolu algılandıkları için bedenlerinden memnun olunmayan çocukların %2.2'si zayıf, %13.3'ü normal, %17.8'i kilolu ve %66.7'si obez; annelerin bedeninden memnun oldukları çocukların ise %3.2'si zayıf, %60.2'si normal, %15.1'i kilolu ve %21.5'i obezdir. Örnekleme oluşturan 205 katılımcının %47.3'ü (n=97) çocukların bedenlerinden memnunken; %30.7'si (n=63) çocuklarını zayıf, %22'si (n=45) ise kilolu olarak algıladığı için memnun olmadığı bulunmuştur. Kısaca,

annelerin büyük bir bölümü çocuklarını zayıf olarak algıladığı için bedenlerine yönelik memnuniyetsizlik yaşamaktadır. Çocukların BKİ skorları doğrultusunda %6.3'ünün zayıf, %48.8'inin normal kiloda, %13.7'sinin kilolu, %28.8'inin obez olduğu bilgisi elde edilirken, %2.4'ü ise kayıp veri olarak yer almaktadır.

Tablo 4.3 Annelerin Çocukların Bedenlerine Yönelik Algıları ve Çocukların BKİ Değerlerinin Betimleyici Analiz Bulguları

Çocuk BKİ	ÇBYA		
	Zayıf Algıladıkları İçin Memnun Olmayanlar (%)	Kilolu Algıladıkları İçin Memnun Olmayanlar (%)	Memnun Olanlar (%)
Zayıf	14.5	2.2	3.2
Normal	61.3	13.3	60.2
Kilolu	9.7	17.8	15.1
Obez	14.5	66.7	21.5
N	62	45	93

Çalışmayı oluşturan değişkenlerin aralarındaki ilişkiyi incelemek için korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları Tablo 4.4'te sunulmuştur. Yapılan analizler sonucunda, annelerin beden memnuniyetsizliği ve çalışmayı oluşturan diğer değişkenler arasında anlamlı bir ilişki elde edilememiştir. Çocuğun bedenine yönelik algı ile çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi ve yeme baskısı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki elde edilmiştir. Bir başka ifadeyle, annelerin çocukların bedenlerine yönelik memnuniyetsizlikleri arttıkça çocukların ağırlıkları hakkındaki ilgileri ve baskılayıcı besleme davranışları artmaktadır.

Gıda heveslisi yeme davranışının içme tutkusu, duygusal az yeme, algılanan ebeveyn ağırlığı, izlem ve anne beden memnuniyetsizliği arasında anlamlı bir ilişki elde edilemezken, diğer tüm değişkenler ile ilişkisi bulunmuştur. Çocukların gıda heveslisi yeme davranışı, duygusal aşırı yeme, gıdadan keyif alma, yemek seçiciliği, çocuk ağırlığı hakkındaki ilgisi, algılanan çocuk ağırlığı ve kısıtlayıcı besleme davranışları ile pozitif; tokluk heveslisi, yavaş yeme ve yeme baskısı negatif yönde ilişkilidir. Kısaca, gıda heveslisi yeme davranışı artarken çocukların iştahını temsil eden duygusal aşırı yeme, gıdadan keyif alma, yemek seçiciliği ile annelerin çocukların ağırlığına yönelik ilgileri, algıladıkları çocuk ağırlıkları ve kısıtlayıcı besleme davranışları artmaktadır. Bir diğer yandan, gıda heveslisi yeme davranışı

artarken çocuğun iştahsızlığını temsil eden tokluk heveslisi, yavaş yeme davranışları ile annelerin baskılayıcı besleme davranışları azalmaktadır.

Duygusal aşırı yeme davranışı ile gıdadan keyif alma, içme tutkusu, duygusal az yeme, yemek seçiciliği ve çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi pozitif yönde ilişki elde edilirken; yavaş yeme ve izlem davranışları arasında negatif yönde ilişki elde edilmiştir. Çocukların gıdadan keyif alma davranışları iştahsızlığı temsil eden tokluk heveslisi, yavaş yeme davranışları ve annelerin yeme baskısı ile negatif yönde ilişkilidir; yemek seçiciliği, algılanan çocuk ağırlığı ve çocuk ağırlığı hakkında ilgi ile pozitif yönde ilişkilidir. İçme tutkusu ise tokluk heveslisi, kısıtlama ve yeme baskısı ile pozitif yönde; izlem davranışı ile negatif yönde anlamlı ilişkiye sahiptir. Çocukların iştahsızlığını temsil eden tokluk heveslisi yeme davranışının ise yavaş yeme, duygusal az yeme, kısıtlama ve yeme baskısı ile pozitif yönde ilişkilidir; yemek seçiciliği ile negatif yönde ilişkilidir. Kısaca çocukların tokluk heveslisi yeme davranışları arttıkça yavaş yeme, duygusal az yeme davranışları ile annelerin kısıtlayıcı ve baskıcı besleme davranışları artarken; yeni besinleri ve yiyecekleri yeme davranışını temsil eden yemek seçicilikleri azalmaktadır.

Çocukların yavaş yeme davranışları ile yemek seçiciliği, çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi ve algılanan çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi ile negatif yönde anlamlı düzeyde ilişkilidir; annelerin baskılayıcı besleme davranışları ile pozitif yönde ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bir başa deyişle, çocukların yavaş yeme davranışları arttıkça yeni besinleri denemeleri ile annelerin çocukların ağırlığı hakkındaki ilgileri ve algılanan çocuk ağırlıkları azalmaktayken; annelerin baskılayıcı besleme davranışları artmaktadır. Duygusal az yeme boyutunun çalışmayı oluşturan değişkenlerden sadece yeme baskısı ile pozitif yönde ilişkili olduğu görülmektedir. Çocuklar duygusal olarak daha az yeme davranışı gösterdiğinde annelerin baskılayıcı besleme davranışları da artmaktadır. Yeni besinleri ve gıdaları denemeye yönelik açıklığı temsil eden yemek seçiciliği boyutu ise annelerin baskıcı besleme davranışı ile negatif yönde ilişkilidir.

Çocuk besleme davranışının alt boyutlarından çocuk ağırlığı hakkındaki ilginin ise algılanan çocuk ağırlığı ve kısıtlama ile pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Annelerin çocukların ağırlıkları hakkındaki ilgileri arttıkça çocuk ağırlığı hakkındaki algıları ve kısıtlayıcı besleme davranışları da artmaktadır. Algılanan çocuk ağırlığı ile yeme baskısı arasında ise negatif yönde ilişki bulunmaktadır. Son olarak annelerin

kısıtlayıcı besleme davranışları ile yeme baskısı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki elde edilmiştir.

Tablo 4.4 Araştırmada Kullanılan Ölçekler ve Alt Ölçeklerinin Korelasyon Analizi

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.ÇBYA	1	.02	.04	-.08	.07	.06	.13	-.07	-.09	.17*	-.13	-.10	.13	-.08	.17*	-.01
2.Gıda Heveslisi		1	.60***	.61***	.13	-.24**	-.32***	.05	.28***	.27***	.28***	-.03	.14*	-.04	-.17*	.01
3.Duygusal Aşırı Yeme			1	.36***	.25***	-.12	-.16*	.16*	.25***	.22**	.11	-.01	.12	-.14*	-.14*	.02
4.Gıdadan Keyif Alma				1	.01	-.59***	-.59***	-.07	.38***	.29***	.36***	.01	.01	-.02	-.37***	-.04
5.İçme Tutkusu					1	.23**	-.02	.11	-.10	.04	-.02	-.05	.18**	-.16*	.14*	.14
6.Tokluk Heveslisi						1	.50***	.33***	-.42***	-.12	-.24**	.05	.17**	.04	.35***	.12
7.Yavaş Yeme							1	.14	-.16*	-.16*	-.32***	-.07	.04	.10	.38***	.05
8.Duygusal Az Yeme								1	.04	-.02	.07	.07	.14	.01	.18**	.05
9.Yemek Seçiciliği									1	.12	.13	-.06	-.09	.05	-.19**	-.11
10.ÇAHİ										1	.20**	.05	.50***	.11	.08	-.04
11.AÇA											1	.03	.05	.00	-.16*	-.03
12.AEA												1	-.01	-.05	-.08	.10
13.Kısıtlama													1	.04	.33***	-.02
14.İzlem														1	-.06	-.03
15.Yeme Baskısı															1	.08
16.ABM																1
N=205																

Not-1: * = $p \leq .05$, ** = $p \leq .01$, *** = $p \leq .001$

Not-2: ÇBYA: Çocuğun Bedenine Yönelik Algı, ÇAHİ: Çocuk Ağırlığı Hakkındaki İlgi, AÇA: Algılanan Çocuk Ağırlığı, AEA: Algılanan Ebeveyn Ağırlığı, ABM: Anne Beden Memnuniyetsizliği

Çocukların cinsiyetlerine göre yeme davranışlarının ve annelerin besleme davranışlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları Tablo 4.5’de yer almaktadır. Kız ve erkek çocukların yemek seçiciliği puanlarının anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur ($p=.02$). Kız çocukların yemek seçiciliğinin (Ort.=7.38, SS=2.73) erkek çocuklara göre daha yüksek olduğu (Ort.=6.50, SS=2.64) bulunmuştur. Yüksek yemek seçiciliği puanı yeni besinleri ya da yiyecekleri deneme konusundaki esnekliği temsil etmektedir. Bir başka ifadeyle, kız çocukların yeni yiyecekleri deneme davranışı erkek çocuklara göre daha yüksektir. Çalışmada yer alan diğer ölçeklerin ve alt boyutlarının ise cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmüştür.

Tablo 4.5 Besleme ve Çocuk Yeme Davranışının Çocukların Cinsiyeti Açısından T-Testi ile İncelenmesi

Değişkenler	Çocuk Cinsiyet		<i>t</i>	<i>df</i>
	Kız	Erkek		
ÇBYA	0.75 (0.87)	0.76 (0.87)	-.02	205
Gıda Heveslisi	9.98 (4.03)	9.72 (4.06)	.46	205
Duygusal Aşırı Yeme	6.86 (2.96)	6.27 (2.77)	1.60	205
Gıdadan Keyif Alma	15.32 (4.73)	14.97 (4.69)	1.50	205
İçme Tutkusu	7.36 (2.89)	7.61 (3.55)	.54	205
Tokluk Heveslisi	21.73 (4.88)	22.45 (5.08)	-1.04	205
Yavaş Yeme	11.05 (4.04)	10.29 (4.03)	1.35	205
Duygusal Az Yeme	11.21 (3.64)	10.97 (3.54)	.47	205
Yemek Seçiciliği	7.38 (2.73)	6.50 (2.64)	2.34*	205
Algılanan Ebeveyn Ağırlığı	11.74 (2.34)	11.47 (2.42)	.81	205
Algılanan Çocuk Ağırlığı	12.20 (1.72)	11.99 (1.90)	.81	205
Çocuk Ağırlığı Hakkındaki İlgi	8.67 (3.55)	8.31 (3.42)	.73	205
Kısıtlama	29.58 (6.73)	30.12 (5.97)	-.61	205
İzlem	13.20 (2.06)	12.84 (2.46)	1.11	205
Yeme Baskısı	13.13 (4.13)	13.99 (4.05)	-1.51	205
N	102	103		

ÇBYA*: Çocuğun Bedenine Yönelik Algı

Annelerin çocukların bedenlerine yönelik algıları (çocukların bedenlerinden memnun olanlar ve olmayanlar) ile besleme davranışları ve çocukların yeme davranışları değişkenlerinin gruplar arası farklılığını incelemek için bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Yapılan analiz sonucu Tablo 4.6'da sunulmuştur. Çocuklarının bedenlerinden memnun olanların çocuk ağırlığı hakkındaki ilgileriyle memnun olmayanların çocuk ağırlığı hakkındaki ilgileri arasında marjinal düzeyde farklılaştığı ($p=.05$) bulunmuştur. Çocuklarının bedenlerinden memnun olmayan annelerin çocuklarının ağırlığı hakkındaki ilgilerinin (Ort.=8.94, SS=3.47) memnun olanlara göre daha yüksek olduğu (Ort.=7.99, SS=3.44) belirlenmiştir. Çocuklarının bedenlerinden memnun olanların izlem davranışlarıyla memnun olmayanların izlem davranışları arasında marjinal düzeyde farklılaştığı ($p=.05$) tespit edilmiştir. Çocuklarının bedenlerinden memnun olanların izlemlerinin (Ort.=13.34, SS=1.80) memnun olmayanlara göre daha yüksek olduğu (Ort.=12.73, SS=2.61) bulunmuştur.

Tablo 4.6 Besleme ve Çocuk Yeme Davranışının Annelerin Çocukların Bedenlerine Yönelik Algısı Açısından T-Testi ile İncelenmesi

Değişkenler	Annelerin Çocukların Bedenlerine Yönelik Algısı			
	Memnun Olanlar	Memnun Olmayanlar	<i>t</i>	<i>df</i>
Gıda Heveslisi	9.72 (3.56)	9.96 (4.43)	-.43	203
Duygusal Aşırı Yeme	6.49 (2.57)	6.63 (2.73)	-.36	203
Gıdadan Keyif Alma	15.40 (3.97)	14.92 (5.28)	.75	203
İçme Tutkusu	7.15 (3.12)	7.79 (3.32)	-1.40	203
Tokluk Heveslisi	21.86 (4.44)	22.30 (5.43)	-.63	203
Yavaş Yeme	10.36 (3.91)	10.94 (4.16)	-1.03	203
Duygusal Az Yeme	11.38 (3.77)	10.82 (3.40)	1.11	203
Yemek Seçiciliği	7.23 (2.71)	6.69 (2.71)	1.43	203
Algılanan Ebeveyn Ağırlığı	11.90 (2.12)	11.33 (2.57)	1.70	203
Algılanan Çocuk Ağırlığı	12.25 (1.17)	11.95 (2.23)	1.20	203
Çocuk Ağırlığı Hakkındaki İlgi	7.99 (3.44)	8.94 (3.47)	-1.96*	203
Kısıtlama	29.09 (6.80)	30.53 (5.87)	-1.62	203
İzlem	13.34 (1.80)	12.73 (2.61)	1.96*	203
Yeme Baskısı	13.02 (4.12)	14.05 (4.05)	-1.80	203
Anne Beden Memnuniyetsizliği	54.39 (14.96)	53.31 (14.72)	.52	203
N	97	108		

Notlar: Anne Beden Memnuniyetsizliği toplam puanı BBÖHOA ile hesaplanmıştır.

Parantez içindeki değerler Standart Sapma değerleridir. * $p < .05$; ** $p < .01$; *** $p < .001$

Annelerin çocuklarının bedenlerine yönelik algıları kategorik olarak gruplandırılarak (çocukların bedenlerinden memnun olanlar, çocukların bedenlerini zayıf algıladıkları için memnun olmayanlar ve çocukların bedenlerini kilolu algıladıkları için memnun olmayanlar) yeme davranışı ve besleme davranışı değişkenleri ile tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4.7'de sunulmuştur. Yapılan analiz sonucunda annelerin çocukların bedenlerine yönelik memnuniyetsizliklerinin gıda heveslisi $F(2,202)=13.40$, $p<.05$, duygusal aşırı yeme $F(2,202)=8.79$, $p<.05$, gıdadan keyif alma $F(2,202)=38.43$, $p<.05$, tokluk heveslisi $F(2,202)=13.08$, $p<.05$, yavaş yeme $F(2,202)=16.08$, $p<.05$ ve yemek seçiciliği $F(2,202)=3.79$, $p<.05$ üzerinde anlamlı bir fark yaratırken; besleme davranışı boyutlarından yeme baskısı $F(2,202)=9.59$, $p<.05$, algılanan çocuk ağırlığı $F(2,202)=38.94$, $p<.05$ ve çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi $F(2,202)=12.17$, $p<.05$, boyutu üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturduğu belirlenmiştir.

Annelerin kilolu algıladıkları için bedenlerinden memnun olmadıkları çocukların gıda heveslisi puan ortalaması 12.20 (SS=0.74), annelerin zayıf algılandıkları için bedenlerinden memnun olmadıkları çocukların ortalaması 8.37 (SS=3.17) ve annelerin bedenlerinden memnun oldukları çocukların ortalaması 9.72 (SS=3.56) olarak elde edilmiştir. Bonferonni Post Hoc analizi sonuçlarına göre, annelerin kilolu algıladıkları için bedenlerinden memnun olmadıkları çocukların gıda heveslisi yeme davranışı puanlarının diğer gruplardan anlamlı şekilde ($p=.00$) daha yüksek olduğu bulunmuştur. Annelerin kilolu algıladıkları için bedenlerinden memnun olmadıkları çocukların duygusal aşırı yeme puan ortalaması 7.84 (SS=3.23), annelerin zayıf algılandıkları için bedenlerinden memnun olmadıkları çocukların ortalaması 5.76 (SS=1.89) ve annelerin bedenlerinden memnun oldukları çocukların ortalaması 6.49 (SS=2.65) olarak elde edilmiştir. Yapılan Bonferonni Post Hoc analizi sonuçlarından elde edilen bilgiye göre annelerin kilolu algıladıkları için bedenlerinden memnun olmadıkları çocukların duygusal aşırı yeme davranışı puanlarının diğer gruplardan anlamlı şekilde ($p=.00$) daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Gıdadan keyif alma puanlarının ortalaması ise annelerin kilolu algıladıkları için bedenlerinden memnun olmadıkları çocuklarda 18.91 (SS=4.20), annelerin zayıf algılandıkları için bedenlerinden memnun olmadıkları çocuklarda 12.06 (SS=3.97) ve annelerin bedenlerinden memnun oldukları çocuklarda 15.40 (SS=3.97) olarak elde edilmiştir. Bonferonni Post Hoc analizi sonuçları neticesinde annelerin kilolu algıladıkları için bedenlerinden memnun olmadıkları çocukların gıdadan keyif alma

puanlarının diğ er gruplardan anlamlı şekilde ($p=.00$) daha yüksek olduğ u bulunmuştur. Yemek seşiciliğ i puanlarının annelerin kilolu algıladıkları iç in bedenlerinden memnun olmadıkları çocuklarda ortalama 7.40 ($SS=2.90$), annelerin zayıf algılandıkları iç in bedenlerinden memnun olmadıkları çocuklarda ortalama 6.17 ($SS=2.45$) ve annelerin bedenlerinden memnun oldukları çocuklarda ortalama 7.23 ($SS=2.71$) olarak bulunmuştur. Post Hoc Bonferroni analizi neticesinde bedenlerinden memnun olunan çocukların yemek seşiciliğ i puanlarının zayıf algılandıkları iç in bedenlerinden memnun olunmayan çocuklara göre daha yüksek olduğ u saptanırken ($p=.04$); diğ er gruplar arasında anlamlı bir farklılık elde edilememiştir.

Yeme davranışının iştahsızlığ i temsil eden boyutlarından tokluk heveslisi puanlarının ortalaması annelerin zayıf algılandıkları iç in bedenlerinden memnun olmadıkları çocuklarda 5.48 ($SS=0.69$), annelerin bedenlerinden memnun oldukları çocuklarda 4.44 ($SS=0.45$) ve annelerin kilolu algıladıkları iç in bedenlerinden memnun olmadıkları çocuklarda 4.05 ($SS=0.60$) olduğ u tespit edilmiştir. Gruplar arası farklılıkları belirlemek iç in yapılan Bonferonni Post Hoc analizi sonucunda, annelerin zayıf algılandıkları iç in bedenlerinden memnun olmadıkları çocukların puanlarının diğ er gruplardan anlamlı şekilde daha yüksek olduğ u bulunurken ($p=.00$); annelerin kilolu algıladıkları iç in bedenlerinden memnun olmadıkları çocukların puanlarının bedenlerinden memnun olunan çocuklardan anlamlı şekilde daha düşük olduğ u bulunmuştur ($p=.02$). İştahsızlığ i temsil eden bir diğ er boyut olan yavaş yeme puanları ise zayıf algılandığ i iç in memnun olunmayan grupta 12.65 ($SS=3.89$), memnun olunan grupta 10.36 ($SS=3.91$) ve kilolu algılandığ i iç in memnun olunmayan grupta 8.56 ($SS=3.27$) olarak elde edilmiştir. Yapılan Post Hoc analizi neticesinde zayıf algılandığ i iç in memnun olunmayan grubun puanlarının diğ er gruplardan anlamlı şekilde daha yüksek olduğ u bulunurken ($p=.00$); kilolu algılandığ i iç in bedeninden memnun olunmayan grubun puanlarının bedeninden memnun olunan gruptan anlamlı şekilde daha düşük olduğ u belirlenmiştir ($p=.02$).

Annelerin çocukların bedenlerine yönelik memnuniyetsizlikleri ile besleme davranışları arasındaki gruplar arası farklılığ i belirlemek iç in yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre yeme baskısı, algılanan çocuk aç rlığ i ve çocuk aç rlığ i hakkındaki ilgi puanları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Yeme baskısı puanları zayıf algılanan grupta ortalama 15.32 ($SS=3.87$), memnun olunan grupta 13.02 ($SS=4.12$) ve kilolu algılanan grupta 12.27 ($SS=3.63$) olarak bulunmuştur. Gruplar arası farklılığ ın incelendiğ i Bonferroni Post Hoc analizi sonuçlarına göre

annelerin zayıf algılanan grubun puanlarının diğer gruplardan daha yüksek olduğu bilgisine ulaşılmıştır ($p=.00$). Diğer gruplar arasında ise anlamlı bir farklılık elde edilememiştir. Algılanan çocuk ağırlığı ortalama puanlarının kilolu algılanan grupta 13.49 (SS=1.85), memnun olunan grupta 12.25 (SS=1.17) ve zayıf algılanan grupta ise 10.86 (SS=1.79) olarak elde edilmiştir. Post Hoc analizi sonuçları neticesinde kilolu algılanan grubun puanların diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksek olduğu saptanmıştır ($p=.00$). Çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi ortalama puanları ise kilolu algılanan grupta 10.62 (SS=3.07), memnun olunan grupta 7.99 (SS=3.44) ve zayıf algılanan grupta 7.73 (SS=3.25) olarak bulunmuştur. Gruplar arası farklılığın incelendiği Post Hoc analizi sonuçlarına göre kilolu algılanan grubun puanlarının diğer gruplardan anlamlı düzeyde yüksek olduğu ($p=.00$); zayıf algılanan grubun puanlarının ise memnun olunan gruptan anlamlı düzeyde düşük olduğu belirlenmiştir ($p=.00$).

Annelerin kendi bedenlerine yönelik algıları FRDÖ-K ölçüm aracılığıyla değerlendirilerek kategorik olarak gruplandırılmıştır (bedenlerinden memnun olanlar, bedenlerini zayıf algıladıkları için memnun olmayanlar ve bedenlerini kilolu algıladıkları için memnun olmayanlar) anne beden memnuniyetsizliğini ölçümlendiği BBÖHOA ölçeği ile tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, annelerin bedenlerine yönelik algılarının beden memnuniyetsizliği $F(2,202)=6.20$, $p<.05$ üzerinde anlamlı farklılık oluşturduğu belirlenmiştir. Kilolu algıladıkları için bedenlerinden memnun olmayan annelerin beden memnuniyetsizliği puan ortalaması 55.53 (SS=14.60), zayıf algılandıkları için bedenlerinden memnun olmayanların 49.29 (SS=17.47) ve bedeninden memnun olan annelerin ortalaması 45.46 (SS=11.30) olarak elde edilmiştir. Post Hoc Bonferroni analizi neticesinde kilolu algıladıkları için bedeninden memnun olmayan annelerin beden memnuniyetsizliği puanlarının bedeninden memnun olan annelere göre daha yüksek olduğu saptanırken ($p=.03$); diğer gruplar arasında anlamlı bir farklılık elde edilememiştir.

Tablo 4.7 Araştırmayı Oluşturan Değişkenlerin ve Alt Boyutlarının Annelerin Çocukların Bedenlerine Yönelik Algısı Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi ile İncelemesi

Değişkenler	Çocuğun Bedenine Yönelik Memnuniyet Düzeyi				
	ZAÇBMO	KAÇBMO	Memnun Olanlar	F	df
Gıda Heveslisi	8.37 (3.17)	12.20 (4.98)	9.72 (3.56)	13.40***	2,202
Duygusal Aşırı Yeme	5.76 (1.89)	7.84 (3.23)	6.49 (2.65)	8.79***	2,202
Gıdadan Keyif Alma	12.06 (3.97)	18.91 (4.20)	15.40 (3.97)	38.43***	2,202
İçme Tutkusu	7.98 (3.30)	7.51 (3.35)	7.15 (3.12)	1.26	2,202
Tokluk Heveslisi	24.24 (5.48)	19.58 (4.05)	21.86 (4.44)	13.08***	2,202
Yavaş Yeme	12.65 (3.89)	8.56 (3.27)	10.36 (3.91)	16.08***	2,202
Duygusal Az Yeme	11.05 (3.67)	10.51 (2.99)	11.38 (3.77)	0.91	2,202
Yemek Seçiciliği	6.17 (2.45)	7.40 (2.90)	7.23 (2.71)	3.79*	2,202
Algılanan Ebeveyn Ağırlığı	11.43 (2.46)	11.20 (2.74)	11.90 (2.12)	1.56	2,202
Algılanan Çocuk Ağırlığı	10.86 (1.79)	13.49 (1.85)	12.25 (1.17)	38.94***	2,202
Çocuk Ağırlığı Hakkındaki İlgi	7.73 (3.25)	10.62 (3.07)	7.99 (3.44)	12.17***	2,202

Tablo 4.7 (devamı) Araştırmayı Oluşturan Değişkenlerin ve Alt Boyutlarının Annelerin Çocukların Bedenlerine Yönelik Algısı Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi ile İncelemesi

Kısıtlama	30.56 (6.04)	30.49 (5.68)	29.09 (6.80)	1.31	2,202
İzlem	12.56 (2.63)	12.98 (2.58)	13.34 (1.80)	2.31	2,202
Yeme Baskısı	15.32 (3.87)	12.27 (3.63)	13.02 (4.12)	9.59***	2,202
Anne Beden Memnuniyetsizliği	52.32 (12.74)	54.71 (17.16)	54.39 (14.96)	0.48	2,202
N	63	45	97		

Notlar: Anne Beden Memnuniyetsizliği toplam puanı BBÖHOA ile hesaplanmıştır.

ZAÇBMO*: Zayıf Algıladığı için Çocuğun Bedeninden Memnun Olmayanlar

KAÇBMO*: Kilolu Algıladığı için Çocuğun Bedeninden Memnun Olmayanlar

Parantez içindeki değerler Standart Sapma değerleridir.

*p<.05; **p<.01; ***p<.001

4.1 Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Çalışmanın dördüncü hipotezini oluşturan annelerin çocukların ağırlığı hakkındaki ilginin kısıtlayıcı besleme davranışı üzerindeki pozitif yönde yordayıcı etkisini incelemek için basit regresyon analizi yapılmıştır. Çocukların bedenlerine yönelik algının, tokluk heveslisi ve yavaş yeme davranışının yeme baskısının yordayıcıları olarak belirlendiği Hipotez 5'i test etmek için çoklu regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Hipotez 6'da yer alan alt hipotezlerin sınanması için çoklu regresyon analizi gerçekleştirilmiş olup sonuçlar Tablo 4.8'de verilmiştir.

Hipotez 4'ün basit regresyon analizi aracılığıyla test edilmesi için çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi kısıtlayıcı besleme davranışının yordayıcısı olarak analize dahil edilmiştir. Gerçekleştirilen analiz sonuçlarında çocuk ağırlığı hakkındaki ilginin annenin kısıtlayıcı besleme davranışı üzerinde yordayıcı etkisi bulunmuştur $F(1,203)=65.93, p<.05$. Annelerin kısıtlayıcı besleme davranışının varyansının %25'i çocuğun ağırlığı hakkındaki ilgi tarafından açıklanmaktadır. Çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi annelerin kısıtlayıcı besleme davranışlarını pozitif yönde yordamaktadır ($\beta=0.50, p<.05$). Annelerin çocuklarının ağırlıkları hakkındaki ilgileri arttıkça çocuklara yönelik kısıtlayıcı besleme davranışları da artmaktadır.

Çocukların bedenine yönelik algının, tokluk heveslisi ve yavaş yeme davranışının yeme baskısının yordayıcıları olarak incelendiği çalışmanın beşinci hipotezini test etmek için çoklu regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizden elde edilen bilgiler çocuk bedenine yönelik algının marjinal düzeyde, tokluk heveslisi ve yavaş yeme davranışının yeme baskısı üzerinde anlamlı düzeyde yordayıcı etkisi bulunduğunu göstermektedir $F(3,201)=15.77, p<.05$. Yeme baskısının varyansının %19'u çocukların bedenine yönelik algı, tokluk heveslisi ve yavaş yeme davranışı tarafından açıklanmaktadır. Çocuk bedenine yönelik algı ($\beta=0.12, p<.05$), tokluk heveslisi ($\beta=0.21, p=05$) ve yavaş yeme davranışı ($\beta=0.26, p<.05$) yeme baskısını pozitif yönde yordamaktadır. Annelerin çocuklarının bedenlerine yönelik memnuniyetsizliği, çocukların tokluk heveslisi ve yavaş yeme davranışı arttıkça annelerin çocuklara yönelik yeme baskısı artmaktadır.

Araştırmanın altıncı hipotezini test etmek için çocukların yeme davranışı değişkenlerinin yordayıcıları olarak çocuk besleme davranışı alt ölçekleri regresyon analizine alınmıştır. Yapılan bağımsız örneklem T-Testi bulguları doğrultusunda

çocuğun cinsiyeti ve yaşı yordanan değişkenler üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığından kontrol değişkeni olarak çoklu regresyon analizlerine dahil edilmemiştir. Gerçekleştirilen çoklu regresyon analizlerinde çocuk besleme davranışlarının alt boyutları çocuk yeme davranışlarının yordayıcısı olarak analize alınmıştır.

Anne besleme davranışlarının çocukların yeme davranışı üzerinde farklı şekillerde yordayıcı etkisi bulunmuştur. Çocuk ağırlığı hakkındaki ilginin gıda heveslisi, duygusal aşırı yeme, gıdadan keyif alma ve yemek seçiciliği davranışlarını ile pozitif (etki büyüklüğü sırasıyla %22, %21, %29 ve %19); tokluk heveslisi ve yavaş yeme davranışlarını negatif (etki büyüklüğü sırasıyla %22 ve %15) yönde ilişkisi bulunmaktadır. Algılanan çocuk ağırlığının gıda heveslisi ve gıdadan keyif alma ile pozitif (etki büyüklüğü sırasıyla %21 ve %26); tokluk heveslisi ve yavaş yeme davranışları ile negatif (etki büyüklüğü sırasıyla %16 ve %24); yönde ilişkilidir. Kısıtlamanın ise içme tutkusu ve tokluk heveslisi yeme davranışı ile pozitif yönde (etki büyüklüğü sırasıyla %19 ve %19) ilişkisi elde edilmiştir. İzlem davranışının yavaş yeme davranışı ile pozitif (etki büyüklüğü %12) duygusal aşırı yeme davranışı (etki büyüklüğü %18) ile yönde ilişkisi bulunmaktadır. Son olarak, yeme baskısının gıda heveslisi, duygusal aşırı yeme, gıdadan keyif alma ve yemek seçiciliği ile negatif yönde ilişkisi bulunurken (etki büyüklüğü sırasıyla %19, %20, %35 ve %15); tokluk heveslisi, yavaş yeme ve duygusal az yeme ile pozitif (etki büyüklüğü sırasıyla %29, %36 ve %17) yönde ilişkisi bulunmuştur.

Analiz sonuçlarından elde edilen bulgular göstermektedir ki, çocuk ağırlığı hakkındaki ilginin, algılanan çocuk ağırlığının ve yeme baskısının gıda heveslisi yeme davranışı üzerinde anlamlı düzeyde yordayıcı etkisi bulunurken $F(6,198)=6.62, p<.05$; algılanan ebeveyn ağırlığının, kısıtlamanın ve izlemin yordayıcı etkisi bulunmamaktadır. Gıda heveslisi yeme davranışının varyansının %17'si çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi, algılanan çocuk ağırlığı ve yeme baskısı tarafından açıklanmaktadır. Çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi ($\beta=0.22, p<.05$) ve algılanan çocuk ağırlığı ($\beta=0.21, p<.05$) gıda heveslisi yeme davranışını pozitif yönde yordarken; yeme baskısı ($\beta=-0.19, p<.05$) negatif yönde yordamaktadır. Annelerin çocuk ağırlığı hakkındaki ilgileri ve algıladıkları çocuk ağırlığı arttıkça ve yeme baskısı azaldıkça çocukların gıda heveslisi yeme davranışları artmaktadır.

Çocuk ağırlığı hakkındaki ilginin, izlemin ve yeme baskısının duygusal aşırı yeme davranışı üzerinde anlamlı düzeyde yordayıcı etkisi bulunurken $F(6,198)=4.16,$

$p<.05$; algılanan çocuk ağırlığının, algılanan ebeveyn ağırlığının ve kısıtlamanın yordayıcı etkisi bulunmamaktadır. Duygusal aşırı yeme davranışının varyansının %11'i çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi, izlem ve yeme baskısı tarafından açıklanmaktadır. Çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi ($\beta=0.21$, $p<.05$) duygusal aşırı yeme davranışını pozitif yönde yordarken; izlem ($\beta=-0.18$, $p<.05$) ve yeme baskısı ($\beta=-0.20$, $p<.05$) negatif yönde yordamaktadır. Annelerin çocuk ağırlığı hakkındaki ilgileri arttıkça; izlem ve yeme baskısı azaldıkça çocukların duygusal aşırı yeme davranışları artmaktadır.

Gıdadan keyif alma davranışının üzerinde çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi, algılanan çocuk ağırlığı ve yeme baskısının anlamlı düzeyde yordayıcı etkileri tespit edilirken $F(6,198)=14.44$, $p<.05$; algılanan ebeveyn ağırlığının, kısıtlamanın, ve izlemin yordayıcı etkisi elde edilememiştir. Çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi, algılanan çocuk ağırlığı ve yeme baskısı gıdadan keyif alma yeme davranışının varyansının %30'unu açıklamaktadır. Çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi ($\beta=0.29$, $p<.05$) ve algılanan çocuk ağırlığı ($\beta=0.26$, $p<.05$) gıdadan keyif alma davranışını pozitif yönde yordarken; yeme baskısı ($\beta=-0.35$, $p<.05$) negatif yönde yordamaktadır. Annelerin çocuk ağırlığı hakkındaki ilgileri, algıladıkları çocuk ağırlığı arttıkça ve yeme baskısı azaldıkça çocukların gıdadan keyif alma davranışları artmaktadır.

Çocukların içme tutkusu davranışının üzerinde kısıtlama ve izlem besleme davranışlarının yordayıcı etkisi elde edilirken $F(6,198)=2.49$, $p<.05$; çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi, algılanan çocuk ağırlığı, algılanan ebeveyn ağırlığı ve yeme baskısının yordayıcı etkisi bulunmamaktadır. Çocukların içme tutkusu davranışının varyansının %7'si kısıtlama ve izlem davranışları tarafından açıklanmaktadır. Kısıtlama ($\beta=0.19$, $p<.05$) içme tutkusu davranışını pozitif yönde yordarken; izlem ($\beta=-0.04$, $p<.05$) negatif yönde yordamaktadır. Kısıtlayıcı besleme davranışları arttıkça ve izlem davranışları azaldıkça çocukların içme tutkusu davranışları artmaktadır.

Çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi, algılanan çocuk ağırlığı, kısıtlama ve yeme baskısının tokluk heveslisi yeme davranışı üzerinde anlamlı düzeyde yordayıcı etkisi tespit edilirken $F(6,198)=8.53$, $p<.05$; algılanan ebeveyn ağırlığının ve izlemin yordayıcı etkisi tespit edilememiştir. Tokluk heveslisi yeme davranışının varyansının %21'i çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi, algılanan çocuk ağırlığı, kısıtlama ve yeme baskısı tarafından açıklanmaktadır. Çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi ($\beta=-0.22$, $p<.05$) ve algılanan çocuk ağırlığı ($\beta=-0.16$, $p<.05$) tokluk heveslisi yeme davranışını negatif yönde yordarken; kısıtlama ($\beta=0.19$, $p<.05$) ve yeme baskısı ($\beta=0.29$, $p<.05$) pozitif

yönde yordamaktadır. Çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi ile algılanan çocuk ağırlığı azaldıkça ve kısıtlayıcı besleme davranışları ile yeme baskısı arttıkça çocukların tokluk heveslisi yeme davranışları artmaktadır.

Yavaş yeme davranışının sonuç değişkeni olarak dahil edildiği çoklu regresyon analiz sonuçlarına göre çocuk ağırlığı hakkındaki ilginin, algılanan çocuk ağırlığının, izlem ve yeme baskısının yordayıcı etkisi belirlenirken $F(6,198)=11.06$, $p<.05$; algılanan ebeveyn ağırlığının ve kısıtlamanın yordayıcı etkisi belirlenmemiştir. Çocukların yavaş yeme davranışlarının varyansının %25' çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi, algılanan çocuk ağırlığı, izlem ve yeme baskısı tarafından açıklanmaktadır. Çocuk ağırlığı hakkındaki ilginin ($\beta=-0.15$, $p<.05$) ve algılanan çocuk ağırlığının ($\beta=-0.24$, $p<.05$) yavaş yeme davranışı üzerinde negatif yönde yordayıcı etkisi; izlem ($\beta=0.14$, $p<.05$) ve yeme baskısının ($\beta=0.36$, $p<.05$) ise pozitif yönde yordayıcı etkisi bulunmaktadır. Çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi ile algılanan çocuk ağırlığı azaldıkça ve izlem ile yeme baskısı arttıkça çocukların yavaş yeme davranışları artmaktadır.

Duygusal az yeme davranışı sadece yeme baskısı tarafından yordanırken $F(6,198)=2.30$; algılanan çocuk ağırlığı, çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi, algılanan ebeveyn ağırlığı, kısıtlamanın ve izlemin anlamlı düzeyde yordayıcı etkisi bulunmamaktadır. Yeme baskısı çocukların duygusal az yeme davranışının varyansının %7'sini açıklamaktadır. Yeme baskısının ($\beta=0.17$, $p<.05$) duygusal az yeme davranışı üzerinde pozitif yönde yordayıcı etkisi bulunmaktadır. Yeme baskısı arttıkça çocukların duygusal az yeme davranışları da artmaktadır.

Yemek seçiciliği davranışı çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi ve yeme baskısı tarafından anlamlı düzeyde yordanırken $F(6,198)=2.97$; algılanan çocuk ağırlığı, algılanan ebeveyn ağırlığı, kısıtlama ve izlem tarafından anlamlı düzeyde yordanmamaktadır. Çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi ($\beta=0.19$, $p<.05$) tarafından pozitif; yeme baskısı ($\beta=-0.15$, $p<.05$) tarafından ise negatif yönde yordanmaktadır. Çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi arttıkça ve yeme baskısı azaldıkça çocukların yeni gıdaları denemeye istekli olma davranışını temsil eden yemek seçicilikleri artmaktadır. Çocuk besleme davranışlarının bağımsız değişkenler olarak çocuğun yeme davranışı üzerindeki yordayıcı etkisinin incelendiği çalışmada, altıncı hipotezi oluşturan varsayımların tamamı doğrulanmış olup H_0 hipotezi reddedilirken, çocuğun yeme davranışı üzerinde bu değişkenlerle en iyi açıklanan gıdadan keyif alma olmuştur ($R^2=.30$).

Tablo 4.8 Çocuklarda Yeme Davranışı Yordayıcıları

	Gıda Heveslisi	Duygusal Aşırı Yeme	Gıdadan Keyif Alma	İçme Tutkusu	Tokluk Heveslisi	Yavaş Yeme	Duygusal Az Yeme	Yemek Seçiciliği
Sabit	6.393	8.689	12.882	8.103	15.979	10.883	2.972	8.268
ÇAHİ	.249**	.157**	.388***	-.040	-.314**	-.177*	-.139	.149*
	.215	.206	.287	-.044	-.220	-.153	-.135	.191
AÇA	.457**	.050	.661***	-.014	-.439*	-.524***	.220	.124
	.205	.034	.255	-.008	-.160	-.235	.111	.083
AEA	-.118	-.055	-.091	-.062	.212	-.033	.130	-.103
	-.070	-.050	-.046	-.046	.101	-.020	.086	-.090
Kısıtlama	.058	.035	-.017	.097*	.152*	-.001	.081	-.061
	.091	.084	-.023	.190	.194	-.002	.143	-.142
İzlem	-.151	-.211**	-.154	-.227*	.182	.248*	.059	.021
	-.085	-.181	-.074	-.160	.083	.140	.038	.018
Yeme Baskısı	-.190**	-.126	-.402**	.051	.348***	.355***	.144*	-.100*
	-.194	-.195	-.351	.064	.287	.361	.165	-.151
R²	.17	.11	.30	.07	.21	.25	.07	.08

Notlar: Regresyon katsayıları ve ikinci sırada standardize edilmiş regresyon katsayıları; N = 205.

ÇAHİ*: Çocuk Ağırlığı Hakkındaki İlgi

AÇA*: Algılanan Çocuk Ağırlığı

AEA*: Algılanan Ebeveyn Ağırlığı

*p<.05; **p<.01; ***p<.001

ÇAHİ*: Çocuk Ağırlığı Hakkındaki İlgi, AÇA*: Algılanan Çocuk Ağırlığı, AEA*: Algılanan Ebeveyn Ağırlığı

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA

Çalışmanın bu kısmında araştırma sonucunda elde edilen bulgular alan yazında gerçekleştirilmiş çalışmaların sunduğu bilgilerin doğrultusunda tartışılmış olup, çalışmanın sınırlılıkları ve gelecek çalışmalara yönelik önerilere de yer verilmiştir.

Bu çalışmanın amacı, annelerin beden memnuniyetsizliği ve besleme davranışı ile çocukların beden memnuniyetsizliği ve yeme davranışı arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmayı oluşturan 205 kişiden elde edilen betimleyici özelliklere göre, çalışmaya katılan annelerin BKİ puanlarına göre büyük bir çoğunluğu normal kilodayken (%55.1), %28.3'ü kilolu, %14.1'i obez ve %2.4'ü ise zayıf kategorisinde yer almaktadır. Benzer şekilde, çocukların BKİ puanlarına göre yapılan sınıflandırmada büyük bir kısmının normal kilodayken (%48.8), %28.8'i obez, %13.7'si kilolu ve %6.3'ü zayıf kategorisindedir. Çalışma evrenini oluşturan katılımcıların sunduğu bilgilerden yola çıkarak, obezite oranı Demir ve Bektas (2016)'ın çalışmasındaki obezite dağılımından (%16.9) yüksek elde edildiği söylenebilir. Bu bulgular, son yıllarda, obezitenin önemli bir kamusal sağlık problemi olarak yaygınlaştığına yönelik sunulan verileri de destekler niteliktedir. Bir diğer yandan, annelerin çocuklarının bedenlerine yönelik memnuniyetsizliklerinin kilo üzerinden açıklandığı gruplandırmada ise, çalışmada yer alan annelerin büyük bir bölümü çocuğun bedenine yönelik memnuniyet ifade ederken (%47.3), çocuklarını zayıf algıladıkları için memnun olmayan annelerin sayısı (%30.7) kilolu algıladıkları için çocuklarının bedenlerinden memnun olmayan annelere göre (%22) daha

yüksektir. Beden algısı ve kültür arasındaki ilişki düşünüldüğünde bu çalışmadan elde edilen veriler göstermektedir ki, araştırmanın örnekleminde çocuk bedenine yönelik memnuniyetsizlik kilolu çocuk idealizasyonu ile açıklanabilir. Çalışmada elde edilen bu betimleyici özellikler ile benzerlik gösteren araştırma sonuçları olduğu gibi zayıf çocuk bedeninin idealleştirildiği çalışmalardan ise farklılaşmaktadır (Costa ve ark., 2016; Evans, Tovee, Boothroyd ve Drewett, 2013; Lowes ve Tiggemann, 2003; Perez ve ark., 2016). Duchin, Marin, Mora-Plazas ve Villamor (2015)'nin Kolombiya'da yaşamakta olan anneler ve çocuklarıyla gerçekleştirdikleri çalışmada annelerin yalnızca %39'unun çocuklarının bedenlerinden memnunken; %47'si ise çocuklarının daha kilolu olmalarını arzulamaktadır. Brezilya'da erken çocukluk dönemindeki çocuklar ve anneleri ile yürütülen çalışmada, annelerin %52.6'sının çocuklarının bedenlerinden memnun olmadığını ve çocukları için daha kilolu bedenleri idealleştirdikleri saptanmıştır (Duarte ve ark., 2016). Yine benzer şekilde, Brezilya'da yapılan bir diğer çalışmanın bulguları da normal kiloda olan çocukların annelerin üçte birinin çocuklarının daha kilolu olmaları yönünde arzusu bulunmaktadır (Pedroso, Toral ve Gubert, 2018). Güney Afrika'da anneler ve kızları ile gerçekleştirilen çalışmada, anneler ile kızlarının benzer şekilde daha kilolu beden görünümünü arzuladıkları bulunmuştur (Mchiza, Goedecke ve Lambert, 2011). Tüm dünyada artan obezite riski düşünüldüğünde, idealleştirilen kilolu çocuk bedeninin ilerleyen yaşlarda çocuklarda sağlıksız yeme davranışları ile sonuçlanarak obezite için risk oluşturabileceği düşünülmektedir.

Araştırmayı oluşturan değişkenlerin çocukların cinsiyetine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için yapılan bağımsız örneklem T-Testi sonuçları sadece yemek seçiciliği boyutunun cinsiyete göre farklılaşmaktadır. Önceki çalışmalarda besleme ve yeme davranışlarının cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaştığı çalışmalar olduğu gibi anlamlı sonuçların elde edilemediği araştırmalar da bulunmaktadır. Galindo ve ark. (2018)'nin araştırmasında, erkek çocuğu olan annelerin kız çocuğu olan annelere göre daha fazla yeme baskısı yaptığı bulunmuştur. Öte yandan, anneler kız çocuklarına erkek çocuklardan daha fazla kısıtlayıcı besleme davranışı uygulamaktadır (Birch, Fisher ve Davison, 2003; Crouch, O'Dea ve Battisti, 2007). Bu çalışma sonuçlarından farklı olarak Hendy ve Williams (2012), 3-10 yaş aralığında çocuğu olan annelerden oluşan örnekleminde cinsiyet ve besleme davranışları arasında anlamlı bir farklılık elde edememiştir. Babaların çocuk besleme davranışlarının cinsiyete göre farklılığının incelendiği farklı bir çalışmada da anlamlı

sonuç elde edilememiştir (Malan ve ark., 2014). Wilson (2000)'ın yeme davranışları ile cinsiyet ilişkisini incelediği çalışmada, çocukların yeme davranışının cinsiyete göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgudan farklı olarak, Türkiye'de gerçekleştirilen çalışmada, erkek çocukların içme tutkusu davranışı erkek çocuklarda daha yüksek bulunmuşken diğer yeme davranışı alt boyutlarında farklılık bulunamamıştır (Sanlier, Arslan, Buyukgenc ve Toka, 2018). Bu çalışmada, besleme davranışları çocuğun cinsiyetine göre farklılaşmazken sadece yeme seçiciliği davranışında gruplar arası farklılık bulunmuştur. Bu sonuca göre, kız çocukların yeni gıda ve besinleri denemeye yönelik davranışlarının erkeklerden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Alan yazın incelendiğinde, yeme bozukluklarının etiyolojisinde beden memnuniyetsizliğinin önemli bir role sahip olduğu görülmektedir. Çocukluk döneminde yeme davranışlarının bakım verenlerin besleme davranışlarının etkisiyle şekillendiği göz önünde bulundurulduğunda; beden algısı, çocuklarda yeme davranışı ve bakım verenlerin besleme davranışları arasındaki ilişkinin belirlenmesi önem taşımaktadır. Bakım verenlerin kendi ve çocukların bedenlerine yönelik algısının besleme davranışları, çocuğun ilerleyen dönemdeki bedenine yönelik algısı ve yeme davranışları ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Anneler ile çocukların beden memnuniyetsizliği ve beden algıları arasındaki ilişkinin belirlenmesini amaçlayan çalışmaların sonuçları da bu kavramlar arasında anlamlı ilişkilerin bulunduğunu göstermektedir. Özcebe ve ark. (2020) tarafından Türkiye'de gerçekleştirilmiş olan çalışmada, kız çocuklarının beden algılarının anne-babanın beden algısından etkilendiği bulgulanırken bu ilişki erkek çocuklarda elde edilememiştir. Annelerin kendi bedenlerine ve çocuklarının bedenlerine yönelik algıları arasındaki ilişkinin incelendiği bir başka çalışmada ise annelerin beden memnuniyetsizlikleri ile çocuklarının bedenlerine yönelik memnuniyetsizlikleri arasında pozitif yönde ilişki elde edilmiştir (Warkentin, Henriques ve Oliveira, 2020). Tayvan'da gerçekleştirilen bir diğer çalışmada, bakım verenlerin çocukların bedenlerine yönelik algısının çocukların kendi bedenlerine yönelik algısını etkilediğini göstermektedir (Wong, Chang ve Lin, 2013). Bu çalışmalardan elde edilen bulgular göstermektedir ki; bakım verenlerin kendi bedenlerine yönelik algılarının çocukların bedenlerine yönelik algıları ile çocukların kendi bedenlerine yönelik algılarını etkilemektedir. Ancak, gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde farklı sonuçlara da rastlanmaktadır. Annelerin çocukların kilosuna ilişkin ilgileri, beden memnuniyetsizliği ve çocukların

kendi bedenlerine yönelik algıları arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada, çocukların beden memnuniyetsizliği ve annelerin kendi bedenlerine yönelik memnuniyetsizliği arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Mitchell, Wake, Canterford ve Williams, 2008). Çalışmalardan elde edilen farklı sonuçlar, annelerin kendi ve çocuklarının bedenlerine yönelik algılarının farklı kültürlerde araştırılmasının gerekliliğini de göstermektedir. Bu çalışmada, annelerin kendi ve çocuklarının bedenlerine yönelik algıları arasındaki ilişki incelenmiş olup anlamlı bir bulgu elde edilememiştir.

Bakım verenlerin besleme davranışları ile çocukların bedenlerine yönelik algıları arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışma sayısı alan yazında oldukça azdır. Gerçekleştirilen çalışmalarda, annelerin çocukların ağırlığı hakkındaki ilgisi, kilosuna yönelik algısı ve kendi beden memnuniyetsizlikleri ile besleme davranışları arasındaki ilişki incelenmiştir. Anneler sağlıklı kiloya sahip olsalar da beden memnuniyetsizlikleri nedeniyle kısıtlayıcı besleme davranışı gösterebileceği düşünülmektedir (Gray ve ark., 2010; Francis, Hofer ve Birch, 2001). Webb ve Haycraft (2019) tarafından gerçekleştirilen 6 ay aralıkla ölçümlenen yapıldığı boylamsal çalışmada, annelerin beden memnuniyetsizliklerinin kısıtlayıcı besleme davranışı üzerinde yordayıcı etkisi bulunurken yeme baskısı ile anlamlı bir ilişki elde edilememiştir. Çalışmalardan elde edilen bulgular doğrultusunda annelerin besleme davranışlarının kendi bedenlerine yönelik algının yanında çocuğun bedenine yönelik algısının da etkili olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu çalışmada annelerin çocukların bedenine yönelik algıları ile besleme davranışları arasındaki ilişki incelenmiş olup çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi ve izlem davranışlarının gruplar arası farklılık gösterdiği saptanmıştır. Çocuklarının bedeninden memnun olmayan annelerin çocuk ağırlığı hakkındaki ilgileri memnun olanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Bir başka deyişle, annelerin çocuklarının bedeninden memnun olmaması durumunda çocuklarının ağırlıkları ile memnun olan annelere göre daha fazla ilgilenmektedir. Bir diğer yandan, çocuğun bedeninden memnun olan annelerin, çocuk beslemedeki izlem davranışlarının memnun olmayanlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Çocuğun tükettiği şeker ve yağ oranı yüksek zararlı yiyeceklerinin takibi çocuğun bedeninden memnun olan anneler tarafından daha fazla yapılmaktadır. Elde edilen bu bulgunun, annelerin çocuklarının memnun oldukları beden görünümünü korumasına yönelik endişeden kaynaklandığı düşünülmektedir. Annenin çocuğun bedenine ilişkin olumlu algısı bu beden görünümünün korunmasına yönelik daha fazla ilgi göstermesi ve izlem

davranışlarının artması ile ilişkilendirilebilir. Rodgers ve ark. (2013) tarafından gerçekleştirilen boylamsal çalışmada annenin beden memnuniyetsizliği ve kısıtlayıcı besleme davranışları arasında yordayıcı ilişki elde edilmiştir. Ancak bu çalışmada, annenin çocuğun bedenine yönelik algısı ile kısıtlayıcı besleme davranışı arasında anlamlı bir ilişki elde edilememiştir.

Gregory, Paxton ve Brozovic (2010) çocukların yeme davranışı ile besleme davranışı arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında, annelerin çocuğun kilosunu idealden düşük algılamaları ile yeme baskısıyla; ideal kilodan yüksek algılamaları durumunda ise kısıtlayıcı besleme davranışlarıyla ilişkisi olduğunu bulmuştur. Benzer şekilde Ek ve ark. (2016) da çalışmalarında çocuklarını zayıf algılayan annelerin yeme baskısı; ideal kilodan fazla kiloya sahip olduklarına yönelik algıları olduğunda ise kısıtlayıcı besleme davranışı uyguladığı bulgulanmıştır. Bu bulgulardan farklı olarak, Amerika’da Latin anneler ile gerçekleştirilen bir başka çalışmada annelerin çocukların bedenlerine yönelik algıları ile besleme davranışları arasında ilişki elde edilememiştir (Hidalgo-Mendez, Power, Fisher, O’Connor ve Hughes, 2019). Alan yazında yer alan bu bulgular doğrultusunda, bu çalışmada annelerin çocuğun bedenine yönelik algıları ile besleme davranışları arasındaki ilişkinin memnuniyetsizliğin zayıf ya da kilolu algılamalarına göre farklılaşabileceği düşünülerek incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, annelerin kilolu algıladıkları için bedenlerinden memnun olmadıkları çocukların ağırlıkları hakkındaki ilgi ve algılanan ağırlıkları diğer gruplardan yüksekken; zayıf algılanan çocuklara yapılan yeme baskısı diğer gruplardan daha yüksektir. Annelerin zayıf algıladıkları için bedenlerinden memnun olmadıkları çocuklara yönelik yeme baskısının daha yüksek olması önceki çalışmalarla benzerlik gösterirken (Francis, Hofer ve Birch, 2001); kısıtlama davranışının gruplar arası farklılaşmadığı belirlenmiştir. Tüm bunlara ek olarak, kilolu algıladıkları için çocuklarının bedeninden memnun olmayan annelerin çocuklarını daha ağır algılamakta olup; kilolarına yönelik ilgileri daha yüksek bulunmuştur.

Bu çalışmada, annelerin çocukların bedenine yönelik algısı (çocuğun bedeninden memnun olanlar / memnun olmayanlar) çocuğun yeme davranışları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Ancak, çalışma kapsamında annelerin çocuğun bedenine yönelik algısı zayıf ya da kilolu algıladıkları için memnun olmama durumuna göre incelendiğinde çocukların yeme davranışları üzerinde farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular göstermektedir ki, çocuğunun bedenini kilolu algıladığı için memnun olmayan annelerin çocuklarının gıda heveslisi,

duygusal aşırı yeme ve gıdadan keyif alma yeme davranışları diğer gruplara göre daha yüksektir. Bunun yanı sıra, çocuğunun bedenini zayıf algıladığı için memnun olmayan annelerin çocuklarının ise tokluk heveslisi ve yavaş yeme davranışları diğer gruplardan daha yüksektir. Annelerin kilolu algıladığı için bedeninden memnun olmadığı çocukların iştahı temsil eden yeme davranışları; zayıf algıladığı için bedeninden memnun olmadığı çocukların ise iştahsızlığı temsil eden yeme davranışlarının diğer gruplardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Çalışmadan elde edilen bu bulgu, çocuğun ağırlığı hakkındaki ilgiden farklı olarak annelerin çocuğun kilosuna yönelik memnuniyetsizlikleri üzerinden ilişki elde edilmesi nedeniyle önem taşımaktadır. Kısaca, annelerin çocuğun kilosuna ilişkin algıları ile yeme davranışları arasındaki ilişki ele alınmamış olup, annenin çocuğun kilosuna bağlı olarak çocuğun bedenine yönelik memnuniyetsizliği bağlamında incelenmiştir. Annelerin çocuklarını kilolu ya da zayıf algılamaları çocuğun bedeninden memnuniyetsiz olduklarına yönelik bilgi sunmamaktadır. Ancak, bu araştırmada annelerin idealize ettiği çocuk beden görünümleri ile çocuklarının mevcut beden görünümüne yönelik sorular ile ölçümler gerçekleştirilmiştir. Bu ölçümler, annelerin çocukların bedenlerine yönelik memnuniyetsizliklerinin zayıf ya da kilolu algılamalarına bağlı olduğu bilgisini sunmaktadır. Bu nedenle, çocuk beden memnuniyetsizliği ile yeme davranışları arasındaki ilişkinin açıklanması hususunda önemli bir katkı sunmaktadır.

Çocuk besleme davranışları sıklıkla çocuğun ağırlığı hakkındaki ilgiyle birlikte ele alınmıştır (Swyden ve ark., 2017; Tylka, Lumeng ve Eneli, 2015; Webber ve ark., 2010). Bir çalışmada, çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi ile kısıtlayıcı besleme davranışları arasında annelerin sezgisel yeme davranışlarının aracı rolü incelenmiş olup anlamlı ilişki bulunmuştur (Tylka, Lumeng ve Eneli, 2015). Bahsi geçen araştırmanın sonucuna göre, annelerin sezgisel yeme davranışlarının yerine fiziksel ihtiyaçlarına bağlı olarak yeme davranışı göstermeleri durumunda çocuk ağırlığı hakkındaki ilgileri kısıtlayıcı besleme davranışını yordamazken; sezgisel yeme davranışlarını kullanan annelerin çocuk ağırlığı hakkındaki ilgilerinin kısıtlama davranışını yordadığı bulunmuştur. Webber ve ark. (2010), çalışmalarında ise annelerin çocuk ağırlığı hakkındaki ilgilerinin kısıtlayıcı besleme davranışı üzerinde pozitif yönde yordayıcı etkisi elde edilmiştir. Benzer şekilde, Branch ve ark. (2017) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da çocuk ağırlığı hakkındaki ilginin kısıtlayıcı besleme davranışları üzerinde pozitif yönde yordayıcı etkisi elde edilmiştir. Çalışmaların sunduğu bu veriler doğrultusunda, bu araştırmada çocuk ağırlığı hakkındaki ilginin kısıtlayıcı besleme

davranışı üzerindeki yordayıcı etkisi incelenmiş olup anlamlı sonuç elde edilmiştir. Annelerin çocuk ağırlığı hakkındaki ilgileri arttıkça kısıtlayıcı besleme davranışlarının da artacağı görülmektedir.

Alan yazında, çocuk besleme ve yeme davranışı arasındaki ilişki iki yönlü ele alınmaktadır. Besleme davranışlarının açıklayıcısı olarak yeme davranışlarını; yeme davranışlarının açıklayıcısı olarak ise besleme davranışlarını (Cross, Hallett, Ledoux, O'Connor ve Hughes, 2014; Rodgers ve ark., 2013; Vollmer, Adamsons, Foster ve Mobley, 2015) temel alan modeller olduğu gibi bu iki kavram arasındaki diyadik ilişkinin incelendiği çalışmalar da bulunmaktadır (Berge ve ark., 2020; Jansen, Williams, Mallan, Nicholson ve Daniels, 2018; Steinsbekk, Belsky ve Wichstrom, 2016). Bu çalışmada çocuk besleme davranışları hem açıklayıcı hem de açıklanan değişken olarak ele alınmıştır. Çalışmanın beşinci hipotezinde besleme davranışı yordanan değişken olarak modelde yer alırken annelerin çocuklarının bedenlerine yönelik algılarının, tokluk heveslisi ve yavaş yeme davranışları bağımsız değişkenler olarak analize dahil edilmiş; altıncı hipotezde ise besleme davranışlarının tüm alt boyutlarının yordayıcı değişken olarak yeme davranışı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Haycraft ve Blisset (2012)'nin çalışmasında çocuk besleme ve yeme davranışları arasındaki ilişki incelenmiş olup, iştahsızlığı temsil eden yeme davranışları ve yavaş yeme davranışı ile bakım verenlerin yeme baskısı üzerinde pozitif yönde yordayıcı etkisi bulunmuştur. Annelerin çocuğun bedenine yönelik memnuniyetsizliğinin de besleme davranışları üzerinde etkili olabileceği yönündeki öneriler (Pedroso, Toral ve Gubert, 2018) düşünüldüğünde çalışmanın beşinci hipotezi oluşturulmuştur. Gerçekleştirilen analiz sonucunda anlamlı bir bulgu elde edilirken çocuk beden memnuniyetsizliğinin modele katkısı marjinal düzeyde ($p=.05$) olup, tokluk heveslisi ve yavaş yeme davranışlarıyla birlikte yeme baskısının varyansının %19'unu açıkladığı görülmektedir. Annelerin çocukların bedenlerine yönelik memnuniyetsizlikleri ile çocukların tokluk heveslisi ve yavaş yeme davranışları arttıkça annelerin çocuklara yemeleri yönündeki baskısı artmaktadır. Çalışmadan elde edilen bu bilgi, alan yazında oldukça az yer bulmuş olan annelerin çocuğun bedenine yönelik algısıyla besleme davranışları arasındaki ilişkinin açıklanması noktasında önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada son olarak, besleme davranışlarının yeme davranışı üzerindeki yordayıcı etkisi incelenmiştir. Daha önce gerçekleştirilmiş olan çalışmalarda, bu iki kavram arasında yordayıcı ilişkiler saptanmıştır (Daniels ve ark., 2014; Gregory,

Paxton ve Brozovic, 2010; Hoffmann, Marx, Kiefner-Burmeister ve Musher-Eizenman, 2016; Powell, Farrow ve Meyer, 2011). Çalışmaların büyük bir bölümü kontrol içeren besleme davranışları ile çocukların sağlıksız yeme davranışları üzerine odaklanmaktadır. Annelerin kilosu, besleme ve yeme davranışları arasındaki ilişkinin ele alındığı bir araştırmada, annelerin kısıtlayıcı besleme ve izlem davranışları ile çocukların duygusal yeme davranışları arasında pozitif yönde korelasyon elde edilmiştir. 3-6 yaş aralığında çocuğu olan annelerden oluşan başka bir çalışmada ise, yeme baskısının çocukların yemekten kaçınma davranışlarını pozitif yönde yordadığı bulunmuştur (Powell, Farrow ve Meyer, 2011). Bu araştırmada besleme davranışlarının çocukların yeme davranışı üzerindeki etkisi incelenmiştir ve çocuk yeme davranışlarından gıdadan keyif alma boyutunun çocuk besleme davranışları tarafından en iyi açıklanan boyut olduğu görülmektedir. İçme tutkusu, duygusal az yeme, yemek seçiciliği ve duygusal aşırı yeme davranışlarının besleme davranışları tarafından anlamlı düzeyde yordansa da açıklayıcılıkları düşük olarak elde edilmiştir. Çocukların gıdadan keyif alma davranışları, çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi ve algılanan çocuk ağırlığı ile pozitif; yeme baskısı tarafından ise negatif yönde ilişkili bulunmuştur. Anneler çocuklara yemeleri konusunda baskı yaptığında çocukların gıdadan aldığı keyif azalmaktadır. Yeme davranışlarından iştahı temsil eden bir diğer boyut olan gıda heveslisi davranışının açıklayıcıları da aynı şekilde çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi, algılanan çocuk ağırlığı ve yeme baskısı besleme davranışları olmuştur. İştah boyutlarının açıklayıcılarının ortaklığı kuramsal çerçeveye uyumluluk göstermektedir. Çoklu regresyon analizlerinin neticesinde, yeme davranışının iştahsızlığı temsil eden boyutlarından tokluk heveslisi ve yavaş yeme davranışları; çocuk ağırlığı hakkındaki ilgi, algılanan çocuk ağırlığı ve yeme baskısı tarafından ortak açıklayıcılık üstlenirken, kısıtlayıcı besleme davranışının da tokluk heveslisi üzerinde yordayıcı etkisi bulunmaktadır. Bakım verenlerin çocuk ağırlığı hakkındaki ilgilileri ile algıladıkları çocuk ağırlıkları azaldığında ve yeme baskıları arttığında tokluk heveslisi ve yavaş yeme davranışları artmaktadır. Buna ek olarak tokluk heveslisi boyutunda kısıtlamanın pozitif yönde yordayıcı etkisi bulunmaktadır. Tüm bu sonuçların, annelerin besleme davranışı ve çocukların yeme davranışı arasındaki ilişkide nedenselliği anlamaya yönelik alan yazına katkı sunacağı düşünülmektedir.

5.1 Çalışmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma, 5-9 yaş aralığında çocuğu olan annelerin beden memnuniyetsizliği ve besleme davranışı ile çocukların beden memnuniyetsizliği ve yeme davranışı arasındaki ilişkinin açıklanmasını amaçlamaktadır. COVID-19 pandemisi nedeniyle çalışma sadece anneler ile yürütülmüş olup çocuklardan veri toplanamamıştır. Çalışmayı kapsayan örneklem sayısı 205 kişiden oluşmaktadır ve demografik özelliklerinin (eğitim seviyesi, medeni durumu, gelir düzeyi, vb.) dağılımı göz önünde bulundurularak genelleme yapılması önerilmektedir. Araştırmanın örneklemini 5-9 yaş aralığındaki çocuğu olan anneleri kapsamaktadır fakat demografik verilerden elde edilen bilgiler 9 yaşında çocuğu olan annelerin sayısının diğer yaş gruplarına göre daha az olduğunu göstermektedir. Çalışmada annelerin ve çocukların BKİ puanlarının hesaplanabilmesi için boy / kilo bilgileri annelerin öz bildirimine dayanmaktadır. Boy ve kilo değerlerinin gerçek verileri ne derece temsil ettiği bilinmemektedir. Annelerden toplanan antropometrik bilgilerin yanlılık içerebileceğinin göz önünde bulundurulması önerilmektedir. Bunun yanı sıra, çalışmada beden memnuniyetsizliğini ölçümlemek için kullanılan beden figür ölçeklerinden elde edilen sonuçların temsili ve güvenilirliği alan yazında tartışmalı olarak görülmektedir. Farklı ölçüm araçlarının geliştirilmesi, güvenilirlik çalışmalarının gerçekleştirilmesi ya da adapte edilen ölçüm araçlarının kültüre uygunluğunun çalışmalarla belirlenmesi gelecek çalışmalar için önerilmektedir.

Çalışmanın ilk aşamasında İstanbul örnekleminde veri toplanması hedeflenmiş olup, pandemi nedeniyle çevrimiçi anket yöntemiyle de belirlenen örneklem sayısının elde edilememesi sonucunda Türkiye’de yaşamakta olan anneler de çalışmaya dahil edilmiştir. Araştırmadan elde edilen verilerin Türkiye örneklemine genellenebilirliği için tüm illerden yakın varyanslarda katılımcıya ulaşılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Çocuk besleme ve yeme davranışlarının incelendiği çalışmalarda beden memnuniyetsizliğinin rolünün yer aldığı çalışma sayısının kısıtlı olmasına bağlı olarak kuramsal çerçevenin kapsamlı bir şekilde ele alınmasını sınırlandırmıştır. Bunun yanında, yetişkinler için kullanılan beden algısını ölçümleyen araçların kısıtlılığı, kullanılan ölçeklerin güncel olmayışı ve çocuk bedenine yönelik ölçümlemenin sadece beden figür ölçekleri ile gerçekleştirilmesi araştırmanın bir diğer sınırlılığıdır.

Sıralanan tüm bu sınırlılıklar, ilgili yaş grubu ile daha kapsamlı çalışmaların gerekliliğini göstermektedir.

5.2 Sonuç ve Öneriler

Gelecek çalışmalarda örneklem sayısının artırılmasının ve genellenebilirlik için farklı şehirlerde yaşamakta olan bireylerden eşit dağılım gözetilerek veri toplanmasının geçerliliği artıracığı düşünülmektedir. Ayrıca, okul öncesi dönem ve okul dönemi yaş grubu ile gerçekleştirilecek gelecek çalışmaların yaş varyanslarının eşit dağılımının dikkate alması önerilmektedir. Çalışma kesitsel bir araştırma olup; beden memnuniyetsizliği, çocuk besleme ve yeme davranışlarının gelişimsel dönemlere bağlı olarak da değişkenlik gösterebileceği bilindiğinden boylamsal çalışma desenlerinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Oluşturulacak boylamsal çalışmalar ile beden memnuniyetsizliği, çocuk besleme ve yeme davranışları arasındaki ilişkin zamana bağlı değişiminin görülmesine olanak sağlayacaktır.

Annelerin ve çocukların boy / kilo ölçümlerinin araştırmacı tarafından aynı ölçüm araçları aracılığıyla toplanmasının da gerçek verilere ulaşılması için önemli olduğu düşünülmektedir. Öz bildirim yöntemine dayanan fiziksel ölçüm verilerin gerçeği temsili bu noktada tartışmalı olabilmektedir. Bunun yanı sıra, çalışma kapsamında çocukların bedenine yönelik algı, annelerin değerlendirmesi ile sınırlandırılmış olup gelecek çalışmalarda bu verilerin babalardan ve çocuklardan toplanması alan yazına önemli bir katkı sunacaktır. Çocuk besleme ve yeme davranışları arasındaki ilişkinin diyardik yöntemlerle incelenmesinin faydalı olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, gelecek çalışmalarda nitel ve nicel veri toplama yöntemlerini içeren karışık desenli araştırma modellerinin bu değişkenler arasındaki ilişkinin açıklanmasında daha belirleyici bir role sahip olacağı düşünülmektedir. Çocuk besleme ve yeme davranışlarının likert tipi ölçekler ile ölçülmesinin yanında bakım verenlerden daha detaylı bilgilere erişilmesi amacıyla nitel veri toplama yöntemlerinin kullanılması katkı sağlayacaktır. Bunun yanında, çalışmayı oluşturan değişkenlerin otonominin olduğu ergenlik öncesi ve ergenlik dönemi yaş grubuyla çalışılmasının da alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmayı oluşturan değişkenlerin incelendiği araştırmalarda bakım verenlerin çalışma durumunun da besleme ve yeme davranışları üzerinde etkili olabileceği düşünülerek dahil edilmesi önerilmektedir. Çalışmaların sunacağı bulgular doğrultusunda,

ebeveynlerle çocuklara beden olumlamaya ve besleme davranışlarına yönelik eğitici programların hazırlanmasının koruyucu nitelikte olacağı düşünülmektedir. Oluşturulan psikoeğitim programlarında kültürel öğelerin de göz önünde bulundurulması önerilmektedir. Bakım veren rolünü üstlenen üst nesillerin (anneanne, babaanne, bakıcı, vb.) de ilgili eğitimlere dahil edilmesi önem taşımaktadır. Eğitim kapsamında besinlerin değerleri, alternatif besin sunumu, çocuk beden sınırı ve besleme iletişimi konusunda bilgilerin sunulmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Yeme davranışı ve beden algısı psikoanalitik / psikodinamik yaklaşımlarda nesne ilişkileriyle açıklanmaktadır. Çocuğun ego gelişim ve bireyselleşme süreçleri ile ilişkilendirilmektedir. Annenin çocuğun yemek ile ilişkisinin olduğu bebeklik döneminde hükmedici bir tutum sergilemeden kapsayıcılık işlevlerinin de yüksek olması çocuğun yemek ile sağlıklı bir ilişki oluşturmasıyla sonuçlanır. Annenin, çocuk aç olmadığına ya da yemek istemediğini ifade ettiğinde, besini bedene zorla sokması çocuğun beden sınırının işgali olarak tanımlanmaktadır. Zorlayıcı besleme tutumları çocuğun ego gelişimine zarar verirken, sağlıksız yeme davranışının temellenmesine ve ilerleyen dönemde yeme bozuklukları oluşmasına da yol açabilmektedir. Besin ile ilişki, çocuğun beden sınırlarının ve bireyselleşme sürecinde yeme konusunda söz hakkının tanınmasıyla sağlıklı bir şekilde tamamlanabilir. Çocuk ve ergen grubuyla yürütülen psikoterapi süreçlerinde ebeveynlerin ve bakım verenlerin süreçteki rolü göz önünde bulundurulduğunda; gerçekleştirilen klinik değerlendirme süreçlerinde, çocuğun yeme davranışı, besin ilişkisi ve besleme davranışları hakkında bilgi toplamak sorunsalın belirlenmesi için de önem taşımaktadır. Bu aşamada, anne-babaların, yeme konusunda zorlayıcı, baskılayıcı ve otoriter tutumlarının belirlenmesi halinde psikoeğitim ile desteklenmesi olası psikopatolojilerin önlenmesinde faydalı olacaktır. Anne-babalara, çocuğun beden sınırını tanıma ve kabul etme, yemek konusunda alternatifler sunma ve yemeği çocuğun haz duyacağı eğlenceli bir hale getirmelerine yönelik bilgilerin verilmesi sağlıklı yeme davranışlarının temellendirilmesine katkı sunacaktır.

Son yıllarda, obezite riskinin ve yeme bozukluklarının hızlı artışı bu patolojilerin öncülerinin araştırılmasının gerekliliğini göstermektedir. Öte yandan, beden memnuniyetsizliği, yeme bozukluklarının oluşmasında kritik bir öneme sahiptir ve erken çocukluk döneminde beden algısının oluşmasına bağlı olarak temellendiği düşünüldüğünde ilgili yaş grubunu inceleyen çalışmalara ihtiyaç güncelliğini korumaktadır. Psikopatolojilerin öncülerinin belirlenmesi ayrıca önleyici çalışmaların

planlanması konusunda da yol gösterici olmaktadır. Bu çalışmanın, beden memnuniyetsizliği, çocuk besleme ve yeme davranışı konusunda ilgili konular ile çalışmakta olan uzmanlara katkı sunacağı düşünülmektedir. Türkiye’de annelerin beden memnuniyetsizliği, çocuğun bedenine yönelik algısı, çocuk besleme ve yeme davranışları arasındaki ilişkinin incelendiği ilk çalışma olması nedeniyle gelecek çalışmaların oluşturulmasında yol gösterici niteliği olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Abraczinskas, M., Fisak, B. & Barnes, R. D. (2012). The relation between parental influence, body image, and eating behaviors in a nonclinical female sample. *Body Image*, 9, 93–100.
- Abramovitz, B. A. & Birch, L. L. (2000). Five-year-old girls' ideas about dieting are predicted by their mothers' dieting. *Journal of the American Dietetic Association*, 100, 1157–1163.
- Amaya-Hernández, A., Ortega-Luyando, M., Bautista-Díaz, M. L., Alvarez-Rayón, G. L. & Mancilla-Díaz, J. M. (2017). Children with obesity: peer influence as a predictor of body dissatisfaction. *Eating and Weight Disorders - Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity*, 24, 121-127.
- Ambrosi-Randi, N. (2000). Perception of Current and Ideal Body Size in Preschool Age Children. *Perceptual and Motor Skills*, 90(3), 885–889.
- Anschutz, D. J., Kanters, L. J. A., Van Strien, T., Vermulst, A. A. & Engels, R. C. M. E. (2009). Maternal behaviors and restrained eating and body dissatisfaction in young children. *International Journal of Eating Disorders*, 42(1), 54–61.
- Arroyo, A., Segrin, C. & Andersen, K. K. (2017). Intergenerational transmission of disordered eating: direct and indirect maternal communication among grandmothers, mothers, and daughters. *Body Image*, 20, 107–115.
- Baktıroğlu, G. (2019). Yeme Bozukluğu Değerlendirme Ölçeği'nin Yetişkinler Üzerinde Geğerlik, Güvenirlik ve Norm Çalışması. (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Barthels, F., Kisser, J. & Pietrowsky, R. (2020). Orthorexic eating behavior and body dissatisfaction in a sample of young females. *Eating and Weight Disorders - Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity*.
- Berge, J. M., Miller, J., Veblen-Mortenson, S., Kunin-Batson, A., Sherwood, N. E., & French, S. A. (2020). A Bidirectional Analysis of Feeding Practices and Eating Behaviors in Parent/Child Dyads from Low-Income and Minority Households. *The Journal of Pediatrics*, 221, 1-6.

- Berge, J. M., Wall, M., Larson, N., Eisenberg, M. E., Loth, K. A. & Neumark-Sztainer, D. (2012). The unique and additive associations of family functioning and parenting practices with disordered eating behaviors in diverse adolescents. *Journal of Behavioral Medicine*, 37(2), 205–217.
- Berscheid, E., Walster, E. & Borhnstedt, G. (1973). The happy American body: A survey report. *Psychology Today*, 7, 119–131.
- Birch, L. (1998). Psychological influences on the childhood diet. *Journal of Nutrition*, 128(2), 407–410.
- Birch, L. L. & Fisher, J. O. (2000). Mothers' child-feeding practices influence daughters' eating and weight. *The American Journal of Clinical Nutrition*, 71, 1054–1061.
- Birch, L. L. & Davison, K. K. (2001). Family environmental factors influencing the developing behavioral controls of food intake and childhood overweight. *Pediatric Clinics of North America*, 48(4), 893–907.
- Birch, L. L., Fisher, J. O., Grimm-Thomas, K., Markey, C. N., Sawyer, R. & Johnson, S. L. (2001). Confirmatory factor analysis of the Child Feeding Questionnaire: A measure of parental attitudes, beliefs and practices about child feeding and obesity proneness. *Appetite*, 36(3), 201–210.
- Blashill, A. J., Tomassilli, J., Biello, K., O'Cleirigh, C., Safren, S. A. & Mayer, K. H. (2016). Body Dissatisfaction Among Sexual Minority Men: Psychological and Sexual Health Outcomes. *Archives of Sexual Behavior*, 45(5), 1241–1247.
- Blissett, J., Meyer, C. & Haycraft, E. (2006). Maternal and paternal controlling feeding practices with male and female children. *Appetite*, 47(2), 212–219.
- Bohne, A., Keuthen, N. J., Wilhelm, S., Deckersbach, T. & Jenike, M. A. (2002). Prevalence of Symptoms of Body Dysmorphic Disorder and Its Correlates: A Cross-Cultural Comparison. *Psychosomatics*, 43(6), 486–490.
- Boley, K. (2018). Associations Between Maternal Body Dissatisfaction and Infant Feeding Style Among a Cohort of Low-Income, Non-Hispanic Black Mother-Infant Dyads. USA: ProQuest.
- Branch, J. M., Appugliese, D. P., Rosenblum, K. L., Miller, A. L., Lumeng, J. C., & Bauer, K. W. (2017). Feeding and Mealtime Correlates of Maternal Concern About Children's Weight. *Journal of Nutrition Education and Behavior*, 49(6), 490–496.
- Brechan, I. & Kvalem, I. L. (2015). Relationship between body dissatisfaction and disordered eating: Mediating role of self-esteem and depression. *Eating Behaviors*, 17, 49–58.
- Brechwald, W. A. & Prinstein, M. J. (2011). Beyond homophily: a decade of advances in understanding peer influence processes. *Journal of Research on Adolescence*, 21(1), 166-179.

- Brown, R. & Ogden, J. (2004). Children's eating attitudes and behaviour: a study of the modelling and control theories of parental influence. *Health Education Research*, 19(3), 261–271.
- Brown, K. A., Ogden, J., Vögele, C. & Gibson, E. L. (2008). The role of parental control practices in explaining children's diet and BMI. *Appetite*, 50(2-3), 252–259.
- Camcı, N. (2010). Çocuk Besleme Anketi'nin (Child Feeding Questionnaire-CFQ) Geçerlilik ve Güvenilirliğinin Saptanması ve Türk Ebeveynlerine Uygulanması. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Başkent Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Canpolat, B. I., Orsel, S., Akdemir, A. & Ozbay, M. H. (2005). The relationship between dieting and body image, body ideal, self-perception, and body mass index in Turkish adolescents. *International Journal of Eating Disorders*, 37(2), 150–155.
- Carnell, S., Benson, L., Gibson, E. L., Mais, L. A. & Warkentin, S. (2017). Caloric compensation in preschool children: Relationships with body mass and differences by food category. *Appetite*, 116, 82–89.
- Cash, T. F. (1990). "The psychology of physical appearance: aesthetics, attributes, and images," in *Body Images: Development, Deviance, and Change*, eds T. F. Cash and M. L. Szymanski (New York, NY: Guilford Press), 51–79.
- Celikel, F. C., Cumurcu, B. E., Koc, M., Etikan, I. & Yucel, B. (2008). Psychologic correlates of eating attitudes in Turkish female college students. *Comprehensive Psychiatry*, 49, 188-194.
- Chang, L. Y., Mendelsohn, A. L., Fierman, A. H., Au, L. Y. & Messito, M. J. (2017). Perception of Child Weight and Feeding Styles in Parents of Chinese-American Preschoolers. *Journal of Immigrant and Minority Health*, 19(2), 302–308.
- Chen, X., Luo, Y. & Chen, H. (2020). Body Image Victimization Experiences and Disordered Eating Behaviors among Chinese Female Adolescents: The Role of Body Dissatisfaction and Depression. *Sex Roles*, 83, 442-452.
- Chng, S. C. W. & Fassnacht, D. B. (2016). Parental comments: Relationship with gender, body dissatisfaction, and disordered eating in Asian young adults. *Body Image*, 16, 93–99.
- Choi, E. & Choi, I. (2016). The associations between body dissatisfaction, body figure, self-esteem, and depressed mood in adolescents in the United States and Korea: A moderated mediation analysis. *Journal of Adolescence*, 53, 249–259.
- Clark, H. R., Goyder, E., Bissell, P., Blank, L., Walters, S. J. & Peters, J. (2007). A pilot survey of socio-economic differences in child-feeding behaviours among parents of primary-school children. *Public Health Nutrition*, 11(10), 1030-1036.

- Cole, N. C., Musaad, S. M., Lee, S.-Y. & Donovan, S. M. (2018). Home feeding environment and picky eating behavior in preschool-aged children: A prospective analysis. *Eating Behaviors*, 30, 76–82.
- Collins, M. E. (1991). Body figure perceptions and preferences among preadolescent children. *International Journal of Eating Disorders*, 10, 199–208.
- Costa, L. da C. F., Silva, D. A. S., Alvarenga, M. dos S. & de Vasconcelos, F. de A. G. (2016). Association between body image dissatisfaction and obesity among schoolchildren aged 7–10years. *Physiology & Behavior*, 160, 6–11.
- Cross, M. B., Hallett, A. M., Ledoux, T. A., O'Connor, D. P., & Hughes, S. O. (2014). Effects of children's self-regulation of eating on parental feeding practices and child weight. *Appetite*, 81, 76–83.
- Crouch, P., O'dea, J. A. & Battisti, R. (2007). Child feeding practices and perceptions of childhood overweight and childhood obesity risk among mothers of preschool children. *Nutrition & Dietetics*, 64(3), 151–158.
- Çok, F. (1990) Body image satisfaction in Turkish adolescents. *Adolescence*, 25, 409-413.
- Dalrymple, K. V., Flynn, A. C., Seed, P. T., Briley, A. L., O'Keeffe, M., Godfrey, K. M. & Poston, L. (2019). Associations between dietary patterns, eating behaviours, and body composition and adiposity in 3-year-old children of mothers with obesity. *Pediatric Obesity*.
- Damiano, S. R., Hart, L. M. & Paxton, S. J. (2016). Correlates of parental feeding practices with pre-schoolers: Parental body image and eating knowledge, attitudes, and behaviours. *Appetite*, 101, 192–198.
- Damiano, S. R., Gregg, K. J., Spiel, E. C., McLean, S. A., Wertheim, E. H. & Paxton, S. J. (2015). Relationships between body size attitudes and body image of 4-year-old boys and girls, and attitudes of their fathers and mothers. *Journal of Eating Disorders*, 3(1), 1-10.
- Daniels, L. A., Mallan, K. M., Battistutta, D., Nicholson, J. M., Meedeniya, J. E., Bayer, J. K., & Magarey, A. (2014). Child eating behavior outcomes of an early feeding intervention to reduce risk indicators for child obesity: The NOURISH RCT. *Obesity*, 22(5), 104-11.
- Davison, K. K., Francis, L. A. & Birch, L. L. (2005a). Links between parents' and girls' television viewing behaviors: A longitudinal examination. *The Journal of Pediatrics* 147(4), 436-442.
- Davison, K. K., Markey, C. N. & Birch, L. L. (2000). Etiology of body dissatisfaction and weight concerns among 5-year-old girls. *Appetite*, 35(2), 143–151.
- De Vries, D., Vossen, H. G. M. & Van Der Boom, P. K. (2019). Social Media and Body Dissatisfaction: Investigating the Attenuating Role of Positive Parent–Adolescent Relationships. *Journal of Youth and Adolescence*, 48(3), 527-536.

- Demir, D. & Bektas, M. (2017). The effect of childrens' eating behaviors and parental feeding style on childhood obesity. *Eating Behaviors*, 26, 137–142.
- Deveci, E. (2013). Obezite cerrahisi (Bariatrik) adayları olan ve olmayan obez bireylerde yeme özellikleri, beden bölgelerinden hoşnutsuzluk, tedavi motivasyonu ve psikopatolojinin değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Duarte, L. S., Fujimori, E., Minagawa Toriyama, A. T., Palombo, C. N. T., Borges, A. L. V. & Kurihayashi, A. Y. (2016). Brazilian Maternal Weight Perception and Satisfaction With Toddler Body Size: A Study in Primary Health Care. *Journal of Pediatric Nursing*, 31(5), 490–497.
- Duchin, O., Marin, C., Mora-Plazas, M., & Villamor, E. (2015). Maternal body image dissatisfaction and BMI change in school-age children. *Public Health Nutrition*, 19(02), 287–292.
- Ek, A., Sorjonen, K., Eli, K., Lindberg, L., Nyman, J., Marcus, C. & Nowicka, P. (2016). Associations between Parental Concerns about Preschoolers' Weight and Eating and Parental Feeding Practices: Results from Analyses of the Child Eating Behavior Questionnaire, the Child Feeding Questionnaire, and the Lifestyle Behavior Checklist. *PLOS ONE*, 11(1), 1-20.
- Eneli, I. U., Crum, P. A. & Tylka, T. L. (2008). The trust model: a different feeding paradigm for managing childhood obesity. *Obesity*, 16, 2197-2204.
- Evans, E. H., Tovée, M. J., Boothroyd, L. G., & Drewett, R. F. (2013). Body dissatisfaction and disordered eating attitudes in 7- to 11-year-old girls: Testing a sociocultural model. *Body Image*, 10(1), 8–15.
- Faith, M. S., Scanlon, K. S., Birch, L. L., Francis, L. A. & Sherry, B. (2004). Parent-Child Feeding Strategies and Their Relationships to Child Eating and Weight Status. *Obesity Research*, 12(11), 1711–1722.
- Farrow, C., Galloway, A. T. & Fraser, K. (2009). Sibling eating behaviours and differential child feeding practices reported by parents. *Appetite*, 52(2), 307–312.
- Feather, B. L., Herr, D. G. & Ford, S. (1997). Black and White female athletes' perception of their bodies and garment fit. *Clothing & Textiles Research Journal*, 15, 125–128.
- Ferreiro, F., Seoane, G. & Senra, C. (2014). Toward understanding the role of body dissatisfaction in the gender differences in depressive symptoms and disordered eating: a longitudinal study during adolescence. *Journal of Adolescence*, 37 (1), 73–84.
- Fisher, J. O. & Birch, L. L. (1999a). Restricting access to a palatable food affects children's behavioral response, food selection, and intake. *American Journal of Clinical Nutrition*, 69, 1264-1272.

- Francis, L. A., Hofer, S. M. & Birch, L. L. (2001). Predictors of maternal child-feeding style. *Maternal and child characteristics. Appetite*, 37, 231–243.
- Freitas, F. R., Moraes, D. E. B., Warkentin, S., Mais, L. A., Ivers, J. F. & Taddei, J. A. A. C. (2018). Maternal restrictive feeding practices for child weight control and associated characteristics. *Jornal de Pediatria*, 1-8.
- Furnham, A., Badmin, N. & Sneade, I. (2002). Body image dissatisfaction: Gender differences in eating attitudes, self-esteem, and reasons for exercise. *The Journal of Psychology: Interdisciplinary and Applied*, 136(6), 581-596.
- Galindo, L., Power, T. G., Beck, A. D., Fisher, J. O., O'Connor, T. M. & Hughes, S. O. (2018). Predicting preschool children's eating in the absence of hunger from maternal pressure to eat: A longitudinal study of low-income, Latina mothers. *Appetite*, 120, 281–286.
- Galloway, A. T., Fiorito, L., Lee, Y. & Birch, L. L. (2005). Parental pressure, dietary patterns, and weight status among girls who are “picky eaters”. *Journal of the American Dietetic Association*, 105(4), 541–548.
- Garner, D. M. (2002). “Body Image and Anorexia Nervosa”, *Body Image: A Handbook of Theory, Research and Clinical Practice*, Ed. Cash T.F. and Pruzinsky T., New York, Guilford Press, 295-303.
- Gebru, N. W., Gebreyesus, S. H., Yirgu, R., Habtemariam, E., & Abebe, D. S. (2021). The relationship between caregivers' feeding practices and children's eating behaviours among preschool children in Ethiopia. *Appetite*, 157, 1-8.
- George, D. & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*, 17.0 update (10. Baskı). Boston: Pearson.
- Gibbs, B. G. & Forste, R. (2013). Socioeconomic status, infant feeding practices and early childhood obesity. *Pediatric Obesity*, 9(2), 135–146.
- Golan, M. & Crow, S. (2004). Parents are key players in the prevention and treatment of weight-related problems. *Nutrition Review*, 62(1), 39–50.
- Gray, W. N., Janicke, D. M., Wistedt, K. M. & Dumont-Driscoll, M. C. (2010). Factors associated with parental use of restrictive feeding practices to control their children's food intake. *Appetite*, 55(2), 332–337.
- Gregory, J. E., Paxton, S. J. & Brozovic, A. M. (2010). Pressure to eat and restriction are associated with child eating behaviours and maternal concern about child weight, but not child body mass index, in 2- to 4-year-old children. *Appetite*, 54(3), 550–556.
- Grogan, S. (2010). Promoting Positive Body Image in Males and Females: Contemporary Issues and Future Directions. *Sex Roles*, 63(9-10), 757–765.
- Grogan, S. (2016). *Body Image: Understanding Body Dissatisfaction in Men, Women and Children*. United Kingdom: Taylor & Francis.

- Hager, E. R., Candelaria, M., Latta, L. W., Hurley, K. M., Wang, Y., Caulfield, L. E. & Black, M. M. (2012). Maternal Perceptions of Toddler Body Size. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 166(5), 417-422.
- Haines, J., Neumark-Sztainer, D., Hannan, P. & Robinson-O'Brien, R. (2008). Child versus Parent Report of Parental Influences on Children's Weight-related Attitudes and Behaviors. *Journal of Pediatric Psychology*, 33(7), 783-788.
- Harris, T. & Ramsey, M. (2015). Paternal modeling, household availability, and paternal intake as predictors of fruit, vegetable, and sweetened beverage consumption among African American children. *Appetite*, 85, 171-177.
- Harrison, K. & Cantor, J. (1997). The relationship between media consumption and eating disorders. *Journal of Communication*, 47, 40-67.
- Hart, E. & Chow, C. M. (2019). "I just don't want to be fat!": body talk, body dissatisfaction, and eating disorder symptoms in mother-adolescent girl dyads. *Eating and Weight Disorders - Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity*.
- Hayes, S. & Tantleff-Dunn, S. (2010). Am I too fat to be a princess? Examining the effects of popular children's media on young girls' body image. *British Journal of Developmental Psychology*, 28(2), 413-426.
- Haycraft, E., & Blissett, J. (2012). Predictors of paternal and maternal controlling feeding practices with 2-to 5-year-old children. *Journal of Nutrition Education and Behavior*, 44(5), 390-397.
- Helfert, S., & Warschburger, P. (2011). A prospective study on the impact of peer and parental pressure on body dissatisfaction in adolescent girls and boys. *Body Image*, 8, 101-109.
- Hendy, H. M., Gustitus, C. & Leitzel-Schwalm, J. (2001). Social Cognitive Predictors of Body Image in Preschool Children. *Sex Roles*, 44(9/10), 557-569.
- Hendy, H. M. & Williams, K. E. (2012). Mother's feeding practices for children 3-10years of age and their associations with child demographics. *Appetite*, 58(2), 710-716.
- Hidalgo-Mendez, J., Power, T. G., Fisher, J. O., O'Connor, T. M., & Hughes, S. O. (2019). Child weight status and accuracy of perceived child weight status as predictors of Latina mothers' feeding practices and styles. *Appetite*, 142, 1-7.
- Hill, A. J. & Franklin, J. A. (1998). Mothers, daughters and dieting: Investigating the trans- mission of weight control. *British Journal of Clinical Psychology*, 37, 3-13.
- Hoffmann, D. A., Marx, J. M., Kiefner-Burmeister, A., & Musher-Eizenman, D. R. (2016). Influence of maternal feeding goals and practices on children's eating behaviors. *Appetite*, 107, 21-27.

- Holley, C. E., Haycraft, E. & Farrow, C. (2019). Unpacking the relationships between positive feeding practices and children's eating behaviours: The moderating role of child temperament. *Appetite*, 147(2020), 1-7.
- Holub, S. C. (2008). Individual differences in the anti-fat attitudes of preschool-children: The importance of perceived body size. *Body Image*, 5(3), 317–321.
- Hupkens, C. L., Knibbe, R. A., Van Otterloo, A. H. & Drop, M. J. (1998). Class differences in the food rules mothers impose on their children: a cross-national study. *Social Science and Medicine*, 47(9), 1331-1339.
- Hutchinson, N. & Calland, C. (2019). *Body Image in the Primary School A Self-Esteem Approach to Building Body Confidence* (2. Baskı). London: Routledge.
- İkikardeş, E. (2015). *The Role of Adult Attachment in Relationship Patterns and Eating Attitudes*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Bilgi Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Jansen, E., Williams, K. E., Mallan, K. M., Nicholson, J. M., & Daniels, L. A. (2018). Bidirectional associations between mothers' feeding practices and child eating behaviours. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 15(1), 1-11.
- Johnson, S. L. & Birch, L. L. (1994). Parents' and children's adiposity and eating style. *Pediatrics*, 94, 653–61.
- Keery, H., Van Den Berg, P. & Thompson, J. K. (2004). An evaluation of the Tripartite Influence Model of body dissatisfaction and eating disturbance with adolescent girls. *Body Image*, 1(3), 237–251.
- Kerkez, F. İ., Tural, V. & Akçınar, F. (2013). Okul Öncesi Dönemde Beden İmajı Algısı ve Beden Memnuniyetsizliği. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 24(3), 234-244.
- Kichler, J.C. & Crowther, J.H. (2009). Young girls' eating attitudes and body image dissatisfaction: Associations with communication and modeling. *Journal of Early Adolescence*, 29, 212-232.
- Kluck, A. S. (2010). Family influence on disordered eating: The role of body image dissatisfaction. *Body Image*, 7(1), 8–14.
- Koscicka, K., Czepczor, K. & Brytek-Matera, A. (2016). Body size attitudes and body image perception among preschool children and their parents: a preliminary study. *Archives of Psychiatry and Psychotherapy*, 18(4), 28-34.
- Kral, T. V. E. & Rauh, E. M. (2010). Eating behaviors of children in the context of their family environment. *Physiology & Behavior*, 100(5), 567–573.
- Krölller, K. & Warschburger, P. (2009). Maternal feeding strategies and child's food intake: Considering weight and demographic influences using structural equation modeling. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 6(1), 78.

- Lev-Ari, L. & Zohar, A. H. (2013). Nothing gained: An explorative study of the long-term effects of perceived maternal feeding practices on women's and men's adult BMI, body image dissatisfaction, and disordered eating. *International Journal of Psychology*, 48(6), 1201–1211.
- Lo, K., Cheung, C., Lee, A., Keung, V. & Tam, W. (2016). Associated Demographic Factors of Instrumental and Emotional Feeding in Parents of Hong Kong Children. *Journal of the Academy of Nutrition and Dietetics*, 116(12), 1925–1931.
- Lowes, J. & Tiggemann, M. (2003). Body dissatisfaction, dieting awareness and the impact of parental influence in young children. *British Journal of Health Psychology*, 8, 135-147.
- Lwin, M. O. & Malik, S. (2012). The Role of Media Exposure, Peers, and Family on Body Dissatisfaction amongst Boys and Girls in Singapore. *Journal of Children and Media*, 6(1), 69–82.
- Lydecker, J. A. & Grilo, C. M. (2016). Fathers and mothers with eating-disorder psychopathology: Associations with child eating-disorder behaviors. *Journal of Psychosomatic Research*, 86, 63–69.
- MacConville, R. (2019). *Positive body image in the early years : a practical guide*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Mallan, K. M., Daniels, L. A., Nothard, M., Nicholson, J. M., Wilson, A., Cameron, C. M., ... Thorpe, K. (2014). Dads at the dinner table. A cross-sectional study of Australian fathers' child feeding perceptions and practices. *Appetite*, 73, 40–44.
- Matheson, D., Spranger, K. & Saxe, A. (2002). Preschool Children's Perceptions of Food and Their Food Experiences. *Journal of Nutrition Education and Behavior*, 34, 85-92.
- McCabe, M. & Ricciardelli, L. (in press). Weight and shape concerns of boys and men. In J. K. Thompson (Ed.), *Handbook of eating disorders and obesity*. New York: Wiley.
- Mchiza, Z. J., Goedecke, J. H., & Lambert, E. V. (2011). Intra-familial and ethnic effects on attitudinal and perceptual body image: a cohort of South African mother-daughter dyads. *BMC Public Health*, 11(1), 1-8.
- Mitchell, R., Wake, M., Canterford, L., & Williams, J. (2008). Does maternal concern about children's weight affect children's body size perception at the age of 6.5? A community-based study. *International Journal of Obesity*, 32(6), 1001–1007.
- Moroshko, I. & Brennan, L. (2012). Maternal controlling feeding behaviours and child eating in preschool-aged children. *Nutrition & Dietetics*, 70(1), 49–53.
- Moss, R. C. (2004). *Influences on body image and eating behaviors: An ethnic study of young adolescent females*. Unpublished doctoral dissertation, University of Arkansas.

- Murray, S. B., Rieger, E., Karlov, L. & Touyz, S. W. (2013). Masculinity and femininity in the divergence of male body image concerns. *Journal of Eating Disorders*, 1, 11.
- Musher-Eizenman, D. R., Holub, S. C., Edwards-Leeper, L., Persson, A. V. & Goldstein, S. E. (2003). The narrow range of acceptable body types of preschoolers and their mothers. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 24(2), 259–272.
- Neumark-Sztainer, D., Hannan, P. J., Story, M., Croll, J. & Perry, C. (2003). Family meal patterns: associations with socio-demographic characteristics and improved dietary intake among adolescents. *Journal of the American Dietetic Association*, 103, 317–322.
- Ogden, J. & Roy-Stanley, C. (2019). How do children make food choices? Using a think-aloud method to explore the role of internal and external factors on eating behaviour. *Appetite*, 147, 1-9.
- Orrell-Valente, J. K., Hill, L. G., Brechwald, W. A., Dodge, K. A., Pettit, G. S. & Bates, J. E. (2007). Just three more bites. An observational analysis of parents' socialization of children's eating at mealtime. *Appetite*, 34(1), 37–45.
- Özcebe, H., Arslan, U. E., Üner, S., ..., Huang, T. T-K. (2020). Association of Parents' Body Esteem and Body Mass Index with Children's Body Esteem and BMI: A Study from Turkey. *The Journal of Pediatric Research*, 7(3), 236-242.
- Pallan, M. J., Hiam, L. C., Duda, J. L. & Afab, P. (2011). Body image, body dissatisfaction and weight status in south asian children: a cross-sectional study. *BMC Public Health*, 11(21), 1-8.
- Parker, S., Nichter, M., Vuckovic, N., Sims, C. & Ritenbaugh, C. (1995). Body image and weight concerns among African American and White adolescent females: Differences that make a difference. *Human Organization*, 54, 103–114.
- Pedroso, J., Toral, N. & Bauermann-Gubert, M. (2018). Maternal dissatisfaction with their children's body size in private schools in the Federal District, Brazil. *PLOS ONE*, 13(10), 7-9.
- Perez, M. & Joiner, T. E. (2003). Body image dissatisfaction and disordered eating in Black and White women. *International Journal of Eating Disorders*, 33, 342–350.
- Perez, M., Kroon Van Diest, A. M., Smith, H. & Sladek, M. R. (2016). Body Dissatisfaction and Its Correlates in 5- to 7-Year-Old Girls: A Social Learning Experiment. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 47(5), 1–13.
- Polivy, J. & Herman, C. P. (2002). Causes of eating disorders. *Annual Review of Psychology*, 53, 187–213.
- Powell, F. C., Farrow, C. V. & Meyer, C. (2011). Food avoidance in children. The influence of maternal feeding practices and behaviours. *Appetite*, 57(3), 683–692.

- Powers, S. W., Chamberlin, L. A., van Schaick, K. B., Sherman, S. N. & Whitaker, R. C. (2006). Maternal Feeding Strategies, Child Eating Behaviors, and Child BMI in Low-Income African-American Preschoolers. *Obesity*, 14(11), 2026–2033.
- Raynor, H. A., Jelalian, E., Vivier, P. M., Hart, C. N. & Wing, R. R. (2009). Parent-reported eating and leisure-time activity selection patterns related to energy balance in preschool- and school-aged children. *Journal of Nutrition Education and Behaviour*, 41, 19–26.
- Rhee, K. (2008). Childhood overweight and the relationship between parent behaviors, parenting style, and family functioning. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 615(1), 11–37.
- Rodgers, R. F., Paxton, S. J., Massey, R., Campbell, K. J., Wertheim, E. H., Skouteris, H. & Gibbons, K. (2013). Maternal feeding practices predict weight gain and obesogenic eating behaviors in young children: a prospective study. *The International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 10,24.
- Rodgers, R. F., Paxton, S. J. & Chabrol, H. (2009). Effects of parental comments on body dissatisfaction and eating disturbance in young adults: A sociocultural model. *Body Image*, 6, 171–177.
- Rodgers, R. F., McLean, S. A. & Paxton, S. J. (2015). Longitudinal relationships among internalization of the media ideal, peer social comparison, and body dissatisfaction: Implications for the tripartite influence model. *Developmental Psychology*, 51(5), 706-713.
- Ruzicka, E. B., Darling, K. E. & Sato, A. F. (2020). Controlling child feeding practices and child weight: A systematic review and meta-analysis. *Obesity Reviews*, 1-10.
- Sands, R., Tricker, J., Sherman, C., Armatas, C. & Maschette, W. (1997). Disordered eating patterns, body image, self-esteem, and physical activity in preadolescent school children. *International Journal of Eating Disorders*, 21(2), 159–166.
- Sanlier, N., Arslan, S., Buyukgenc, N., & Toka, O. (2018). Are eating behaviors related with by body mass index, gender and age? *Ecology of Food and Nutrition*, 57(4), 372–387.
- Savage, J. S., Fisher, J. O. & Birch, L. L. (2007). Parental Influence on Eating Behavior: Conception to Adolescence. *The Journal of Law, Medicine & Ethics*, 35(1), 22–34.
- Scaglioni, S., Salvioni, M. & Galimberti, C. (2008). Influence of parental attitudes in the development of children eating behaviour. *British Journal of Nutrition*, 9, 22-25.
- Sertel-Berk, H. Ö. & Salsallı, M. (2003). Body Image Distortion and Eating Disorders: The Turkish Validation Study of the Female Photographic Figure Rating Scale, *Sözlü Bildiri, ECP*.

- Shi, C., Li, N., Dong, J., Wang, L., Li, X., Ji, C., ... Zhang, M. (2017). Association between maternal nonresponsive feeding practice and child's eating behavior and weight status: children aged 1 to 6 years. *European Journal of Pediatrics*, 176(12), 1603–1612.
- Shunk, J. A. & Birch, L. L. (2004). Validity of dietary restraint among 5- to 9-year old girls. *Appetite*, 42, 241–247.
- Shifrin, D. (2006). Effect of media on children and adolescents: it's about time. *Archives of Pediatrics and Adolescent Medicine*, 160, 448–450.
- Shin, N. Y. & Shin, M. S. (2008). Body dissatisfaction, self-esteem, and depression in obese Korean children. *Journal of Pediatrics*, 152(4), 502–506.
- Slade, P. D. (1994). What is body image? *Behaviour Research and Therapy*, 32(5), 497–502.
- Smolak, L. (2004). Body image in children and adolescents: where do we go from here? *Body Image*, 1(1), 15–28.
- Snoek, H. M., Engels, R. C., Janssens, J. M. & van Strien, T. (2007). Parental behaviour and adolescents' emotional eating. *Appetite*, 49(1), 223–30.
- Sokol, R. L., Qin, B. & Poti, J. M. (2017) Parenting styles and Body Mass Index: A Systematic Review of Prospective Studies Among Children. *HHS Publish Access*, 18(3), 281–292.
- Stapleton, P., McIntyre, T. & Bannatyne, A. (2014). Body Image Avoidance, Body Dissatisfaction, and Eating Pathology. *American Journal of Men's Health*, 10(2), 100–109.
- Steinsbekk, S., Belsky, J., & Wichstrøm, L. (2016). Parental Feeding and Child Eating: An Investigation of Reciprocal Effects. *Child Development*, 87(5), 1538–1549.
- Stice, E. (2002). Risk and maintenance factors for eating pathology: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 128, 825–848
- Stice, E., Ng, J. & Shaw, H. (2010). Risk factors and prodromal eating pathology. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 51(4), 518–525.
- Stice, E. & Shaw, H. (2002). Role of body dissatisfaction in the onset and maintenance of eating pathology. *Journal of Psychosomatic Research*, 53(5), 985–993.
- Striegel-Moore, R. H. & Franko, D. L. (2003). Epidemiology of binge eating disorder. *International Journal of Eating Disorders*, 34, 19–29.
- Swami, V., Salem, N., Furnham, A. & Tove'e, M. J. (2008). Initial Examination of the Validity and Reliability of the Female Photographic Figure Rating Scale for Body Image Assessment", *Personality and Individual Differences*, 44, 1752–1761.

- Swyden, K., Sisson, S. B., Morris, A. S., Lora, K., Weedn, A. E., Copeland, K. A. & DeGrace, B. (2017). Association between maternal stress, work status, concern about child weight, and restrictive feeding practices in preschool children. *Maternal and Child Health Journal*, 21, 1349–1357.
- Tatangelo, G., McCabe, M., Mellor, D. & Mealey, A. (2016). A systematic review of body dissatisfaction and sociocultural messages related to the body among preschool children. *Body Image*, 18, 86–95.
- Thomas, R., Siliquini, R., Hillegers, M. H. & Jansen, P. W. (2020). The association of adverse life events with children’s emotional overeating and restrained eating in a population-based cohort. *International Journal of Eating Disorders*, 53(10), 1709-1718.
- Thompson, J. K., Heinberg, L. J., Altabe, M. N. & Tantleff-Dunn, S. (1999). *Exacting beauty: Theory, assessment and treatment of body image disturbance*. Washington DC: American Psychological Association
- Tiggemann, M. (2005). Body dissatisfaction and adolescent self-esteem: Prospective findings. *Body Image*, 2(2), 129–135.
- Tremblay, L., Lovsin, T., Zecevic, C. & Larivière, M. (2011). Perceptions of self in 3–5-year-old children: A preliminary investigation into the early emergence of body dissatisfaction. *Body Image*, 8(3), 287–292.
- Tschann, J. M., Martinez, S. M., Penilla, C., Gregorich, S. E., Pasch, L. A., Groat, C. L., ... Butte, N. F. (2015). Parental feeding practices and child weight status in Mexican American families: a longitudinal analysis. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 12(66), 1-10.
- Tylka, T. L. (2004). The Relation Between Body Dissatisfaction and Eating Disorder Symptomatology: An Analysis of Moderating Variables. *Journal of Counseling Psychology*, 51(2), 178–191.
- Tylka, T. L., Lumeng, J. C., & Eneli, I. U. (2015). Maternal intuitive eating as a moderator of the association between concern about child weight and restrictive child feeding. *Appetite*, 95, 158–165.
- Variyam, J. N. (2001). Overweight children: is parental nutrition knowledge a factor? *Food Review*, 24(2), 18-22.
- Vartanian, L. R., Wharton, C. M. & Green, E. B. (2012). Appearance vs. health motives for exercise and for weight loss. *Psychology of Sport and Exercise*, 13(3), 251–256.
- Ventura, A. K. & Birch, L. L. (2008). Does parenting affect children’s eating and weight status? *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 5(15), 1-12.
- Vollmer, R. L., Adamsons, K., Foster, J. S., & Mobley, A. R. (2015). Association of fathers’ feeding practices and feeding style on preschool age children’s diet quality, eating behavior and body mass index. *Appetite*, 89, 274–281.

- Wardle, J., Guthrie, C. A., Sanderson, S. & Rapoport, L. (2001). Development of the children's eating behaviour questionnaire. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 42(7), 963–970.
- Warkentin, S., Henriques, A., & Oliveira, A. (2020). Parents' perceptions and dissatisfaction with child silhouette: associated factors among 7-year-old children of the Generation XXI birth cohort. *Eating and Weight Disorders - Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity*.
- Warkentin, S., Mais, L. A., Latorre, M. do R. D. de O., Carnell, S. & Taddei, J. A. de A. C. (2018). Parents Matter: Associations of Parental BMI and Feeding Behaviors With Child BMI in Brazilian Preschool and School-Aged Children. *Frontiers in Nutrition*, 5, 1-12.
- Warkentin, S., Mais, L.A., Latorre, M.D., Carnell, S. & Taddei, J. A. A. C. (2018). Parents Matter: Associations of Parental BMI and Feeding Behaviors with Child BMI in Brazilian Preschool and School-Aged Children. *Frontiers in Nutrition*, 5, 1-12.
- Warren, C. S., Holland, S., Billings, H. & Parker, A. (2012). The relationships between fat talk, body dissatisfaction, and drive for thinness: Perceived stress as a moderator. *Body Image*, 9(3), 358–364.
- Webb, H. J., & Haycraft, E. (2019). Parental body dissatisfaction and controlling child feeding practices: A prospective study of Australian parent-child dyads. *Eating Behaviors*, 32, 1–6.
- Webber, L., Cook, L., Hill, C. & Wardle, J. (2010). Associations between children's appetitive traits and maternal feeding practices. *Journal of the American Dietetic Association*, 110, 1718–1722.
- Wehrly, S. E., Bonilla, C., Perez, M., & Liew, J. (2014). Controlling parental feeding practices and child body composition in ethnically and economically diverse preschool children. *Appetite*, 73, 163–171.
- Wertheim, E. H., Paxton, S. J. & Tilgner, L. (2004). Test–retest reliability and construct validity of Contour Drawing Rating Scale scores in a sample of early adolescent girls. *Body Image*, 1, 199-205.
- Wijlaars, L. P. M. M., Johnson, L., van Jaarsveld, C. H. M. & Wardle, J. (2011). Socioeconomic status and weight gain in early infancy. *International Journal of Obesity (London)*, 35, 963–970.
- Williams, L. K., Ricciardelli, L. A., McCabe, M. P., Waqa, G. G. & Bavadra, K. (2006). Body image attitudes and concerns among indigenous Fijian and European Australian adolescent girls. *Body Image*, 3(3), 275–287.
- Wilson, J. F. (2000). Lunch eating behavior of preschool children. *Physiology & Behavior*, 70(1-2), 27–33.

- Wong, Y., Chang, Y-J. & Lin, C. J. (2013). The influence of primary caregivers on body size and self-body image of preschool children in Taiwan. *Asia Pacific Journal of Clinical Nutrition*, 22(2), 283-291.
- World Health Organization (2017). BMI-for-age (5-19 years). <https://www.who.int/toolkits/growth-reference-data-for-5to19-years/indicators/bmi-for-age> adresinden erişildi.
- Yavuz, H. M. & Selcuk, B. (2018). Predictors of obesity and overweight in preschoolers: The role of parenting styles and feeding practices. *Appetite*, 120, 491–499.
- Yelverton, C. A., Geraghty, A. A., O'Brien, E. C., Killeen, S. L., Horan, M. K., Donnelly, J. M., ... McAuliffe, F. M. (2020). Breastfeeding and maternal eating behaviours are associated with child eating behaviours: findings from the ROLO Kids Study. *European Journal of Clinical Nutrition*.
- Yılmaz R., Esmeray H. & Erkorkmaz Ü. (2011). "Adaptation study of the Turkish children's eating behavior questionnaire", *Anatolian Journal of Psychiatry*, 12, 287-294.
- Yörük, A. (2019). Kırsal ve kentsel alandaki çocukların beslenme davranışları ve kilo durumunu etkileyen faktörler. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Zalilah, M. S., Anida, H. A. & Merlin, A. (2003). Parental Perceptions of Children's Body Shapes. *Medical Journal of Malaysia*, 58, 731-51.
- Zitzmann, J. & Warschburger, P. (2018). Psychometric Properties of Figure Rating Scales in Children: The Impact of Figure Ordering. *Journal of Personality Assessment*, 102(2), 1–10.
- Zohar, A. D., Lev-Ari, L. & Bachner-Melman, R. (2021). Two to Tango? The Dance of Maternal Authority and Feeding Practices with Child Eating Behavior. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(4), 1-10.

EKLER

EK A BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Bu çalışma Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans tezi kapsamında, Doç. Dr. Berna Akçınar Yayla danışmanlığında Ezgi Şen tarafından yürütülmektedir. Araştırma kapsamında, anneler ile çocuklarının beden algıları, annelerin besleme davranışı ve çocukların yeme davranışı arasındaki ilişki incelenecektir. Araştırma kapsamında sunulacak olan anketlerde sizin ve çocuğunuzun yanıtlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Anket içeriğinde rahatsız edici soru bulunmamaktadır. Dilediğinizde araştırmayı tamamlamadan ayrılma hakkına sahipsiniz. Dolduracağınız anketlerde yer alan bilgiler gizli tutulacaktır ve sadece araştırma kapsamında bilimsel veri olarak kullanılacaktır.

Çalışmaya katılımınız anneler ile çocuklarının beden algıları, annelerin besleme davranışları ve çocukların yeme davranışları arasındaki ilişkinin açıklanmasına önemli bir katkı sunacaktır. Araştırmaya ilişkin sorularınızın olması durumunda e-posta adresi aracılığıyla araştırmacı ile iletişime geçebilirsiniz.

Yukarıda bilgileri yer alan çalışmaya gönüllük kapsamında katılımı onaylıyorum ve vermiş olduğum bilgilerin bilimsel amaçlı yayınlarda veri olarak kullanılmasını kabul ediyorum.

EK B SOSYO-DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Yaşınız:

Yaşadığınız şehir:

Medeni Durumunuz:

_____ Boşanmış

_____ Evli

_____ Birlikte yaşıyor

Eğitim Durumunuz:

_____ Okur-yazar değil

_____ İlkokul

_____ Ortaokul

_____ Lise

_____ Ön Lisans

_____ Lisans

_____ Lisansüstü

Çocuğunuzun doğum tarihi: (Lütfen Gün / Ay / Yıl olarak yazınız)

____/____/____

Çocuğunuzun kronik rahatsızlığı var mı?

___Evet ___Hayır

Cevabınız evet ise lütfen tanısını belirtiniz:

Ailenizde psikiyatrik tanı almış birey var mı?

___Evet

___Hayır

Cevabınız evet ise lütfen tanısını belirtiniz:

Mesleğiniz:

Ailenizin aylık gelirini belirtiniz:

_____ TL

Aylık gelir düzeyinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

___Alt

___Alt-Orta

___Orta

___Orta-Yüksek

___Yüksek

Evde çekirdek ailenin dışında yaşayan biri var mı?

___Evet

___Hayır

Cevabınız evet ise lütfen kim olduğunu belirtiniz:

Kilonuz: _____

Boyunuz: _____

Çocuğunuzun boyu: _____

Çocuğunuzun kilosu: _____

EK C ÇOCUKLARDA YEME DAVRANIŞI ANKETİ

	Asla	Nadiren	Arada bir	Sıklıkla	Her zaman
1. Çocuğum yiyecekleri, yemeği sever.	1	2	3	4	5
2. Çocuğum endişeliyken, üzgün olduğunda çok yer.	1	2	3	4	5
3. Çocuğum çok iştahlıdır.	1	2	3	4	5
4. Çocuğum yemeğini hızlıca bitirir.	1	2	3	4	5
5. Çocuğum yemeğe önem verir, yiyeceklerle ilgilidir.	1	2	3	4	5
6. Çocuğum sürekli içecek bir şey ister.	1	2	3	4	5
7. Çocuğum yeni yemekleri başlangıçta reddeder.	1	2	3	4	5
8. Çocuğum yavaş yer.	1	2	3	4	5
9. Çocuğum kızginken, sinirliyken daha az yer.	1	2	3	4	5
10. Çocuğum yeni yiyecekleri, yemekleri tatmaktan hoşlanır.	1	2	3	4	5
11. Çocuğum yorgunken daha az yer.	1	2	3	4	5
12. Çocuğum sürekli yemek ister.	1	2	3	4	5
13. Çocuğum sıkıntılı, rahatsız olduğunda çok yer.	1	2	3	4	5
14. İzin verilirse çocuğum çok fazla yiyecektir.	1	2	3	4	5
15. Çocuğum huzursuzken, endişeliyken çok yer	1	2	3	4	5
16. Çocuğum çok çeşitli yiyeceklerden hoşlanır.	1	2	3	4	5
17. Çocuğum yemeğin sonunda tabağında yemek bırakır.	1	2	3	4	5

18. Çocuğumun yemeğini bitirmesi 30 dakikadan uzun sürüyor.	1	2	3	4	5
19. Şans verilirse, çocuğum tüm zamanını yemek yiyerek geçirir.	1	2	3	4	5
20. Çocuğum öğün zamanlarını iple çeker.	1	2	3	4	5
21. Çocuğum yemeği bitmeden doyar.	1	2	3	4	5
22. Çocuğum yemek yemekten hoşlanır.	1	2	3	4	5
23. Çocuğum mutlu olduğunda daha çok yer.	1	2	3	4	5
24. Çocuğumun yemekle mutlu etmek zordur.	1	2	3	4	5
25. Çocuğum mutsuz olduğunda daha az yer.	1	2	3	4	5
26. Çocuğum çabuk doyar.	1	2	3	4	5
27. Çocuğum yapacak bir şeyi olmadığında daha çok yer.	1	2	3	4	5
28. Çocuğum doymuş (tok) bile olsa sevdiği yiyeceğe midesinde yer bulur.	1	2	3	4	5
29. Çocuğum şans verilirse gün boyu içecek (meşrubat, su, meyve suyu) içecektir.	1	2	3	4	5
30. Çocuğum yemekten hemen önce abur cubur yerse, atıştırırsa yemek yiyemez.	1	2	3	4	5
31. Çocuğum, şans verilirse, daima içecek bir şey bulabilir.	1	2	3	4	5
32. Çocuğum daha önceden bilmediği, tatmadığı tatları tatmakla ilgilenir.	1	2	3	4	5
33. Çocuğum tadını bile bakmadan bir yiyecekten hoşlanmadığına karar verir.	1	2	3	4	5
34. Şans verilirse çocuğum ağzında yemek, lokma tutar.	1	2	3	4	5
35. Yemek süresi boyunca çocuğum yavaş, daha yavaş yer.	1	2	3	4	5

EK D ÇOCUK BESLEME ANKETİ

Bu bölümde çocuğunuzun yeme alışkanlıkları ile ilgili düşünceleriniz ve davranışlarınız ile çocuğunuzun kilosu ve sizin kendi kilonuz hakkında sorular soracağız. Lütfen aşağıdaki ölçekleri kullanarak her bir maddeyi cevaplandırınız.

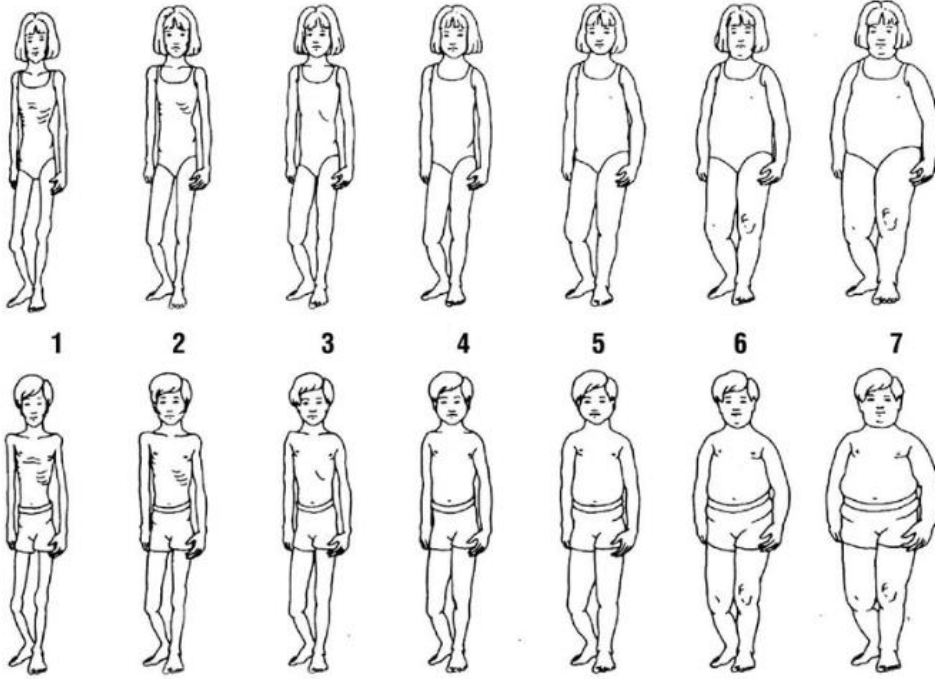
	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Çoğunlukla	Her zaman
1. Çocuğunuz evdeyken, ona yemek yedirmek ne kadar sizin sorumluluğunuzdadır?	1	2	3	4	5
2. Çocuğunuzun yediklerinin miktarına karar vermek ne kadar sizin sorumluluğunuzdadır?	1	2	3	4	5
3. Çocuğunuzun doğru besinleri yediğine karar vermek ne kadar sizin sorumluluğunuzdadır?	1	2	3	4	5
4. Çocuğunuzun yediği şekerli yiyecekleri (şeker, dondurma, pasta, kurabiye, kek vb.) ne kadar takip edersiniz?	1	2	3	4	5
5. Çocuğunuzun yediği tuzlu abur cuburları (cipsler, tuzlu krakerler) ne kadar takip edersiniz?	1	2	3	4	5
6. Çocuğunuzun yediği yağ miktarı yüksek yiyecekleri ne kadar takip edersiniz?	1	2	3	4	5

	Çok zayıftım	Zayıftım	Normal kilodaydım	Hafif Kiloluydum	Çok kiloluydum
7. Çocukluğunuzda (5-10 yaş arası) kilonuz nasıldı?	1	2	3	4	5
8. Ergenlik çağında kilonuz nasıldı?	1	2	3	4	5
9. 20'li yaşlarınızda kilonuz nasıldı?	1	2	3	4	5
	Çok zayıfım	Zayıfım	Normal kilodayım	Hafif Kiloluyum	Çok kiloluyum
10. Şu andaki kilonuz nasıl?	1	2	3	4	5
	Çok zayıftı	Zayıftı	Normaldi Normal kilodaydı	Hafif kiloluydu	Çok kiloluydu
11. Çocuğunuzun ilk bir yılında (doğumdan 1 yaşına kadar) kilosu nasıldı?	1	2	3	4	5
12. Çocuğunuz 1-3 yaşları arasında kilosu nasıldı?	1	2	3	4	5
13. Çocuğunuz 3-5 yaşları arasında kilosu nasıldı?	1	2	3	4	5
	Çok zayıf	Zayıf	Normal	Hafif kilolu	Çok kilolu
14. Çocuğunuzun kilosu şu an nasıl? (5-9 yaşları arasında)	1	2	3	4	5
	Kaygı duymam	Pek kaygı duymam	Kaygı duyarım	Biraz kaygı duyarım	Çok kaygı duyarım
15. Çocuğunuzun yanında olmadığınızda, onun aşırı yemesi konusunda ne kadar endişe duyarsınız?	1	2	3	4	5
16. İstenilen kiloyu koruması için çocuğunuzun az yemesi (veya rejim yapması) gerektiğini düşünüp, ne kadar endişe duyarsınız?	1	2	3	4	5
17. Çocuğunuzun çok yiyerek aşırı kilolu hale geliyor olması konusunda ne kadar endişe duyarsınız?	1	2	3	4	5

	Katılmıyorum	Biraz katılmıyorum	Ne katılıyorum Ne katılmıyorum	Biraz katılıyorum	Katılıyorum
18. Çocuğumun çok fazla tatlı yiyecek (şeker, dondurma, kek, pasta, kurabiye vb.) yemediğinden emin olmak için gerekeni yapmalıyım.	1	2	3	4	5
19. Çocuğumun yağ miktarı yüksek yiyecekleri çok fazla yemediğinden emin olmalıyım.	1	2	3	4	5
20. Çocuğumun en sevdiği yiyeceklerden çok fazla yemediğinden emin olmalıyım.	1	2	3	4	5
21. Bazı yiyecekleri bilerek çocuğumun ulaşamayacağı yerlere koyarım.	1	2	3	4	5
22. Çocuğuma, tatlı yiyecekleri (şeker, dondurma, kek, pasta, kurabiye gibi) iyi bir davranışı karşılığında ödül olarak veririm.	1	2	3	4	5
23. Çocuğuma, en sevdiği yiyecekleri iyi bir davranışı karşılığında ödül olarak veririm.	1	2	3	4	5
24. Eğer çocuğumun yemesini kontrol etmezsem ya da ayarlamazsam, çocuğum çok fazla abur cubur yer.	1	2	3	4	5

25. Eğer çocuğumun yemesini kontrol etmezsem ya da ayarlamazsam, çocuğum en sevdiği yiyecekleri çok fazla yer.	1	2	3	4	5
26. Çocuğum her zaman tabağındaki yemeğın hepsini bitirmelidir.	1	2	3	4	5
27. Çocuğumun yeteri kadar yemesini sağlama konusunda özellikle dikkatli olmalıyım.	1	2	3	4	5
28. Çocuğum “aç değilim” dese de, yemesini sağlamaya çalışırım.	1	2	3	4	5
29. Çocuğumun yemesini kontrol etmezsem ya da ayarlamazsam, yemesi gerekenden çok daha azını yer.	1	2	3	4	5

EK E ÇOCUK BEDEN FİGÜRLERİ ÖLÇEĞİ

Lütfen aşağıdaki soruları yukarıda yer alan resimlere göre cevaplandırınız.

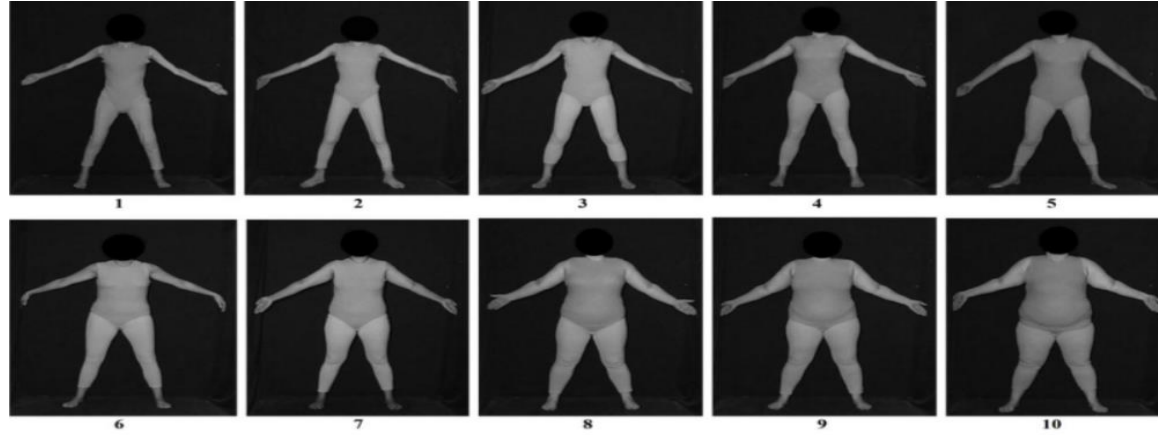
1. Hangi resim çocuğunuzun vücuduna daha çok benziyor?

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7

2. Çocuğunuzun hangisi gibi görünmesini istersiniz?

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7

EK F KADINLAR İÇİN FOTOĞRAFLI RESİM DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ

96

Lütfen aşağıdaki soruları yukarıda yer alan resimlere göre cevaplandırınız.

1. Sizin şu anki beden görünümünüze en çok benzeyen resim hangisidir?

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7-----8-----9-----10

2. Sizin sahip olabilmeyi en çok istediğiniz beden görünümüne benzeyen resim hangisidir?

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7-----8-----9-----10

EK G BEDEN BÖLGELERİ VE ÖZELLİKLERİNDEN HOŞNUT OLMA ANKETİ

AÇIKLAMA:

Bu araç sizin beden bölgelerinizden ve özelliklerinde hoşnut olup olmadığınızı ve ne derece hoşnut olduğunuzu belirlemeyi amaçlamaktadır. Sıra ile belirtilen beden bölgelerinizden çok hoşnut iseniz “son derece hoşnutum”, hoşnut iseniz “oldukça hoşnutum”, söz konusu beden bölgenizden hoşnut olup olmama konusunda bir fikriniz yok ise “kararsızım”, hoşnut değilseniz “pek hoşnut değilim”, hiç hoşnut değilseniz “hiç hoşnut değilim” seçeneğinin altındaki boşluğu işaretleyiniz. Lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmamaya çalışınız.

AÇIKLAMALAR:

Beden Oranları: Bir insanın bedeninde gövde, kol, bacak ve ayakların birbiri ile oranları.

Beden Duruşu: Bir insanın boyunu belli edecek genel görünümü, endam. Dik ya da eğik, kambur vb. duruşlarla ilgilidir.

	Son Derece Hoşnutum (5)	Oldukça Hoşnutum (4)	Kararsızım (3)	Pek Hoşnut Değilim (2)	Hiç Hoşnut Değilim (1)
<u>BEDENİN GENEL GÖRÜNÜMÜ</u>					
Beden Oranları	()	()	()	()	()
Bedenin Duruşu	()	()	()	()	()
Spor Yeteneği	()	()	()	()	()
Ten Rengi	()	()	()	()	()
Kas Gücü	()	()	()	()	()
Boy	()	()	()	()	()
Kilo	()	()	()	()	()
<u>YÜZ</u>					
Yüz Güzelliği	()	()	()	()	()
Saçlar	()	()	()	()	()
Gözler	()	()	()	()	()

Kulaklar	()	()	()	()	()
Burun	()	()	()	()	()
Ağız	()	()	()	()	()
Dişler	()	()	()	()	()
Ses	()	()	()	()	()
Çene	()	()	()	()	()
Yüzdeki kıl miktarı (E)	()	()	()	()	()
<u>BEDEN ÜYELERİ</u>					
Omuzlar	()	()	()	()	()
Kollar	()	()	()	()	()
Eller	()	()	()	()	()
Ayaklar	()	()	()	()	()
<u>GÖVDE</u>					
Karın	()	()	()	()	()
Kalçalar	()	()	()	()	()
Bacak ve Bilekler	()	()	()	()	()
Göğüsler ve Üst Bölge	()	()	()	()	()
Cinsel Organ	()	()	()	()	()

ÖZGEÇMİŞ